

BANKA

SLOVENIJE

EVROSISTEM

LETNO
POROČILO

LETO 2011

Izdala:

BANKA SLOVENIJE
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Tel.: (01) 47 19 000
Faks.: (01) 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah, dostopnih do konca marca
2012.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

1	UVOD	7
1.1	Izvajanje strategije Banke Slovenije	8
1.2	Gospodarsko okolje in bančni sistem v letu 2011	9
2	DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE	24
2.1	Naloge v okviru ESCB	24
2.1.1	Institucionalni okvir	24
2.1.2	Izvajanje denarne politike Evrosistema	24
2.1.3	Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili	35
2.1.4	Plačilni in poravnalni sistemi	35
2.1.5	Soupravljanje deviznih rezerv ECB	41
2.1.6	Gotovinsko poslovanje	41
2.1.7	Statistični sistem	44
2.1.8	Informacijski sistem	46
2.2	Druge naloge	47
2.2.1	Nadzor bank in skrb za finančno stabilnost	47
2.2.2	Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	54
2.2.3	Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	54
2.2.4	Mednarodno sodelovanje	56
3	ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE	58
4	RAČUNOVODSKI IZKAZI	61
5	PRILOGE	95
5.1	Publikacije in spletna stran	95
5.2	Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja	96
5.3	Pregled manj znanih pojmov	97

Pregled tabel, slik in okvirov

Tabele:*

Tabela 1:	Izkaz poslovnega izida bank	22
Tabela 2:	Kazalniki poslovanja bank	22
Tabela 3:	Bonitetna struktura razvrščenih terjatev ter pokritost z rezervacijami in oslabitvami	23
Tabela 4:	Pregled števila operacij odprtega trga v letu 2011	26
Tabela 5:	Stanje finančnih naložb Banke Slovenije	55

*Razen tabel računovodskih izkazov Banke Slovenije

Slike:

Slika 1:	Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih	9
Slika 2:	Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih	10
Slika 3:	Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin	10
Slika 4:	Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu	11
Slika 5:	Tečaj evro–dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed	11
Slika 6:	Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju	12
Slika 7:	Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju	13
Slika 8:	Inflacija v Sloveniji in evrskem območju	13
Slika 9:	Osnovna inflacija v Sloveniji in evrskem območju	14
Slika 10:	Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu	15
Slika 11:	Realni efektivni tečaj, deflacioniran s HICP in ULC	15
Slika 12:	Komponente tekočega računa plačilne bilance	16
Slika 13:	Zunanja zadolženost Slovenije	16
Slika 14:	Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95	17
Slika 15:	Pribitki pri desetletnih državnih obveznicah nad nemškimi desetletnimi obveznicami	18
Slika 16:	Kreditiranje nebančnega sektorja	19
Slika 17:	Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe	20
Slika 18:	Obrestne mere za stanovanjska posojila gospodinjstvom	20
Slika 19:	Obrestne mere za vloge gospodinjstev nad enim letom do dveh let	21
Slika 20:	Obrestne mere ECB in eonia	25
Slika 21:	Ponudba (+) in povpraševanje (–) po denarju Evrosistema	27
Slika 22:	Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2011; slovenske banke in hranilnice (stanje konec meseca)	28
Slika 23:	Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv	32

Slika 24:	Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2011 – struktura glede na geografski izvor premoženja	34
Slika 25:	Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2011 – struktura vrednostnih papirjev glede na tip in bančna posojila	34
Slika 26:	Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih v letu 2011	40
Slika 27:	Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku	41
Slika 28:	Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku	42
Slika 29:	Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji	43
Slika 30:	Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan v letu	59

Okvira:

Okvir 1:	Program odkupovanja kritih obveznic (CBPP2)	29
Okvir 2:	Program nakupa vrednostnih papirjev (SMP) in sterilizacija likvidnosti	30

1 UVOD

Gospodarska rast se je zmanjševala skozi vse leto, medtem ko je bila v evrskem območju v prvi polovici leta 2011 še razmeroma ugodna. K njeni upočasnitvi v drugi polovici leta 2011 je prispevala predvsem dinamika rasti v evrskem območju, saj so nekatere države – ob težavah z dolžniško krizo v nekaterih članicah evrskega območja in ob povečani negotovosti na finančnih trgih – ponovno prešle v recesijo.

V letu 2011 se je BDP zmanjšal za 0,2 %, medtem ko se je v evrskem območju povečal za 1,4 %. Gospodarsko rast je upočasnjevalo predvsem gradbeništvo in jo zmanjšalo za 1,2 odstotne točke. Kriza domačega povpraševanja se je v letu 2011 povečevala, saj se je ob krčenju investicij in potrošnje gospodinjstev zmanjševala tudi potrošnja države. V zadnjem četrtletju se je zmanjševala dodana vrednost v večini dejavnosti zasebnega sektorja. Po stagnaciji v letu 2010 so se bruto investicije ponovno opazneje zmanjšale zaradi pospešenega zmanjšanja investicij v gradbeništvo. Prispevek zalog k medletni rasti BDP je v letu 2011 postal negativen, medtem ko se je rast investicij v opremo in stroje v drugem polletju leta 2011 pospešila kljub šibkejšemu izvoznemu povpraševanju in poslabšanju pogojev financiranja. K rasti BDP so največ prispevale izvozno usmerjene predelovalne dejavnosti. Visok prispevek neto izvoza k rasti BDP je delno tudi posledica šibkega domačega povpraševanja. V smeri zmanjšanja primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance sta prispevala predvsem porast presežka v menjavi storitev in večji presežek tekočih transferjev.

Inflacija v letu 2011 je bila pod vplivom dinamike cen nafte in surovin, nihanja cen sezonskih proizvodov, prispevka cen storitev in industrijskih proizvodov ter šibkega domačega povpraševanja. Osnovna inflacija je bila v povprečju nizka in pod povprečjem evrskega območja. Stopnja rasti harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin je znašala 2,1 %. Upadanje domače porabe je omejilo možnosti podjetij za zviševanje cen. Čeprav se je rast plač umirila, ostajajo stroški dela na enoto proizvoda na povišanih ravneh s prehoda leta 2008 v leto 2009. Trg dela se prilagaja večinoma z zmanjševanjem zaposlenosti in manj s prilagajanjem stroškov dela.

Kriza je zaznamovala poslovanje bančnega sektorja. Slabšanje gospodarskih razmer je zmanjšalo povpraševanje po posojilih zaradi zaostrovanja evropske dolžniške krize, zmanjšanja gospodarske rasti v Sloveniji in njenih gospodarskih partnericah, zaradi razmeroma visoke zadolženosti podjetij, neugodnih razmer na trgu dela ter zmanjševanja vrednosti in likvidnosti primerne premoženja za zastavo. Banke so se prilagajale z zmanjševanjem naložb v vrednostne papirje in posojil nebančnemu sektorju. Razlogi za zmanjšanje bilančne vsote bank so bili predvsem nadaljevanje zmanjševanja zadolženosti bank do tujine, zmanjševanja obveznosti iz izdanih dolžniških vrednostnih papirjev in zmanjševanja lastniškega kapitala zaradi izgub. Banke so zmanjševanje obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev in do tujine delno nadomestile z dolgoročnimi viri, pridobljenimi pri Evrosistemu. Konec leta 2011 je bila vrednost posojil nebančnemu sektorju manjša za 4,2 %. Ponudbo kreditov so omejevali manjši viri bank, visoki stroški financiranja, poslabšanje kakovosti kreditnega portfelja in manjša kapitalna ustreznost bank glede na zahteve, čeprav je kazalnik kapitala glede na bilančno vsoto bank v Sloveniji razmeroma zadovoljiv. Pričakuje se, da bo tudi tekoče leto eno težjih za normalizacijo kreditne aktivnosti in bo od bank zahtevalo precejšen trud za izboljšanje organizacije, poslovanja in dobičkonosnosti.

Centralne banke so se odzvale na poslabšanje gospodarskih razmer z ohranjanjem nizkih obrestnih mer in drugimi ukrepi za spodbujanje gospodarstva. Evropska centralna banka se je odzvala s ponudbo likvidnosti z instrumenti s polno dodelitvijo in razširila nabor vrednostnih papirjev, primernih za zastavo pri najemanju posojil.

Nosilci ekonomske politike so pred velikimi izzivi za konsolidacijo javnih financ. Pomembno delovanje mora biti usmerjeno v pospeševanje strukturnih reform, vzdrževanje vzdržne politike plač in stroškov ter v ustvarjanje pogojev za kapitalsko krepitev realnega sektorja.

Ljubljana, april 2012

Guverner Banke Slovenije
Marko Kranjec

1.1 Izvajanje strategije Banke Slovenije

Banka Slovenije sproti preverja uresničevanje strategije, ki jo je leta 2008 opredelila v dokumentu "Strateški načrt 2009–2011". V ospredju delovanja Banke Slovenije je uresničevanje enega od temeljnih ciljev, to je "skrb za finančno stabilnost". Zaradi reform v finančnem sektorju, zaradi oblikovanja nove evropske nadzorne ureditve in nastajanja novega evropskega mehanizma gospodarskega upravljanja je Banka Slovenije v letu 2011 opredelila prednostne smeri svojega delovanja in s tem določila prednostne naloge do leta 2013. Opredeljene naloge se nanašajo predvsem na zagotavljanje finančne in gospodarske stabilnosti.

Prednostne smeri delovanja Banke Slovenije so opredeljene v tesni povezavi z nalogami in funkcijami ECB/ESCB, saj temeljne pristojnosti in s tem naloge izhajajo iz Statuta ESCB in ECB ter Zakona o Banki Slovenije. Med prednostnimi smermi delovanja je treba predvsem izpostaviti naloge, povezane s pripravo odločitev in izvajanjem denarne politike, z oblikovanjem in zagotavljanjem pogojev za stabilen bančni sistem, z nadzorom skrbnega poslovanja bank, finančno stabilnostjo in jamstvom za vloge varčevalcev ter z zagotavljanjem procesa neprekinjenega poslovanja. Izvajanje teh nalog je povezano tudi z ustrezno postavitvijo poslovnih procesov znotraj Banke Slovenije in njene stroškovno optimalne organizacije ter s spremljanjem in ocenjevanjem uspešnosti in učinkovitosti izvajanja prednostnih smeri delovanja. Prednostne smeri so tudi podlaga za letno načrtovanje ključnih nalog in s tem finančnega načrta, da se ohranja njegova stabilizacijska naravnost.

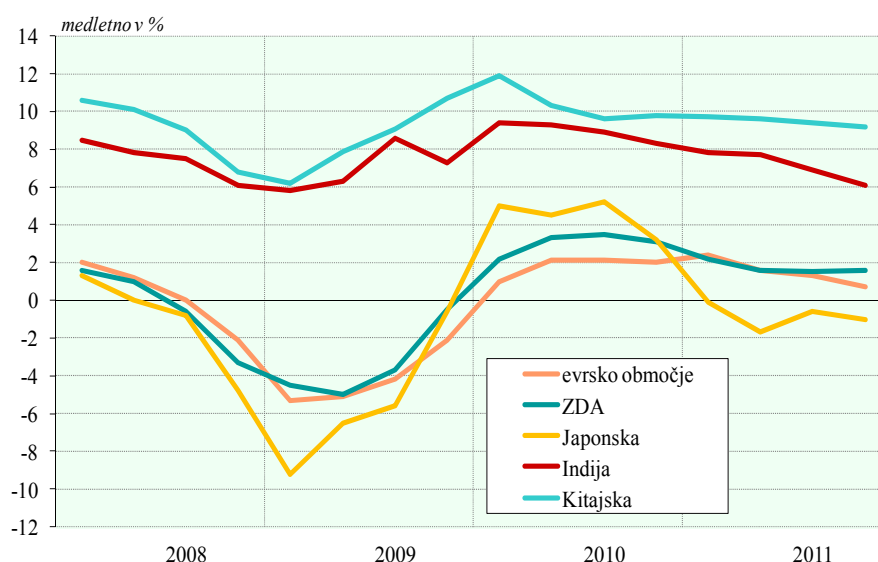
1.2 Gospodarsko okolje in bančni sistem v letu 2011¹

Gospodarsko okolje

Za svetovno gospodarstvo je bila v letu 2011 značilna velika negotovost. V drugi polovici leta se je poslabšala dolžniška kriza v državah evrskega območja. Kljub temu je svetovna gospodarska rast leta 2011 po prvi oceni Mednarodnega denarnega sklada (MDS) znašala 3,8 %, obseg svetovne trgovine pa se je povečal za 6,9 %, zlasti zaradi visoke gospodarske rasti držav v razvoju. Gospodarska rast evrskega območja in ZDA je bila v letu 2011 1,5- oziroma 1,7-odstotna, ob sicer različni dinamiki. V ZDA se je ta v drugi polovici leta okrepila, v evrskem območju pa nazadovala, in sicer predvsem zaradi dolžniške krize² v nekaterih članicah. K višji rasti v ZDA v drugi polovici leta sta prispevala tudi postopno izboljševanje razmer na trgu dela in večja potrošnja gospodinjstev. Povečevanje dolžniške krize za zdaj ni močnejše vplivalo na rast gospodarstev v razvoju. Gospodarska rast Kitajske je po prvih ocenah MDS v letu 2011 dosegla 9,2 %, Indije pa 7,4 %. Ocenjeni rasti za Brazilijo in Rusijo sta nižji ter znašata 2,9 % in 4,1 %.

V letu 2011 je svetovno gospodarstvo kljub visoki negotovosti doseglo 3,8-odstotno rast.

Slika 1: Gibanje BDP v nekaterih večjih gospodarstvih

Opomba: Podatki za evrsko območje, ZDA in Japonsko so desezonirani in prilagojeni delovnim dnevom.

Vir: Za evrsko območje, ZDA in Japonsko Eurostat, za Indijo www.tradingeconomics.com, za Kitajsko www.tradingeconomics.com in kitajski statistični urad.

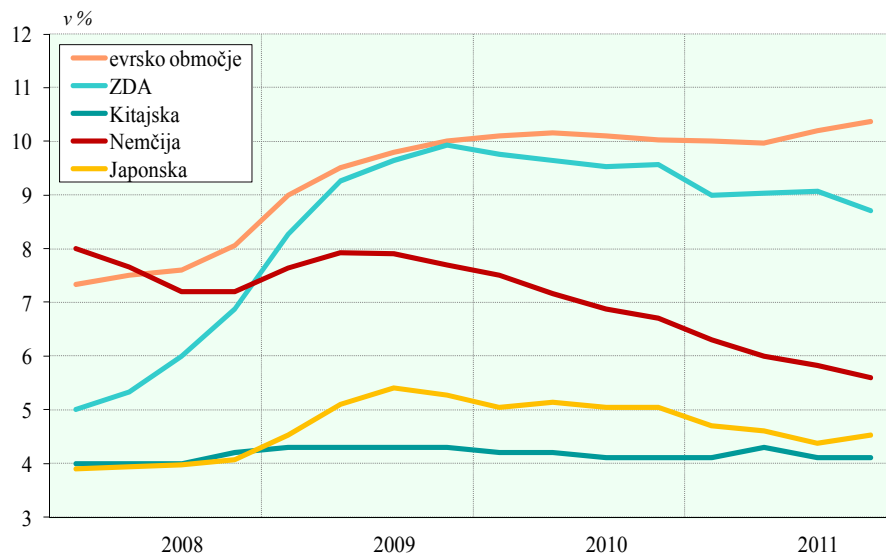
V letu 2011 je bila gospodarska rast v najrazvitejših gospodarstvih prešibka za znatnejše izboljšanje razmer na trgu dela. Stopnja brezposelnosti je ostala visoka v veliki večini razvitih gospodarstev, v evrskem območju pa se je proti koncu leta še povišala in decembra dosegla 10,4 %. Nekaj boljše je bilo stanje na ameriškem trgu dela, kjer se je stopnja brezposelnosti znižala z 9,1 % v januarju na 8,5 % v decembru. Visoka stopnja brezposelnosti in nizka rast plač v evrskem območju sta prispevali k znižanju končne potrošnje gospodinjstev v zadnjem četrtletju. Šibka gospodarska aktivnost omejuje tudi rast davčnih prihodkov. Zato se je še poglobila javnofinančna kriza v posameznih članicah evrskega območja, kjer so se močno povečali tudi stroški zadolževanja držav. MDS, EU in ECB so z različnimi instrumenti dodatno pomagali pri reševanju razmer v Grčiji, ter tudi na Irskem, Portugalskem in v Španiji.

Dolžniška kriza v nekaterih državah evrskega območja se je v letu 2011 še poglobila, zato je bila potrebna dodatna mednarodna pomoč.

¹ Podroben prikaz makroekonomskih gibanj in projekcij je predstavljen v Poročilu o cenovni stabilnosti, april 2012 (<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?Mapald=284>). Podrobna analiza bančnega sistema je prikazana v Poročilu o finančni stabilnosti, maj 2012 (<http://www.bsi.si/iskalniki/porocila.asp?Mapald=285>).

² Dolg držav evrskega območja je leta 2007 v povprečju znašal 66,3 % BDP, po ocenah Evropske komisije iz oktobra 2011 pa se je do konca leta 2011 povečal na 88,0 % BDP. Rast primanjkljajev je bila posledica zmanjšanja BDP. Hkrati so rast odhodkov vzdrževali avtomatični stabilizatorji, zakonsko določene obveznosti iz časa pred krizo in ukrepi za spodbujanje gospodarstva. V bolj zadolženih državah so naraščala tudi plačila obresti.

Slika 2: Stopnje brezposelnosti v nekaterih večjih gospodarstvih

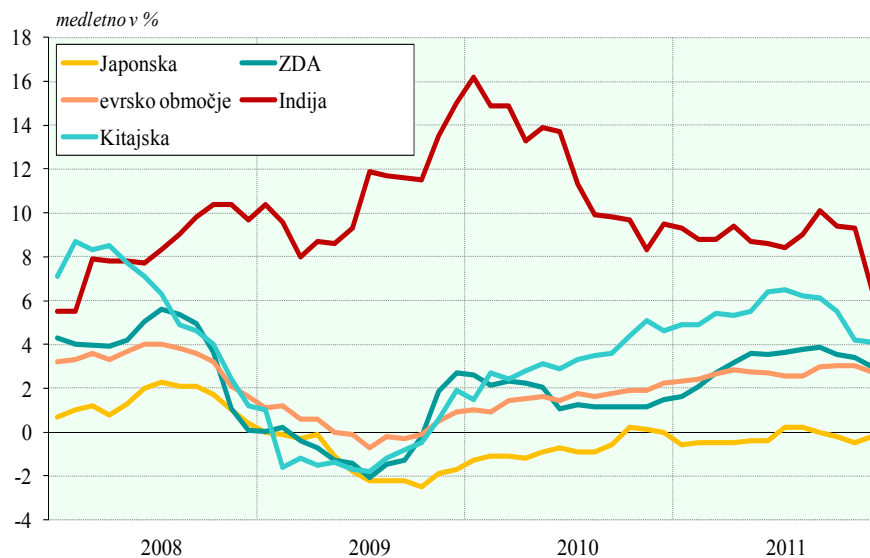
Opomba: Desezonirana harmonizirana stopnja brezposelnosti na četrtletni ravni za evrsko območje, ZDA, Japonsko in Nemčijo.

Vir: Eurostat, za Kitajsko www.tradingeconomics.com

K višji inflaciji v razvitih gospodarstvih so največ prispevale cene energentov, osnovno inflacijo pa je omejevala nizka potrošnja.

Razmeroma šibka domača potrošnja v razvitih gospodarstvih je tudi v letu 2011 zavirala osnovno inflacijo, skupna inflacija pa je bila višja predvsem zaradi višjih cen energentov. Ta je v povprečju lanskega leta v evrskem območju znašala 2,7 %, v ZDA pa 3,2 %. Energenti so se v evrskem območju podražili za 11,9 % in v ZDA za 15,4 %. Cene so v povprečju leta upadle na Japonskem, za 0,3 %, na Kitajskem in v Indiji pa so se povečale za 5,5 % in 8,9 %.

Slika 3: Mednarodna primerjava indeksa cen življenjskih potrebščin

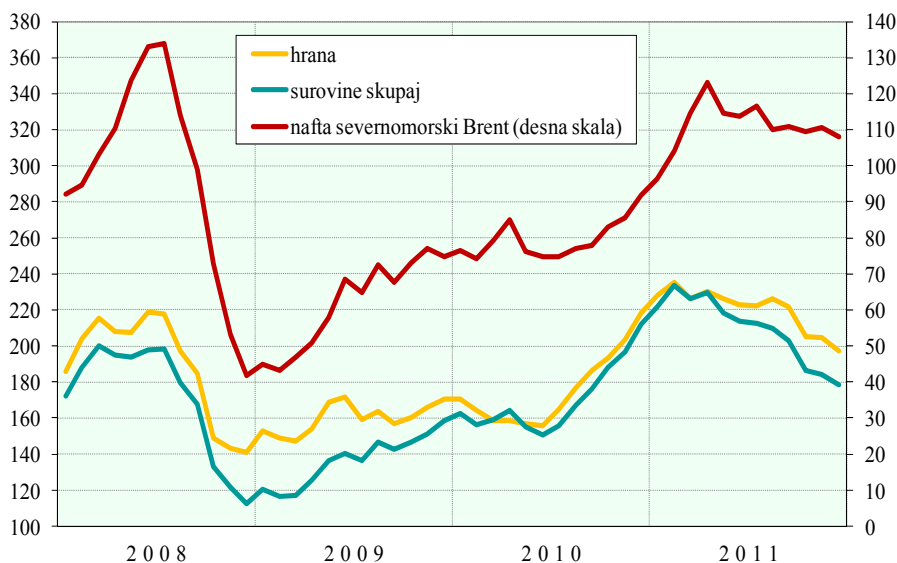

Vir: ECB

Cene nafte in surovin so se v prvih mesecih leta 2011 močno povečale, pozneje pa so upadle zaradi slabših obetov rasti v največjih gospodarstvih.

Na začetku leta 2011 so se dolarske cene primarnih surovin in nafte povečevale zaradi pričakovanj višje konjunktore ter političnih negotovosti v Severni Afriki in na Srednjem vzhodu. V drugem četrtletju so začele upadati, saj je bila gospodarska rast v večini razvitih držav razmeroma nizka, zmanjšala pa se je tudi predvidena rast BDP v največjih svetovnih gospodarstvih. Cena sodčka nafte Brent se je v povprečju leta povečala za 31 USD na 111 USD. Cene primarnih surovin so se višale do aprila, potem pa začele upadati. Kljub temu je njihova rast v letu 2011 dosegla 23 %. Nekoliko bolj se je podražila hrana, v povprečju leta 2011 za 26 %. Velika negotovost na finančnih trgih je vplivala tudi na rekordne cene plemenitih

Slika 4: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu

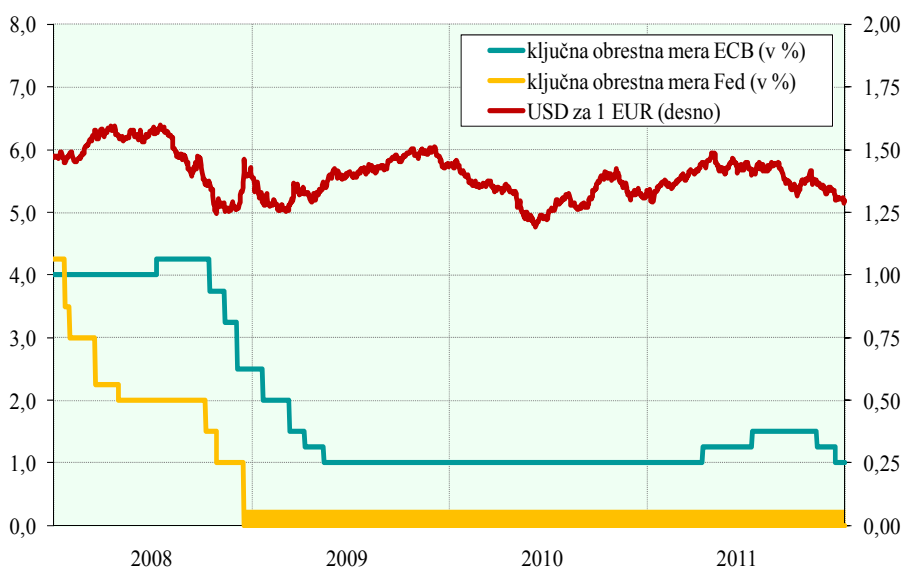
Opomba: Indeksi (2000 = 100), cena nafte: severnomorski Brent v USD/sodček.
Vir: The Economist, London; Bloomberg

kovin. Med njimi se je najbolj podražilo zlato, katerega cena je v nekaj dneh v septembru presegla 1.900 USD za unčo.

Tečaj EUR/USD je leta 2011 močno nihal zlasti zaradi dolžniške krize v evrskem območju. V prvi polovici leta se je vrednost evra povečala predvsem zaradi razmeroma ugodnih gospodarskih rezultatov v evrskem območju, v drugi polovici leta pa zmanjšala zaradi poglobljanja dolžniške krize in šibkosti gospodarstva evrskih držav. V povprečju leta je bilo treba za en evro odšteti 1,39 dolarja, kar je bilo za 4,9 % več kot leta 2010. ECB je zaradi zagotavljanja cenovne stabilnosti aprila in julija dvignila obrestno mero, vsakič za 0,25 odstotne točke. Novembra in decembra jo je ponovno spustila zaradi poslabšanih gospodarskih razmer v drugi polovici leta in slabših gospodarskih obetov. Tako je ključna obrestna mera konec leta 2011 ponovno znašala 1,00 %. ECB je v letu 2011 izvajala tudi številne ukrepe za izboljšanje delovanja transmissijskega mehanizma ter je z MDS in EU sodelovala pri reševanju dolžniške krize v evrskem območju. Fed v letu 2011 ni spreminjala ključne obrestne mere. Ta je ostala nespremenjena na intervalu med 0,00 in 0,25 %. Hkrati se je junija iztekel tudi drugi krog odkupa državnih vrednostnih papirjev. Predvsem zaradi gospodarske negotovosti v evrskem območju sta se povečali vred-

Na tečaj EUR/USD je najbolj vplivalo zaostrovanje dolžniške krize v evrskem območju, zaradi šibke rasti pa so v razvitih gospodarstvih centralne banke nadaljevale s stimulatивно denarno politiko.

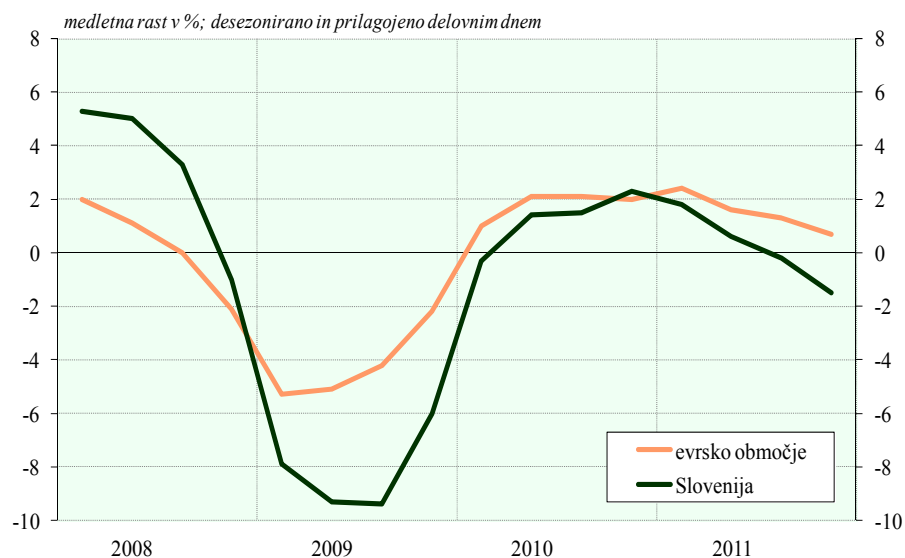
Slika 5: Tečaj evro – dolar ter ključni obrestni meri ECB in Fed

Vir: ECB, Fed

nosti japonskega jena in švicarskega franka, zato sta obe centralni banki večkrat posegli na devizne trge. Švicarska centralna banka je celo določila zgornjo mejo vrednosti franka pri 1,20 franka za evro. Dodatne ukrepe za spodbujanje gospodarstva je izvedla tudi Bank of England.³

Slika 6: Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju

Vir: Eurostat

V letu 2011 so bile slabše gospodarske razmere v Sloveniji večinoma posledica poglobljanja krize v domačem povpraševanju.

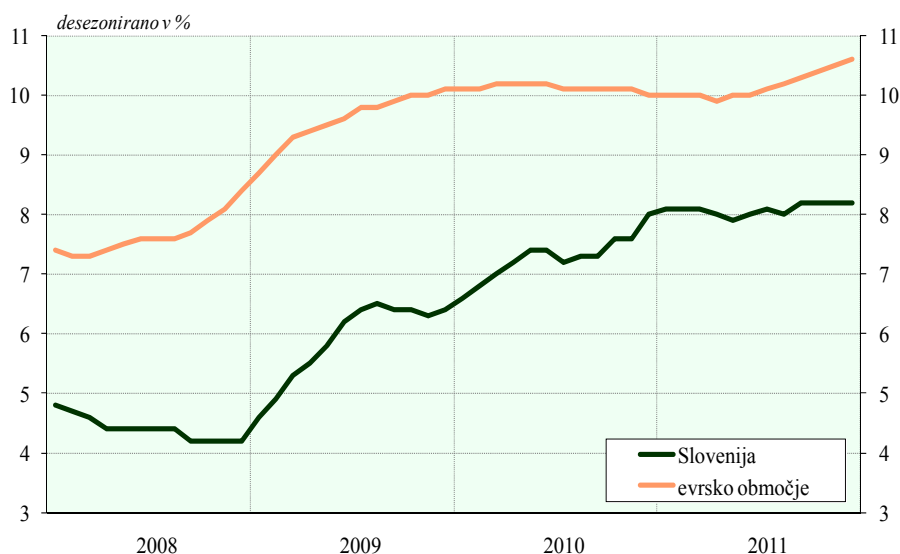
V Sloveniji je bila v letu 2011 gospodarska rast po desezoniranih in delovnim dnevom prilagojenih podatkih precej pod povprečjem evrskega območja, in sicer 0,2-odstotna. Brez upoštevanja delovnih dni se je BDP za prav toliko zmanjšal. Slabše gospodarske razmere so večinoma posledica zmanjševanja domačega povpraševanja, ki je bilo zlasti izrazito v drugi polovici leta. Takrat se je predvsem zaradi poglobljanja javnofinančne krize v najbolj izpostavljenih članicah evrskega območja zmanjšalo tudi zaupanje na mednarodnih trgih. To je poslabšalo pogoje za poslovanje izvoznega sektorja, vendar je impulz izvoznega sektorja v letu 2011 ostal pozitiven. Dodana vrednost v industriji se je v letu 2011 povečala za 3,0 %, kar je za 3,5 odstotne točke manj kot v letu 2010. Gradbene investicije so se zmanjšale za 25 % in ostale največji zaviralni dejavnik gospodarske aktivnosti. S tem je povezano tudi nadaljevanje močnega krčenja gradbeništva, ki je gospodarsko rast v letu 2011 zmanjšalo za 1,2 odstotne točke. Rast investicij v opremo in stroje se je povečala na 7 %, kljub oteženim pogojem financiranja in zmanjšani rasti tujega povpraševanja. Postopno upadanje končne potrošnje gospodinjstev se je nadaljevalo že tretje leto zapored, saj se je nadaljevalo naraščanje brezposelnosti in upadanje kupne moči prebivalstva. Zaradi varčevalnih ukrepov, povezanih s konsolidacijo javnih financ, je bil v letu 2011 negativen tudi prispevek končne potrošnje države k rasti BDP. V večini napovedi za leto 2012 je predvidena stagnacija gospodarske aktivnosti v EU. Hkrati so možnosti za rast domače potrošnje ob nadaljnjem stroškovnem prilagajanju zasebnega sektorja in nujni javnofinančni konsolidaciji neznane. Zato se bodo slabe gospodarske razmere nadaljevale tudi v letu 2012.

Zmanjševanje zaposlenosti se je v letu 2011 upočasnjevalo.

Zaradi takih gospodarskih razmer se je zmanjševanje zaposlenosti nadaljevalo tudi v letu 2011. Zaposlenost se je zmanjšala za 1,7 %, kar je sicer precej manj kot leto prej. Zaposlenost se je konec leta 2011 približala ravni iz leta 2006, na tej ravni pa je bila tudi realna dodana vrednost. To deloma pojasnjuje upočasnjevanje zmanjševanja zaposlenosti v letu 2011, saj je bila večina prilagoditve na nižjo raven gospodarske aktivnosti opravljena že v letih 2009 in 2010. Zaposlenost se je tudi v letu 2011 zmanjševala le v zasebnem sektorju, v javnem sektorju pa se je kljub načrtom Vlade RS o zmanjševanju zaposlenosti ta povečala za 0,8 %. Zaposlenost se je povečala v dejavnostih izobraževanja in zdravstva, zmanjšala pa v dejavnostih javne uprave in kulturnih dejavnosti. Število registriranih brezposelnih se je leta 2011 povečalo za okoli 10 % in je konec leta preseglo 112.000. Kljub temu se je vrzel

³ Opis ukrepov denarne politike Bank of England je dostopen na <http://www.bankofengland.co.uk/markets/Pages/apf/default.aspx>.

Slika 7: Harmonizirana stopnja brezposelnosti v Sloveniji in evrskem območju

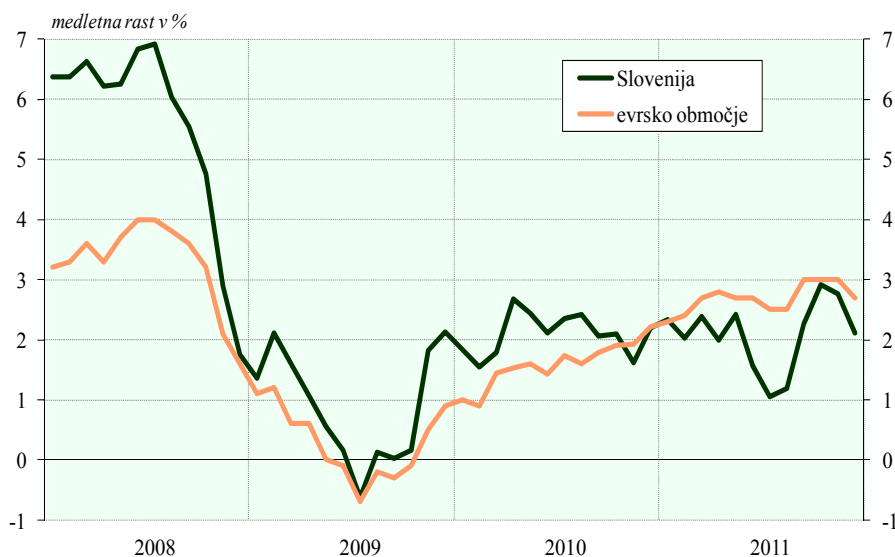
Vir: Eurostat

med novoprijavljenimi in odjavljenimi brezposelnimi v letu 2011 zmanjševala. Hkrati se je povečeval delež dolgotrajno brezposelnih oseb, ki se je konec leta približal polovici vseh brezposelnih. To opozarja na pomembnost reševanja strukturne brezposelnosti. Harmonizirana stopnja brezposelnosti je bila v Sloveniji dokaj stabilna in je konec leta 2011 znašala 8,2 %. Tako stanje je razmeroma ugodno glede na gibanja v evrskem območju, kjer se je harmonizirana stopnja brezposelnosti zlasti v zadnjem četrtletju precej povišala.

Povprečna inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je v letu 2011 znašala 2,1 % in je ostala nespremenjena glede na leto 2010, nekoliko pa se je spremenila njena struktura. Najizraziteje se je povišal prispevek cen hrane, medtem ko so cene energentov k inflaciji prispevale še vedno več kot polovico, in to kljub znižanju prispevka. Visok prispevek teh dveh skupin je bil večinoma posledica prenosa izrazite rasti cen surovin na svetovnih trgih v letu 2010 in na začetku leta 2011 v končne cene za potrošnika. Povprečna letna inflacija v Sloveniji je bila precej pod povprečjem evrskega območja, kjer je znašala 2,7 %.

V letu 2011 je bila inflacija v Sloveniji z 2,1 % za 0,6 odstotne točke nižja kot v evrskem območju, predvsem zaradi notranjih dejavnikov.

Slika 8: Inflacija v Sloveniji in evrskem območju

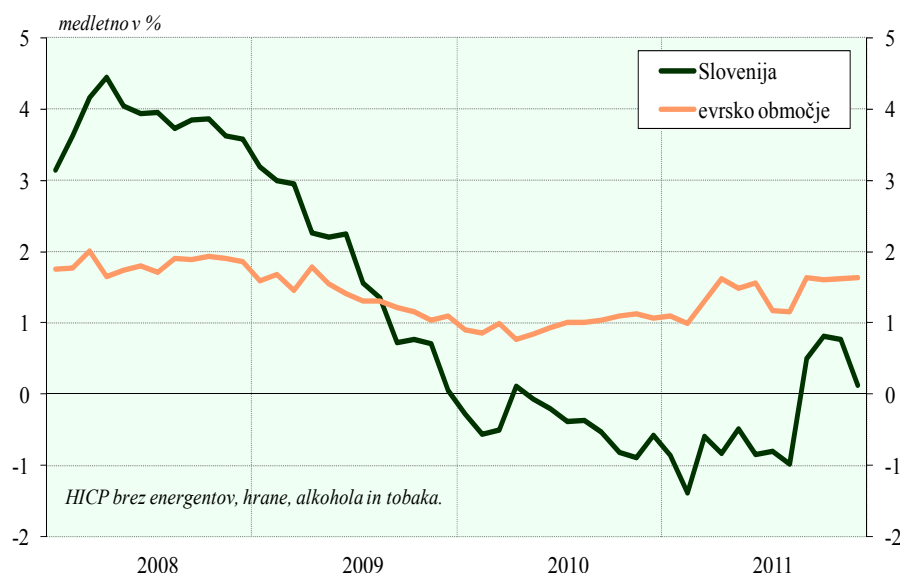

Vir: Eurostat

Osnovna inflacija v Sloveniji ostaja pod vplivom slabih gospodarskih razmer.

Kazalniki osnovne inflacije so ostali na nizki ravni oziroma negativni, kar odraža predvsem stagnacijo gospodarske aktivnosti in nizko trošenje gospodinjstev. Osnovna inflacija, merjena s HICP brez cen energentov, hrane, alkohola in tobaka, je v letu 2011 znašala -0,4 %, kar je enako kot v letu 2010 in 1,0 odstotne točke pod povprečjem evrskega območja. Tudi druga dva kazalnika osnovne inflacije – brez cen energentov ter brez cen energentov in nepredelane hrane – sta ostala v letu 2011 pod povprečjem evrskega območja, in sicer za okrog 0,8 odstotne točke. Na razliko so poleg slabših gospodarskih razmer vplivali tudi nekateri enkratni dejavniki.⁴ Prispevek cen storitev k inflaciji je bil tako v letu 2011 nevtralen, prispevek cen industrijskih proizvodov brez energentov pa ponovno negativen.

Slika 9: Osnovna inflacija v Sloveniji in evrskem območju

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije

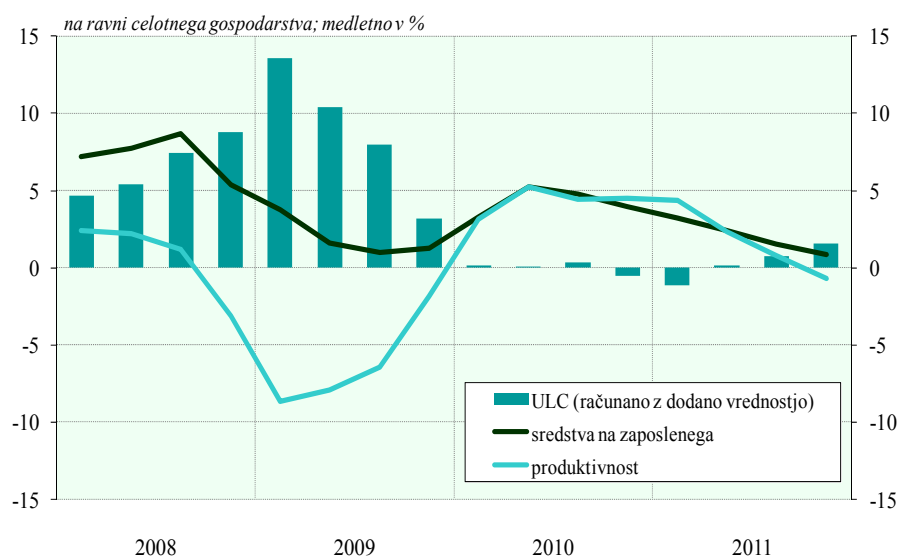
Stroški dela na enoto proizvoda (ULC) so v letu 2011 v povprečju stagnirali. V prvi polovici leta so stroški dela na enoto proizvoda postopno upadali, v drugi polovici leta pa so se najprej zaradi upočasnitve rasti in nato zaradi zmanjšanja produktivnosti medletno ponovno povišali. Produktivnost se je v prvih treh četrtletjih povečevala, a po vedno nižjih stopnjah. Zmanjšanje produktivnosti v zadnjem četrtletju je bilo predvsem posledica zmanjšanja gospodarske aktivnosti ob koncu leta, medtem ko se je zmanjševanje števila zaposlenih postopoma umirjalo skozi celotno leto. Sredstva na zaposlenega so se sicer povečevala vse leto, vendar od sredine leta 2010 po čedalje nižjih stopnjah, kar kaže, da se podjetja stroškovno prilagajajo zmanjšani gospodarski aktivnosti tudi z zniževanjem rasti plač in ne le z odpuščanjem delavcev. V primerjavi z letom 2010 je povprečna bruto plača realno stagnirala.⁵ V zasebnem sektorju so se plače realno povišale za 0,6 % in v javnem sektorju znižale za več kot 2 %.

Cenovna in stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva sta se v letu 2011 izboljšali.

Raven realnih kazalnikov cenovne in stroškovne konkurenčnosti za Slovenijo je ostala glede na povprečje drugih članic evrskega območja neugodna tudi v letu 2011. Kljub temu je bilo gibanje obeh kazalnikov boljše kot leto prej, saj je umiritvi apreciacije obeh kazalnikov v letu 2010 sledila deprecijacija v letu 2011. To kaže na zmanjšanje zaostanka v konkurenčnosti Slovenije glede na povprečje evrskega območja. Kazalnik cenovne konkurenčnosti se je izboljševal glede na povprečje evrskega območja zaradi nižje inflacije v Sloveniji, kazalnik stroškovne konkurenčnosti pa zaradi počasnejše rasti stroškov dela na enoto proizvoda kot v ključnih trgovinskih partnericah.

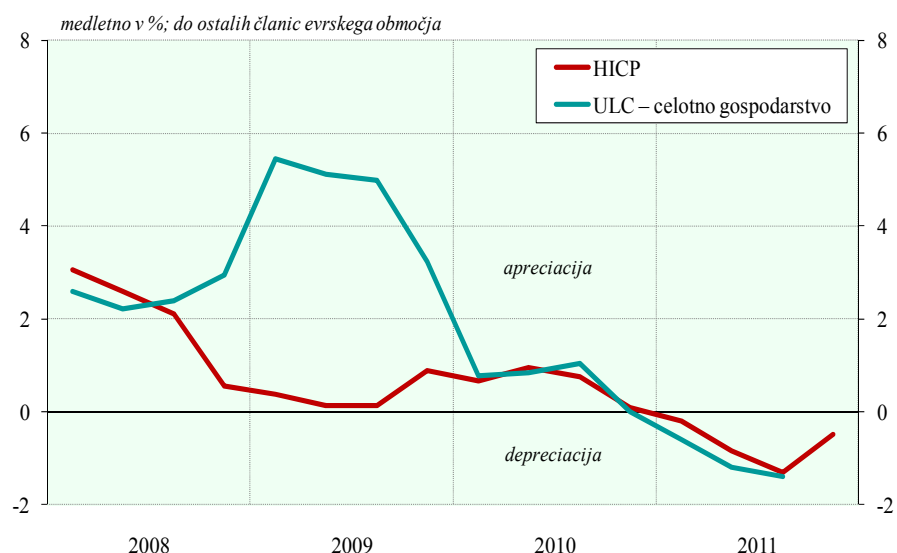
⁴ Osnovno inflacijo sta v letu 2011 zniževala tudi učinek osnove zaradi spremembe v cenah šolske prehrane v septembru 2010 in začasno znižanje RTV-naročnine v februarju 2011.
⁵ Deflacijonirano s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin.

Slika 10: Gibanje produktivnosti dela, stroškov dela na enoto proizvoda in sredstev na zaposlenega v slovenskem gospodarstvu

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije

Slika 11: Harmonizirani kazalnik konkurenčnosti, deflacioniran s HICP in ULC

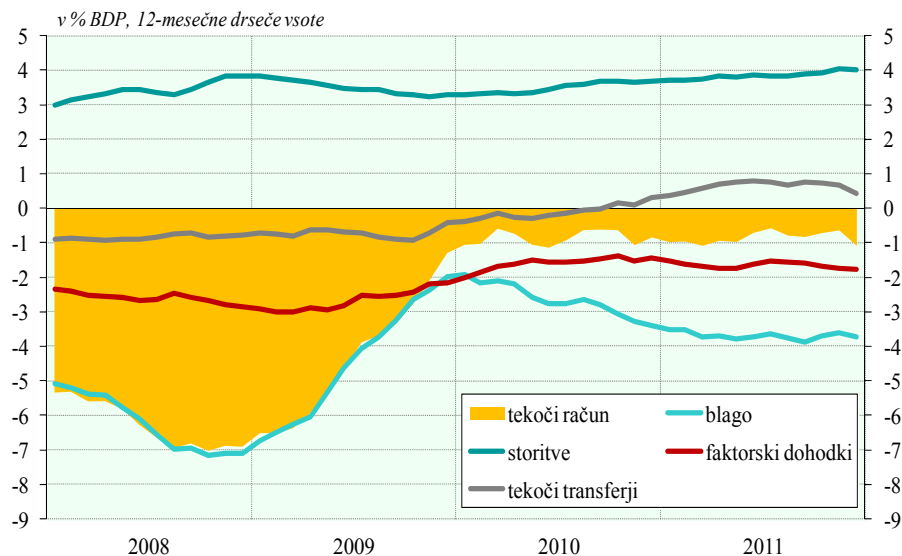

Vir: ECB

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance se je v letu 2011 povečal. Znašal je 385 mio EUR oziroma 1,1 % BDP, kar je 0,3 odstotne točke več kot leto prej. Primanjkljaj blagovne menjave je ostal glavni dejavnik primanjkljaja tekočega računa. Rast blagovne menjave se je lani močno upočasnila zaradi hitrega upočasnjevanja rasti tujega povpraševanja v drugi polovici leta in tudi zmanjšanja domače potrošnje. V letu 2011 se je izvoz blaga realno povečal za 7,7 %, uvoz pa za 5,7 %, vendar so bili hkrati negativni tudi pogoji menjave. Čeprav se je razlika v medletni rasti uvoznih in izvoznih cen med letom zmanjševala, so bile uvozne cene v letu 2011 višje za 6,2 %, izvozne cene pa za 4,5 %. Pogoji blagovne menjave so se tako poslabšali za 1,6 %, kar je k primanjkljaju v blagovni menjavi prispevalo 1,1 % BDP. Primanjkljaj v blagovni menjavi je bil v primerjavi z letom 2010 večji za 0,3 odstotne točke in je dosegel 3,7 % BDP. Rast storitvene menjave je bila tudi v letu 2011 manjša od rasti blagovne menjave. Zaradi šibkega domačega povpraševanja se je povečala razlika med rastjo izvoza in uvoza storitev. Nominalni izvoz storitev se je v letu 2011 povečal za 4,0 %, uvoz storitev pa za 1,9 %. Presežek v menjavi storitev se je tako povečal s 3,7 % BDP na 4,0 % BDP, največ zaradi povečanega presežka pri potovanjih. Primanjkljaj faktorskih dohodkov se je pove-

K povečanju primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance v letu 2011 so precej prispevali negativni pogoji menjave.

Slika 12: Komponente tekočega računa plačilne bilance

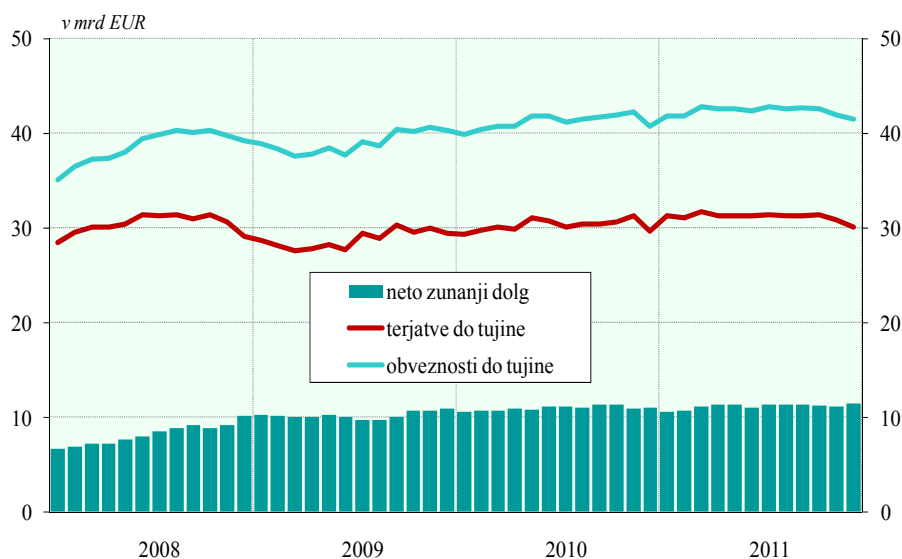
Vir: Banka Slovenije

čal za 0,4 odstotne točke na 1,8 % BDP. Zaradi slabih razmer na domačem trgu dela se je presežek dohodkov od dela ponovno povečal, vendar se je hkrati povečal tudi primanjkljaj dohodkov od kapitala, na 2,3 % BDP. K zadnjemu je največ prispevala rast neto plačil obresti na kredite, najete v tujini, in dohodkov od naložb v vrednostne papirje. V tekočih transferjih je bil zaradi uspešnega črpanja evropskih sredstev dosežen presežek v višini 0,4 % BDP.

V letu 2011 je zasebni sektor financiral tujino, država pa je svojo zadolženost povečala.

Neto odliv finančnih sredstev iz zasebnega sektorja⁶ je lani znašal nekaj več kot 2 mrd EUR, kar pomeni, da je zasebni sektor financiral tujino. V seštevku leta 2011 so se terjatve zasebnega sektorja do tujine povečale za 971 mio EUR, največ zaradi povečanja terjatev z naslova gotovine in vlog ter kapitalskih transferjev. V nasprotju z letom 2010 je zasebni sektor zmanjšal naložbe v tuje vrednostne papirje, predvsem v instrumente denarnega trga. Pri tem so izstopale banke. Domače banke so že drugo leto zapored zmanjšale posojila tujcem, v letu 2011 za 172 mio EUR. Obveznosti zasebnega sektorja do tujine so se lani zmanjšale za skoraj 1,1 mrd EUR, predvsem zaradi zmanjševanja zadolženosti do tujine in zmanjšanja

Slika 13: Zunanja zadolženost Slovenije

Vir: Banka Slovenije

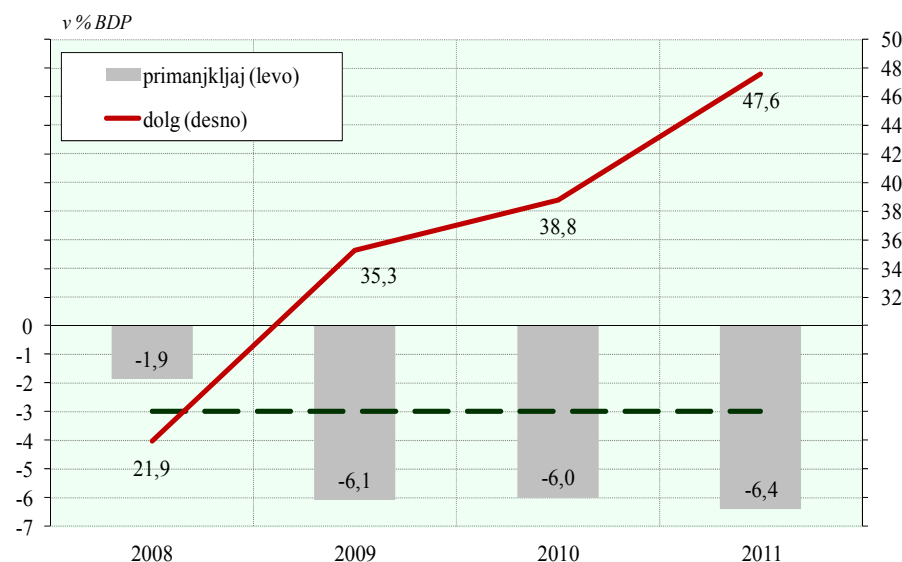
⁶ Zasebni sektor je definiran kot celotno gospodarstvo brez Banke Slovenije in sektorja države.

portfeljskih naložb tujcev v domače vrednostne papirje. Naložbe nerezidentov v vrednostne papirje zasebnega sektorja so se v letu 2011 zmanjšale za 133 mio EUR. K temu so največ prispevale banke s predčasnim odkupom lastnih obveznic. Nadaljevalo se je zmanjševanje zadolženosti domačih bank do tujine. Banke so svoje obveznosti z naslova tujih posojil zmanjšale za 1,46 mrd EUR. Med vrnjenimi posojili je bila večina dolgoročnih. Podjetja so se lani neto zadolžila v tujini prvič po letu 2009, ob razdolževanju bank v tujini in zahtevah Evropske bančne agencije (EBA) po povišanju temeljnega kapitala. Bruto zunanji dolg se je lani povečal za 858 mio EUR in je konec leta 2011 znašal 41,6 mrd EUR. Bruto terjatve do tujine so konec leta 2011 znašale 30,1 mrd EUR, kar je 436 mio EUR več kot konec leta 2010. Zato se je neto zunanji dolg lani povečal za 421 mio EUR. K temu sta prispevala sektor države in Banka Slovenije, medtem ko so drugi sektorji, predvsem banke, svoj neto dolg do tujine precej zmanjšali. Banke so neto dolg do tujine zmanjšale za 1,86 mrd EUR. Država je lani izdala za 3 mrd EUR državnih obveznic, kar je povečalo njen neto zunanji dolg za 1,5 mrd EUR.

Primanjkljaj sektorja države po ESR 95 se je v letu 2011 povečal za 0,4 odstotne točke BDP na 6,4 % BDP. Primanjkljaj države je bil tako že tretje leto velik. Poleg slabih gospodarskih razmer, ki so se kazale na prihodkih države, so k primanjkljaju 1,2 % BDP prispevale tudi tri večje transakcije enkratne narave. To so rekapitalizaciji NLB d.d. in Adrie Airways ter transfer Slovenskim železnicam. Prihodki države so bili večji za 1,2 %, njihovo gibanje pa je bilo neugodno zlasti v drugi polovici leta. Zaradi razmer na trgu dela je bila rast prispevkov za socialno varnost nizka, dohodnina pa se medletno ni spremenila. Neposrednih davkov je bilo za 0,4 % več kot v predhodnem letu, posredni davki pa so se znižali skoraj za odstotek. Zadnje odraža nadaljnje nizko trošenje gospodinjstev, manjši kot v letu 2010 pa je bil tudi prtok trošarin na mineralna goriva. Izdatki države so se v letu 2011 povečali za 2,0 %, zlasti zaradi že omenjenih dogodkov enkratne narave. Z namenom zadrževanja rasti izdatkov so bili sprejeti ukrepi, ki so podobno kot v predhodnih letih omejili rast izdatkov za plače, pokojnine in socialne transferje. V letu 2011 so se še izraziteje zmanjšali izdatki za investicije, prav tako so bile precej nižje tudi subvencije. Rast izdatkov za obresti in brezposelne je bila izrazito visoka že tretje leto zapored.

Primanjkljaj države je bil leta 2011 velik tretje leto zapored, deloma tudi zaradi enkratnih dogodkov.

Slika 14: **Primanjkljaj in dolg sektorja države po ESR 95**

Vir: SURS

Dolg države je konec leta 2011 dosegel 16.954 mio EUR oziroma 47,6 % BDP. Rast dolga, izraženega v BDP, odraža financiranje primanjkljaja in tudi vnaprejšnjo zadolžitvev za odplačilo dolga z zapadlostjo na začetku leta 2012. Zadolžitvev je bila večinoma izvršena v prvem četrtletju 2011 z izdajo 3,0 mrd EUR dolgoročnih obveznic in decembra z izdajo 18-mesečne zakladne menice v višini 0,9 mrd EUR. Slovenija je v letu 2011 v okviru finančne pomoči Grčiji odobrila za 140,6 mio

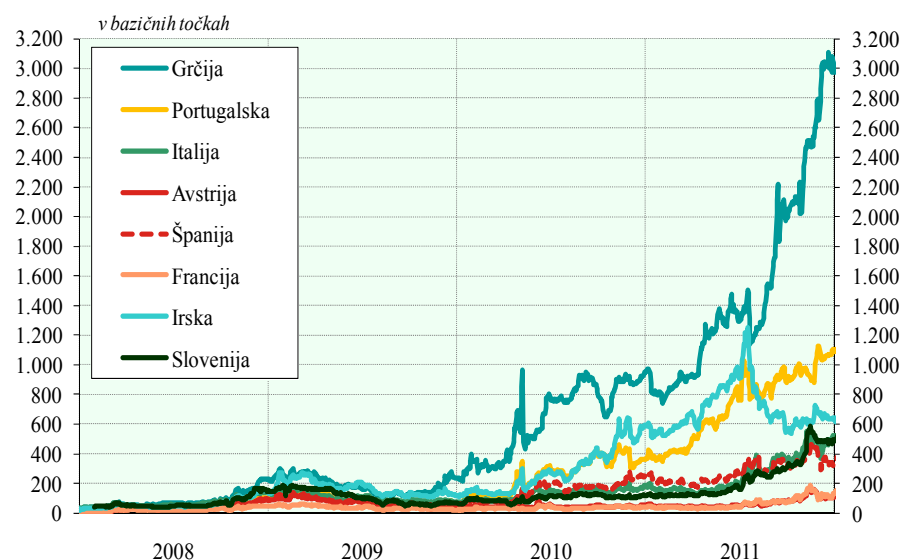
Dolg države se je leta 2011 ponovno povečal, a ostal precej pod povprečjem evrskega območja. Obseg poroštev in jamstev RS se je zmanjšal.

EUR posojil, na podlagi Zakona o poroštvi Republike Slovenije za zagotavljanje finančne stabilnosti v evrskem območju pa je do 31. 12. 2011 stanje poroštev doseglo 118,5 mio EUR. Gre za poroštva na finančne instrumente, ki jih izdaja EFSF,⁷ pridobljena sredstva pa sta iz tega mehanizma lani črpali Irska in Portugalska. Poroštva in jamstva RS so konec leta znašala 6.996 mio EUR oziroma 19,6 % BDP. Znižanje v primerjavi s koncem predhodnega leta odraža predvsem predhodne odkupe lastnih obveznic bank z garancijo države.

Rast pribitkov slovenskih desetletnih državnih obveznic nad referenčno nemško obrestno mero v drugi polovici leta 2011.

Pribitki slovenskih desetletnih državnih obveznic nad donosnostjo nemških obveznic enake ročnosti so se zviševali predvsem od sredine leta 2011. Zviševanje pribitkov je bilo prisotno tudi v nekaterih drugih državah evrskega območja. Potem ko so se pribitki slovenskih obveznic v prvi polovici leta večinoma gibali na ravni okoli 120 bazičnih točk, so se do konca leta dvignili na skoraj 500 bazičnih točk. Na povečanje zahtevane donosnosti na slovenske obveznice so vplivali zaostritev dolžniške krize v nekaterih državah evrskega območja – impulzi s t. i. perifernih glavnih držav evrskega območja se namreč prenašajo tudi v Slovenijo –, povečana negotovost v mednarodnem finančnem okolju, neugodna pričakovanja domače gospodarske rasti, nizka likvidnost slovenskih državnih obveznic, politična negotovost ter odsotnost verodostojne fiskalne konsolidacije in strukturnih reform. Standard & Poor's, Fitch in Moody's so novembra znižale bonitetne ocene Slovenije za državni dolgoročni dolg, pri vseh pa so obeti ostali negativni, kar pomeni možnost nadaljnjega znižanja ocene. Uspešno in pravočasno izvajanje fiskalne konsolidacije je tako pomembno za preprečitev nadaljnjega znižanja bonitetnih ocen in povečanja stroškov financiranja.

Slika 15: Pribitki pri desetletnih državnih obveznicah nad nemškimi desetletnimi obveznicami

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije

Opomba: Pribitek je izračunan kot razlika med donosom desetletne državne obveznice in donosom referenčne (nemške) obveznice na dnevni ravni ter izraža tveganja, ki jih tržni udeleženci pripisujejo državi. *Na sliki je po 11. januarju 2011 za Slovenijo prikazano gibanje obveznic SLOREP 01/21.

Nujno je dosledno izvajanje fiskalne konsolidacije v skladu z zavezami.

Slovenija je od decembra 2009 v postopku zaradi prevelikega primanjkljaja države. Čezmeren primanjkljaj mora Slovenija zmanjšati pod 3 % BDP najpozneje leta 2013. Primanjkljaj in dolg države sta v letu 2011 presegla načrtovanega v dopolnitvi Programa stabilnosti iz aprila 2011. Za Slovenijo je fiskalna konsolidacija nujna in je prednostna naloga Vlade RS. Za doseganje dolgoročno vzdržne gospodarske rasti bosta pomembni tudi priprava in izvedba ustreznih strukturnih reform.

Bančni sistem

Leta 2011 se število kreditnih institucij v Sloveniji ni spremenilo. Slovenski bančni sistem je konec leta sestavljalo 19 bank (med njimi osem hčerinskih bank), tri podružnice tujih bank in tri hranilnice. Banke so obsegale 99 %, hranilnice pa 1 % celotnega bančnega sistema po bilančni vsoti. Glede na lastniško strukturo je bančni sistem sestavljalo osem bank v večinski domači lasti, tri banke v popolni domači lasti in osem bank v večinski tuji lasti. Delež tujcev v lastniškem kapitalu bank se je leta 2011 povečal za dve odstotni točki na 39 %. Republika Slovenija je zaradi rekapitalizacije povečala delež v lastniškem kapitalu bančnega sistema za 2,7 odstotne točke na 22,7 %.

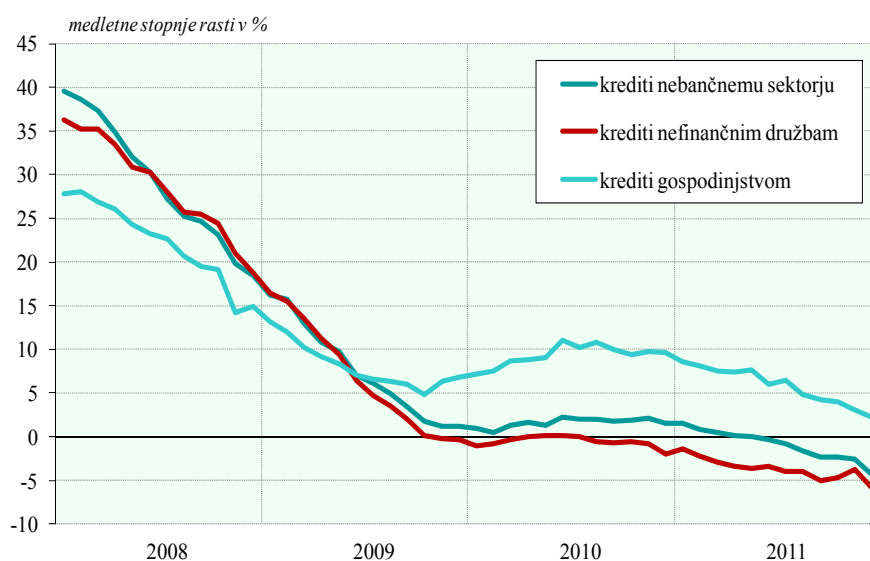
Bilančna vsota bank je konec leta 2011 znašala 48,8 mrd EUR in se v tem letu zmanjšala za 1,5 mrd EUR oziroma za 3,1 %. Razlogi za zmanjšanje bilančne vsote so bili predvsem nadaljevanje zmanjševanja zadolženosti bank do tujine, zmanjšanje obveznosti iz izdanih dolžniških vrednostnih papirjev in zmanjšanje lastniškega kapitala zaradi izgub. Banke so zmanjšanje obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev in do tujine delno nadomestile z dolgoročnimi viri pridobljenimi pri Evrosistemu. Pri naložbah so zmanjšale predvsem posojila nebančnemu sektorju in naložbe v vrednostne papirje. Zmanjšala so se predvsem posojila sektorju podjetij, povečala pa posojila gospodinjstvom, vendar precej manj kot v letu 2010.

Za leto 2011 je bilo značilno zmanjševanje medletnih stopenj rasti posojil nebančnemu sektorju pri vseh skupinah bank. Konec leta je bila vrednost posojil bank nebančnemu sektorju manjša za 4,3 %, zmanjšanje pa je bilo največje pri domačih bankah. Pri tem se je kreditiranje nefinančnih gospodarskih družb zmanjšalo za 5,9 %, najbolj pa so ga zmanjšale domače banke. Na zmanjševanje povpraševanja po bančnih posojilih so vplivali zaostrovanje evropske dolžniške krize, poslabšanje bonitetnih ocen in višji stroški financiranja, zmanjšanje gospodarske rasti v Sloveniji in v njenih najpomembnejših gospodarskih partnericah, slabe razmere v nekaterih dejavnostih, razmeroma velika zadolženost sektorja podjetij, plačilna nedisciplina, neugodne razmere na trgu dela ter zmanjševanje vrednosti in likvidnosti še razpoložljivega premoženja, primerne za zastavo pri najemanju posojil. Pri ponudbi so kreditno aktivnost omejevali manjši viri bank, visoki stroški financiranja, poslabševanje kakovosti kreditnega portfelja ter manjša kapitalska ustreznost bank glede na zahteve in metodologijo EBA v primerjavi z evrskim območjem, čeprav so imele banke zadosti kapitala glede na svojo bilančno vsoto.

Bilančna vsota slovenskega bančnega sistema se je leta 2011 zmanjšala za 1,5 mrd EUR na 48,8 mrd EUR.

Medletna rast posojil nebančnemu sektorju se je v letu 2011 zmanjševala pri vseh skupinah bank.

Slika 16: Kreditiranje nebančnega sektorja

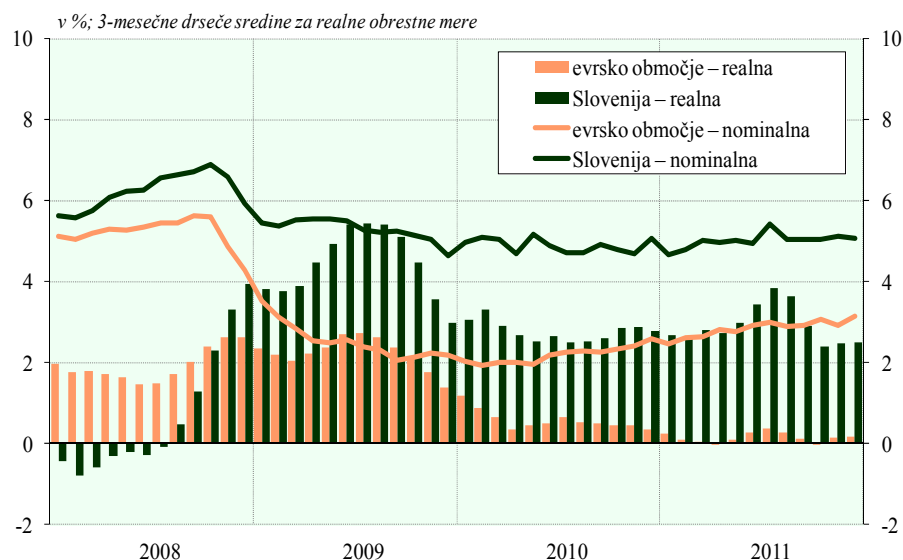
Vir: Banka Slovenije

**K povečanju posojil
gospodinjstev so leta
2011 prispevale
predvsem banke v
večinski tuji lasti.**

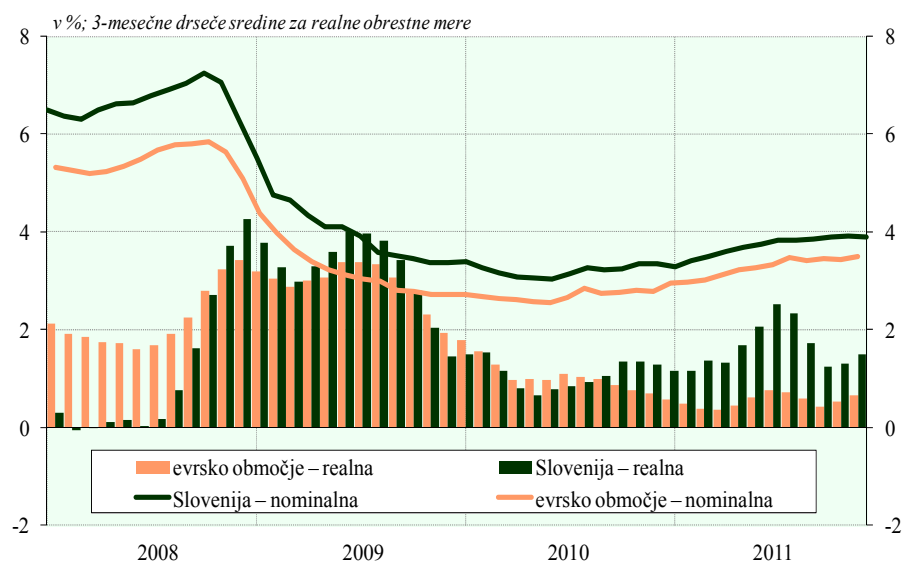
Vrednost posojil gospodinjstvom se je leta 2011 povečala za 198 mio EUR, k čemur so večinoma prispevale banke v večinski tuji lasti. Rast posojil gospodinjstvom je znašala 2,3 %, vendar se je v primerjavi z letom 2010 zmanjšala pri vseh skupinah bank. Povečanje posojil gospodinjstvom je bilo predvsem posledica rasti stanovanjskih posojil, medtem ko so se potrošniška in druga posojila gospodinjstvom zmanjševala. Pri kreditiranju gospodinjstev so se banke na zaostrene gospodarske razmere odzvale z zmanjšanjem kratkoročnih posojil. Nadalje so zmanjšale posojila v tujih valutah.

Variabilne obrestne mere za stanovanjska posojila so se leta 2011 povišale na 3,9 % in so bile konec leta za 0,4 odstotne točke višje kot v evrskem območju. Obrestne mere potrošniških posojil so se poviševale, vendar so ostale pod povprečno ravniyo evrskega območja. Pribitki nad obrestnimi merami evrskega območja za posojila podjetjem so se leta 2011 nekoliko zmanjšali – zlasti zaradi povišanja obrestnih mer v evrskem območju –, in so dosegli raven okoli dveh odstotnih točk. Konec leta so bile obrestne mere za posojila podjetjem na ravni okoli 6 % za posojila do 1 mio EUR in 5 % za posojila nad 1 mio EUR. Hkrati se je povečala razlika med ponujenimi obrestnimi merami posameznih bank.

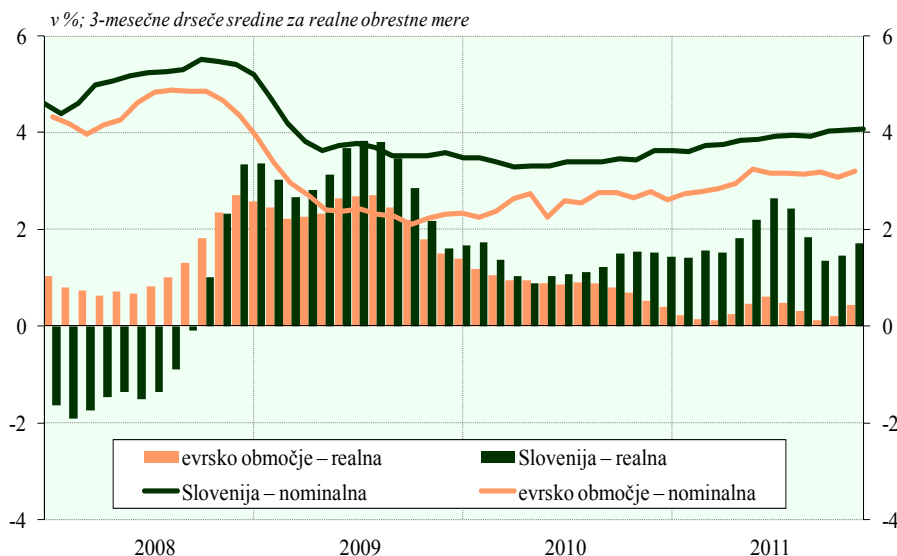
Slika 17: Obrestne mere za posojila nad 1 mio EUR za nefinančne družbe

Slika 18: Obrestne mere za stanovanjska posojila gospodinjstvom

Slika 19: Obrestne mere za vloge gospodinjstev nad enim letom do dveh let

Vir: ECB, Banka Slovenije

Od sredine leta 2011 se je skladno z razmerami na mednarodnih finančnih trgih, z znižanjem bonitetne ocene Republike Slovenije in naraščanjem stroškov tržnega financiranja povečalo tudi tveganje refinanciranja obveznosti do tujine. Zato so se banke usmerile k razmeroma ugodnim dolgoročnim posojilom Evrosistema. Obveznosti bančnega sistema do Evrosistema so se leta 2011 povečale za 1,1 mrd EUR na 1,7 mrd EUR. Banke so pridobljena dolgoročna posojila delno porabile za zmanjšanje zadolženosti do tujine. Leta 2011 so banke zadolženost do tujine zmanjšale za 2,2 mrd EUR.

V strukturi financiranja bank ostajajo najpomembnejše vloge nebančnega sektorja. Njihov delež v strukturi virov bančnega sistema je bil konec leta 2011 z 49,6 % višji za 2,9 odstotne točke kot leto prej. Medletna rast vlog nebančnega sektorja, ki je v letu 2011 na mesečni ravni v povprečju znašala 3,1 % se je v primerjavi z letom 2010 nekoliko upočasnila. Sektorsko so se najbolj povečale vloge države in gospodinjstev, medtem ko so vloge nefinančnih družb ostale skorajda nespremenjene. Po ročnosti vlog nebančnega sistema so se leta 2011 najbolj povečale dolgoročne vloge med enim in dvema letoma ter vpogledne vloge, oboje v domači valuti. Obrestne mere za vloge gospodinjstev do enega leta so tudi v letu 2011 ostale pod ravni povprečja evrskega območja in v primerjavi z njim naraščale precej počasneje. Nasprotno so se vloge gospodinjstev nad enim letom povečevale bistveno hitreje zaradi višjih obrestnih mer, ki so bile posledica potreb bank po stabilnih dolgoročnih virih financiranja.

Slovenski bančni sistem je bil leta 2011 močno izpostavljen kreditnemu in dohodkovnemu tveganju. Neto obresti so bile leta 2011 za 2,9 % nižje kot leta 2010, predvsem zaradi hitrejšega naraščanja odhodkov od obresti v primerjavi s prihodki od obresti. Ob naraščajočem številu stečajev in slabšanju položaja v sektorju nefinančnih družb se je lani nadaljevala nadpovprečna rast stroškov oslabitev in rezervacij. Zato se je močno poslabšal poslovni rezultat bančnega sistema, saj je izguba po davkih po nerezerviranih in nekonsolidiranih podatkih znašala 411 mio EUR.

Ob naraščanju tveganja refinanciranja so se banke vedno bolj financirale z ugodnimi dolgoročnimi viri Evrosistema.

Bančni sistem je leta 2011 – ob krčenju obsega kreditiranja – drugo leto zapored posloval z izgubo zaradi naraščajočih stroškov oslabitev in rezervacij.

Tabela 1: Izkaz poslovnega izida bank

	Obseg (v mio EUR)				Stopnje rasti (v %)				Delež v bruto dohodku (v %)			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Neto obresti	944,6	932,2	1.037,8	1.007,2	15,7	-1,3	11,3	-2,9	69,4	65,4	70,4	70,3
Neobrestni prihodki	415,6	493,1	436,6	425,0	-32,6	18,7	-11,5	-2,7	30,6	34,6	29,6	29,7
Bruto dohodek	1.360,2	1.425,3	1.474,4	1.432,2	-5,1	4,8	3,4	-2,9	100,0	100,0	100,0	100,0
Operativni stroški	776,0	765,2	765,9	762,8	2,7	-1,4	0,1	-0,4	57,1	53,7	51,9	53,3
stroški dela	412,1	415,5	413,3	408,4	2,6	0,8	-0,5	-1,2	30,3	29,1	28,0	28,5
Neto dohodek	584,2	660,2	708,5	669,4	-13,7	13,0	7,3	-5,5	42,9	46,3	48,1	46,7
neto oslabitve in rezervacije	277,9	499,6	809,7	1.169,1	70,5	79,8	62,1	44,4	20,4	35,1	54,9	81,6
Poslovni izid pred obdavčitvijo	306,3	160,5	-101,2	-499,7	-40,4	-47,6	-163,0	393,7	22,5	11,3	-6,9	-34,9
davki	58,6	38,7	-3,1	-88,5	-42,8	-33,9	-108,0	2.761,3	4,3	2,7	-0,2	-6,2
Poslovni izid po obdavčitvi	247,7	121,8	-98,1	-411,2	-39,8	-50,8	-180,6	319,1	18,2	8,5	-6,7	-28,7

Vir: Banka Slovenije

Tabela 2: Kazalniki poslovanja bank

v %	2008	2009	2010	2011
Donos na aktivo	0,67	0,32	-0,20	-1,00
Donos na kapital	8,14	3,85	-2,36	-11,74
Obrestna marža na obrestonosno aktivo	2,20	1,99	2,13	2,13
Obrestna marža na bilančno vsoto	2,08	1,88	2,02	2,02
Neobrestna marža	0,92	0,99	0,85	0,85
Bruto dohodek na povprečno aktivo	3,00	2,87	2,87	2,87

Vir: Banka Slovenije

Slabšanje kakovosti kreditnega portfelja bank se je leta 2011 nadaljevalo.

Slabšanje kakovosti kreditnega portfelja bank se je v letu 2011 nadaljevalo, kar odražata naslednja kazalnika. Delež slabih terjatev med vsemi razvrščenimi terjatvami se je povečal za 2,5 odstotne točke na 6,2 %. Delež podjetij, ki svoje obveznosti do bank poravnajo z zamudo, daljšo od 90 dni, se je povečal za 2,0 odstotne točke na 14,7 %. Delež razvrščene aktive podjetij, ki s poravnavanjem terjatev zamujajo vsaj 90 dni, je narasel za 6,2 odstotne točke na 18,5 %. Med dejavnostmi so najbolj izstopali gradbeništvo z 49,6 % ter informacijske in komunikacijske dejavnosti s 25,5 %.

Likvidnost bančnega sistema je bila v letu 2011 na zadovoljivi ravni. Količnika solventnosti sta bila nižja od povprečja primerljivih bank v EU.

Likvidnost bančnega sistema, merjena s količnikom likvidnosti, se je lani ohranjala na zadovoljivi ravni, povečale pa so se razlike med posameznimi bankami. Zmanjševanje financiranja z izdajo vrednostnih papirjev in zadolževanjem v tujini je izpostavilo banke tveganju refinanciranja, ki so ga deloma lahko zmanjševale z zadolževanjem pri Evrosistemu. Obrestno tveganje se je lani nekoliko povečalo. Pri tem se je povečala izpostavljenost bank zvišanju obrestnih mer predvsem v segmentu od treh mesecev do enega leta. Solventnost bančnega sistema ostaja z vidika izboljšanja poslovanja bank ključno vprašanje za njihove lastnike. Z vidika regulatornih zahtev je sicer bančni sistem tudi leta 2011 ohranjal zadovoljivo kapitalsko ustreznost. Ugodno je bilo tudi razmerje med kapitalom in bilančno vsoto. Vendar pa sta količnika solventnosti kljub dokapitalizacijam v prvem polletju leta 2011 ostajala pod povprečjem primerljivih bank v EU. Količnik kapitalске ustreznosti je decembra 2011 znašal 11,7 %, 0,4 odstotne točke več kot decembra 2010. V enakem obdobju se je povečal tudi količnik kapitalске ustreznosti prvega reda za 0,6 odstotne točke na 9,6 %.

Tabela 3: **Bonitetna struktura razvrščenih terjatev ter pokritost z rezervacijami in oslabitvami**

	31. 12. 2009			31. 12. 2010			31. 12. 2011		
	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)
Skupaj (v mio EUR)	49.257	1.823	3,7	49.766	2.422	4,9	49.467	3.230	6,5
	Struktura v %			Struktura v %			Struktura v %		
A	70,5	7,1	0,4	70,6	5,7	0,4	66,0	3,3	0,3
B	24,7	30,7	4,6	21,3	20,0	4,6	22,7	14,7	4,2
C	2,6	16,2	23,3	4,3	22,3	25,1	5,1	21,1	26,8
D	1,5	24,8	62,9	2,9	35,5	59,8	5,5	50,4	60,3
E	0,8	21,3	100,0	0,8	16,5	100,0	0,7	10,5	100,0

Opomba: Pokritost nedonosnih terjatev je bila v Sloveniji v celotnem obdobju med najvišjimi v evrskem območju.

Vir: Banka Slovenije

2 DEJAVNOSTI BANKE SLOVENIJE

2.1 Naloge v okviru ESCB

2.1.1 Institucionalni okvir

Evropska centralna banka, Evrosistem in Evropski sistem centralnih bank

Banka Slovenije je z uvedbo evra v Sloveniji 1. januarja 2007 postala del Evrosistema, ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke držav evrskega območja. Od uvedbe evra v Sloveniji se guverner Banke Slovenije kot član Sveta ECB udeležuje zasedanj tega organa, ki praviloma potekajo dvakrat mesečno. Svet ECB sestavljajo šest članov Izvršilnega odbora ECB in guvernerji nacionalnih centralnih bank držav Evrosistema. Svet ECB določa med drugim denarno politiko za Evrosistem. Poleg tega je guverner Banke Slovenije tudi član Razširjenega sveta ECB, ki je tretji organ odločanja ECB in zaseda štirikrat letno. Člani Razširjenega sveta ECB so predsednik in podpredsednik ECB ter guvernerji nacionalnih centralnih bank vseh držav članic EU.

Strokovnjaki Banke Slovenije so se v letu 2011 udeleževali zasedanj odborov in njihovih delovnih skupin v širši sestavi Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), ki ga sestavljajo ECB in nacionalne centralne banke vseh držav članic EU, ter v ožji sestavi Evrosistema. Odbori pomagajo pri delu organov odločanja ECB, saj jih slednji lahko zaprosijo za strokovne in tehnične nasvete.

Nacionalne centralne banke so edini vpisniki in lastniki kapitala ECB. Skladno s Statutom ESCB in ECB so deleži nacionalnih centralnih bank v kapitalnem ključu ECB ponderirani sorazmerno glede na delež držav članic teh nacionalnih centralnih bank v celotnem prebivalstvu in bruto domačem proizvodu EU. Nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro, so vplačale celoten delež v kapitalu ECB, druge nacionalne centralne banke držav članic EU niso vplačale svojega deleža v celoti, temveč samo določen odstotek zneska, ki bi ga morale vplačati, če bi uvedle evro.

**Ključ za vpis kapitala
ECB za Banko
Slovenije je 0,3288 %.**

Ključ za vpis kapitala ECB za Banko Slovenije je 0,3288 %. Skupni znesek vplačanega kapitala ECB vseh nacionalnih centralnih bank na dan 28. december 2011 je znašal 6.484 mio EUR.

2.1.2 Izvajanje denarne politike Evrosistema

**Postopno izboljšanje
razmer v prvi polovici
leta.**

Na začetku leta 2011 so se razmere na kapitalnem in denarnem trgu evrskega območja postopno izboljšale, čeprav se je nadaljevala napetost na trgih državnega dolga nekaterih držav evrskega območja. Konec leta 2010 dospelih operacij dolgoročnejšega refinanciranja⁸ nasprotne stranke niso nadomestile s koriščenjem preostalih (kratkoročnejših) operacij refinanciranja pri Evrosistemu.⁹

Presežna likvidnost bančnega sistema se je tako v prvi polovici leta zelo zmanjšala, zato se je zmanjšal tudi mejni depozit. To zmanjšanje je mogoče pojasniti z zmanjšanjem previdnostne likvidnostne rezerve bank oziroma z izboljšanjem delovanja denarnega in kapitalnega trga. Eonia se je tako ponovno približala ključni obrestni meri (glej sliko 20) in jo na posamezne dneve celo preseгла. Povečalo se je tudi njeno nihanje, saj je ponovno postala odvisna od uravnavanja likvidnosti znotraj obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv. Evrosistem je v aprilu in juliju 2011 dvakrat zvišal obrestno mero za 25 bazičnih točk na 1,25 % oziroma 1,50 %.

⁸ V decembru 2010 je dospel še zadnji od treh operacij dolgoročnejšega refinanciranja z ročnostjo enega leta, ki jih je Evrosistem izvedel v letu 2009 za zagotavljanje dostopa bank do dolgoročneje likvidnosti v razmerah ohromljenega delovanja denarnega trga. Z naslova vseh treh operacij dolgoročnejšega refinanciranja z ročnostjo enega leta je v drugi polovici leta 2010 dospel 614,4 mrd EUR.

⁹ Čeprav je Evrosistem tudi v letu 2011 nadaljeval politiko prostega dostopa do posojil, tj. z izvajanjem operacij v obliki avkcij s fiksno obrestno mero in polno dodelitvijo.

V drugi polovici leta se je evrska dolžniška kriza znova zaostila. Negativne novice iz prizadetih držav evrskega območja in tudi povečana pričakovanja o umiritvi rasti svetovnega gospodarstva so povečale nenaklonjenost tveganju ter zmanjšale zaupanje v finančni sistem.

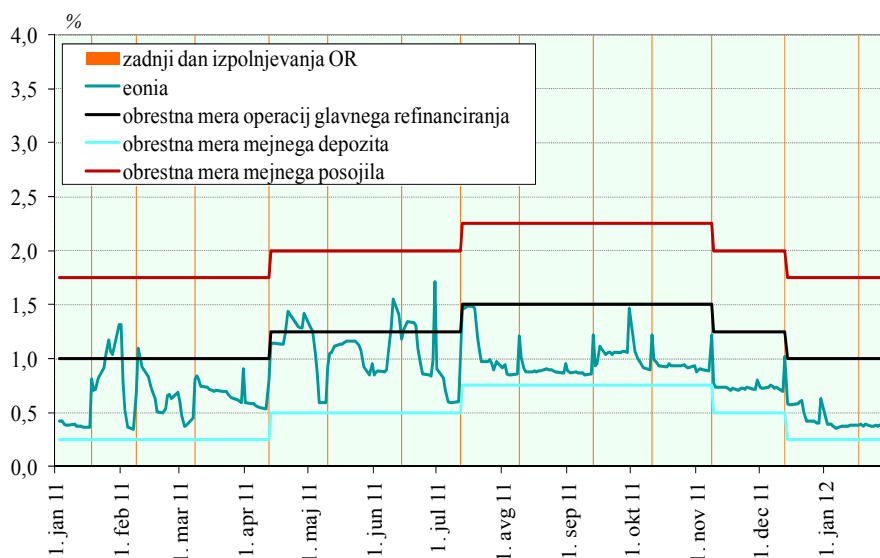
Napetosti so se tako kljub politiki prostega dostopa do posojil Evrosistema močno pokazale tudi na denarnem trgu. Razmiki med zavarovanimi in nezavarovanimi obrestnimi merami, ki odražajo napetost na denarnem trgu, so se jeseni ponovno približali rekordnim ravnom iz obdobja po propadu ameriške finančne institucije Lehman Brothers jeseni 2008. Močno se je povečal tudi strošek financiranja evropskih bank v ameriških dolarjih prek valutnih zamenjav z evri. Bankam iz prizadetih držav evrskega območja je bil v večji meri otežen oziroma celo onemogočen dostop do financiranja na denarnem trgu.

Evrosistem se je na to odzval z novimi izrednimi ukrepi, s katerimi je skušal omejiti širjenje dolžniške krize na obrestne mere denarnega trga in preprečiti nastanek kreditnega krča. Izredne ukrepe lahko razdelimo na naslednje sklope:

- *Operacije v evrih:* Evrosistem je večkrat podaljšal politiko prostega dostopa do posojil, nazadnje v decembru, ko se je zavezal, da jo bo zagotavljal vsaj do julija 2012, poleg tega je najavil izvedbo dodatnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja.
- *Zavarovanje operacij denarne politike:* Evrosistem je nekoliko zrahljal merila za primerno finančno premoženje za zavarovanje operacij denarne politike.
- *Stopnja obveznih rezerv:* to je Evrosistem znižal z dveh na en odstotek.
- *Operacije v ameriških dolarjih:* za lažjanje dostopa do financiranja v ameriških dolarjih je Evrosistem podaljšal razpoložljivost operacij refinanciranja v ameriških dolarjih, uvedel dodatne operacije dolarskega refinanciranja z ročnostjo treh mesecev in znižal njihovo ceno.
- *Programi odkupovanja obveznic:* Evrosistem je ponovno povečal nakupe dolžniških vrednostnih papirjev v okviru programa SMP in uvedel drugi krog programa nakupov kritih obveznic, t. i. CBPP2.

Prve tri skupine ukrepov so pripeljale do precejšnjega povečanja presežne evrske likvidnosti in povečanja mejnega depozita na rekordne ravni ter do padca kratkoročnih obrestnih mer denarnega trga. Eonia se je tako v drugi polovici leta ponovno približala obrestni meri mejnega depozita in postala neelastična na raven presežne likvidnosti. Poleg tega je Evrosistem v novembru in decembru ponovno znižal ključno obrestno mero na 1,25 % oziroma na 1,00 %.

Slika 20: Obrestne mere ECB in eonia

Vir: ECB

Ponovna zaostritev razmer na denarnem trgu in dodatni nestandardni ukrepi denarne politike.

V nadaljevanju so podrobneje opisane spremembe pri uporabi instrumentov denarne politike in kvantificirana njihova relativna uporaba v letu 2011. Pojasnjena je tudi uporaba finančnega premoženja za zavarovanje posojil denarne politike.

Instrumenti denarne politike Evrosistema v letu 2011

Osnovne tri skupine instrumentov denarne politike so operacije odprtega trga, odprti ponudbi in obvezne rezerve. Z obveznimi rezervami Evrosistem stabilizira povpraševanje po likvidnosti, z operacijami odprtega trga (povratne operacije glavnega in dolgoročnejšega refinanciranja ter operacije finega uravnavanja) zagotavlja potrebno količino likvidnosti, odprti ponudbi mejnega depozita in mejnega posojila pa v normalnih razmerah izravnavata morebitne neusklajenosti med ponudbo in povpraševanjem po likvidnosti ter s tem stabilizirata eonio v koridorju okrog ključne obrestne mere.

Ponovno povečanje presežne likvidnosti in politika prostega dostopa do posojil.

Medtem ko v normalnih razmerah obseg in ročnost operacij določa Evrosistem, je bila tudi v letu 2011 zaradi ohranitve politike prostega dostopa do posojil uporaba posojil odvisna predvsem od povpraševanja bank. V avgustu, oktobru in decembru 2011 so si banke na dodatnih nestandardnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja (z ročnostjo od šestih mesecev do treh let) izposodile skupaj 550 mrd EUR. Na agregatni ravni je bila izposojena likvidnost deponirana pri Evrosistemu kot mejni depozit, ki je bil zaradi presežne likvidnosti tudi v letu 2011 dnevno uporabljan instrument. Likvidnost z naslova programa nakupov vrednostnih papirjev se je v letu 2011 povečala za 150 mrd EUR na 211 mrd EUR, vendar je bila v celoti absorbirana s tedenskimi avkcijami vezanih depozitov in zato likvidnosti ni spreminjala.

Operacije odprtega trga: OGR, ODR in OFU

Operacije glavnega refinanciranja (OGR) so redna posojila z običajno dospelostjo enega tedna. Izvajajo se tedensko po vnaprej objavljenem koledarju. V letu 2011 je Evrosistem izvedel 52 avkcij, vse s polno dodelitvijo po vnaprej znani fiksni obrestni meri. Povprečen znesek OGR je znašal 159,0 mrd EUR (v letu 2010 133,8 mrd EUR). Na avkcijah so sodelovale tudi slovenske banke in hranilnice. Povprečen znesek OGR pri slovenskih bankah in hranilnicah je znašal 14,1 mio EUR.

Tabela 4: Pregled števila operacij odprtega trga v letu 2011

Mesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Skupaj
Polna dodelitev po fiksni obrestni meri na:													
- operacijah glavnega refinanciranja	4	4	5	4	5	4	4	5	4	5	4	4	52
- operacijah dolgoročnejšega refinanciranja	2	2	2	2	2	2	2	3	2	4	2	2	27
operacije z ročnostjo obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
operacije z ročnostjo 3 mesecev z indeksirano obrestno mero	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
dodatna operacija z ročnostjo 6 mesecev								1					1
dodatna operacija z ročnostjo 1 leta										1			1
dodatna operacija z ročnostjo 3 let												1	1
Dodelitev po variabilni obrestni meri na operacijah finega uravnavanja:													65
operacije z ročnostjo prek noči za zmanjševanje likvidnosti	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
operacije z ročnostjo prek noči za povečevanje likvidnosti												1	1
operacije z ročnostjo 7 dni za zmanjševanje likvidnosti	4	4	5	4	5	4	4	5	4	5	4	4	52
Operacije dolarskega refinanciranja z ročnostjo 7 dni	4	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	3	51
Operacije dolarskega refinanciranja z ročnostjo 84 dni										1	1	1	3
Program nakupov kritih obveznic 2 (CBPP2)													
Program nakupov vrednostnih papirjev (SMP)													

Opomba: Siva površina kaže obdobje izvajanja programa. Oba programa se izvajata v obliki bilateralnih transakcij.
Vir: ECB

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja (ODR) se v normalnih razmerah izvajajo mesečno z običajno dospelostjo treh mesecev in zagotavljajo bankam dodatno dolgoročnejše refinanciranje. Evrosistem je tudi v letu 2011 nadaljeval izvajanje rednih mesečnih ODR z ročnostjo treh mesecev, s polno dodelitvijo po fiksni obrestni meri, izračunani kot povprečje izklicnih obrestnih mer OGR med trajanjem operacij, tj. indeksirano na ključno obrestno mero ECB. Poleg tega je Evrosistem tudi v letu 2011 že tretje leto zapored vsak mesec izvajal avkcije ODR z ročnostjo, enako obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, s polno dodelitvijo po obrestni meri, enaki izklicni obrestni meri OGR.

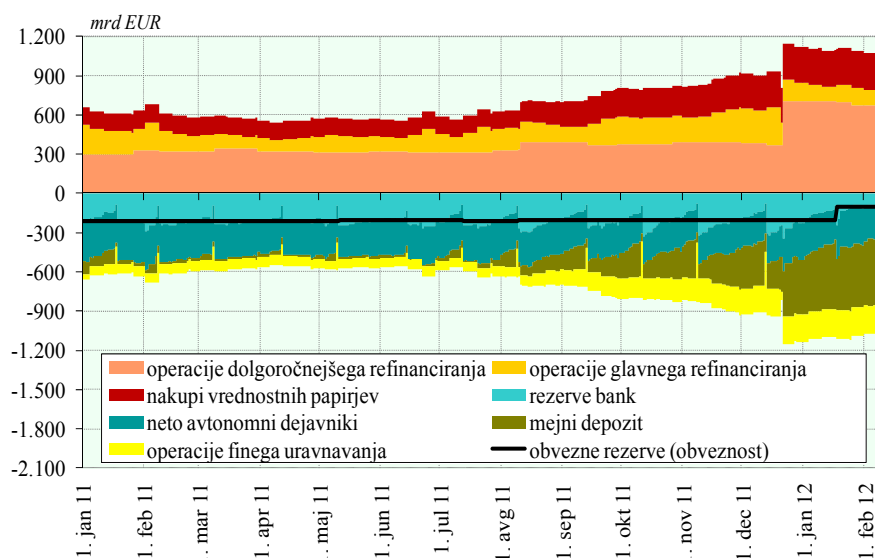
Zaradi poglobljanja dolžniške krize v Evropi v juliju in posledičnega prelivanja napetosti na denarni trg je Evrosistem na začetku avgusta izvedel dodatno ODR z ročnostjo šestih mesecev. Nadaljnje slabšanje razmer na denarnem trgu v oktobru je spodbudilo Svet ECB, da je uvedel dve dodatni ODR z ročnostjo enega leta z dodelitvama v oktobru in decembru. Decembra je bila ročnost enoletnih ODR podaljšana na tri leta: prej napovedana decembrska enoletna ODR je postala triletna, nasprotno stranke pa so imele na tej operaciji hkrati možnost podaljšati ročnost celotnega zneska, črpanega na oktobrski enoletni ODR, na tri leta. Druga triletna operacija je bila izvedena v februarju 2012. Vse dodatne operacije ODR v letu 2011 so bile izvedene s polno dodelitvijo po indeksirani obrestni meri.

Uvedba dodatnih ODR s šestmesečno, letno in triletno ročnostjo.

Obseg ODR se je v povprečju leta 2011 zmanjšal in je znašal 353,8 mrd EUR (v letu 2010 524,9 mrd EUR). Razlog za zmanjšanje obsega je, da so v letu 2010 dosepele vse dodatne ODR z ročnostjo enega leta, pri katerih je bila udeležba bank velika. Zato se je v letu 2011 spremenilo tudi razmerje med likvidnostjo, dodeljeno prek OGR in ODR. Odstotek likvidnosti, dodeljene prek ODR operacij v letu 2011, se je z 80 % v letu 2010 zmanjšal na 69 %. Padec obsega ODR je viden tudi pri slovenskih bankah in hranilnicah, saj je v letu 2011 v povprečju znašal 513,9 mio EUR (v letu 2010 1.596,4 mio EUR). Zaradi dodatnih ODR, predvsem triletne ODR v decembru, je bilo stanje ODR na zadnji dan leta 2011 precej višje od stanja na zadnji dan leta 2010. Na ravni Evrosistema se je stanje konec leta povečalo z 298,2 mrd EUR konec decembra 2010 na 703,9 mrd EUR konec decembra 2011, pri slovenskih bankah in hranilnicah pa s 539,0 mio EUR na 1.687,0 mio EUR.

Na prvi ODR z ročnostjo treh let, ki je bila izvedena v decembru, je bilo 523 nasprotnim strankam dodeljenih 489,2 mrd EUR, skupaj s podaljšanjem ročnosti že prej odobrenih posojil na enoletni ODR. To je bila po znesku največja operacija Evrosistema do tedaj. Banke, ki so sodelovale na oktobrski ODR z ročnostjo enega leta, so lahko celotni znesek dodelitve spremenile v ODR z ročnostjo treh let. Za ta korak se je odločilo 123 nasprotnih strank v znesku 45,7 mrd EUR, medtem ko se jih je 58 odločilo, da ohranijo znesek izposoje v višini 11,2 mrd EUR v enoletni

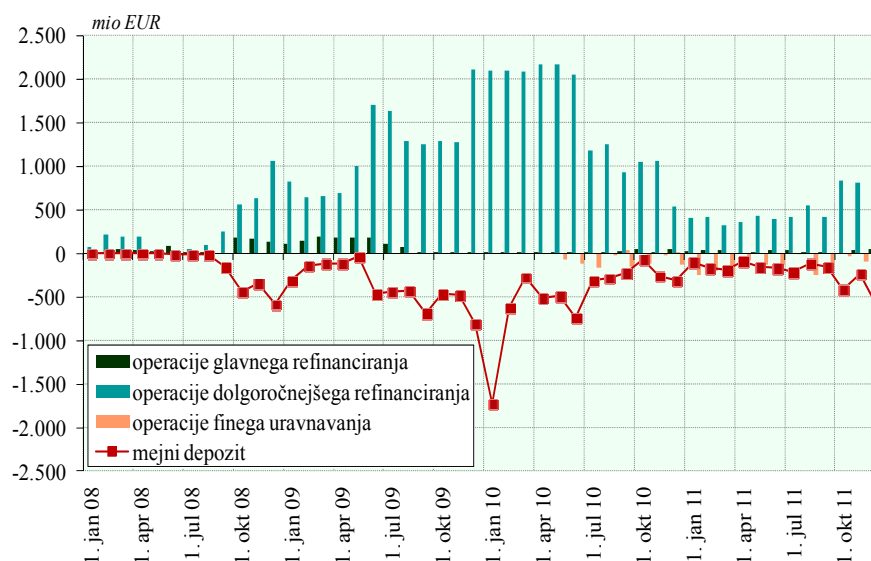
Slika 21: **Ponudba (+) in povpraševanje (–) po denarju Evrosistema**

Vir: ECB

ODR. Hkrati so nasprotnne stranke zmanjšale obseg financiranja na OGR in ODR z ročnostjo treh mesecev. Zato je znašal celoten učinek na povečanje likvidnosti na dan poravnave triletna decembrska ODR 210 mrd EUR.

Slika 22: Stanje instrumentov denarne politike Evrosistema v obdobju 2008–2011; slovenske banke in hranilnice (stanje konec meseca)

Vir: Banka Slovenije

OFU ob koncu obdobja obveznih rezerv: za sterilizacijo nakupov vrednostnih papirjev in premostitev datumske neskladnosti pri operacijah.

Operacije finega uravnavanja (OFU) izvaja Evrosistem občasno, da bi uravnaval likvidnost na trgu in stabiliziral tržne obrestne mere. V letu 2011 so bile operacije uporabljene v treh oblikah. Prvič, kot operacije v obliki vezanih depozitov prek noči na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv, da bi se tako uravnalo likvidnostno neravnovesje, ki je nastalo v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv. Povprečni dodeljeni znesek je na 12 izvedenih operacijah znašal 153,7 mrd EUR. Na avkcijah so sodelovale tudi slovenske banke in hranilnice, ki so v povprečju vezale 317 mio EUR. Decembrska avkcija je bila do nadaljnjega zadnja tovrstna avkcija, saj je Evrosistem z januarjem 2012 začasno ukinil te operacije. V razmerah visoke presežne likvidnosti te operacije ne zmanjšujejo volatilnosti eonie v obdobjih obveznih rezerv, ampak jo, nasprotno, na zadnji dan celo povečujejo.

Drugič, za kompenziranje povečane likvidnosti, ki je bila posledica programa nakupov vrednostnih papirjev (SMP), je Evrosistem tedensko izvajal enotedenske operacije vezanih depozitov. V letu 2011 je bilo izvedenih 52 operacij. Ponujeni znesek je bil enak kumulativnemu znesku do takrat poravnanih nakupov vrednostnih papirjev in je znašal 73,5 mrd EUR na začetku leta in 211 mrd EUR konec leta. Razen na štirih avkcijah so banke oddale skupni znesek nasprotnih ponudb, ki je bil višji od ponujenega zneska Evrosistema. Na teh avkcijah so sodelovale tudi slovenske banke in hranilnice, ki so v povprečju vezale 140 mio EUR.

Tretjič, Evrosistem je v decembru izvedel premostitveno operacijo finega uravnavanja za dodajanje likvidnosti prek noči, ki je bila izvedena za premostitev razlike med datumoma poravnave OGR in dodatne ODR z ročnostjo treh let.

Druge operacije odprtega trga: CBPP2, SMP, posojanje tujih valut

Uvedba drugega kroga programa nakupov kritih obveznic in oživitve programa SMP.

Skladno z odločitvijo iz maja 2009 o uvedbi t. i. programa nakupa kritih obveznic (*Covered Bond Purchase Programme*, CBPP) je Evrosistem program v letu 2010 zaključil, vendar pa je novembra 2011 uvedel dodatni program nakupov kritih obveznic (CBPP2), ki je opisan v okviru 1.

Okvir 1: Program odkupovanja kritih obveznic (CBPP2)

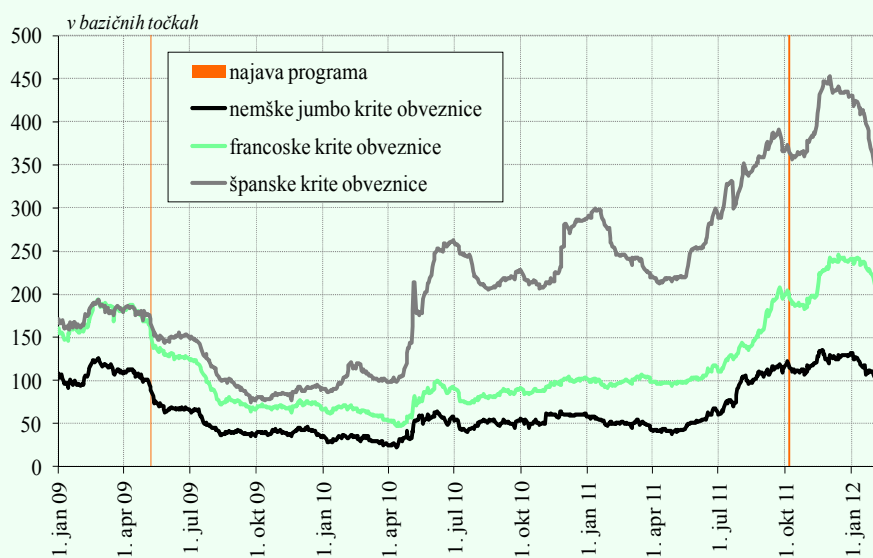
Ko je po rekordni količini primarnih izdaj kritih obveznic v prvi polovici 2011 v drugi polovici leta trg kritih obveznic ponovno zastal, je Evrosistem v oktobru 2011 najavil nov program odkupovanja kritih obveznic (program CBPP2) v višini 40 mrd EUR v obdobju 12 mesecev, z začetkom v novembru 2011 in koncem v oktobru 2012. Cilj programa je lajšati pogoje financiranja kreditnih institucij in spodbujati kreditiranje nebančnega sektorja. V okviru programa Evrosistem odkupuje krite obveznice na primarnem in sekundarnem trgu.

Evrosistem v okviru CBPP2 kupuje krite obveznice, ki izpolnjujejo naslednja merila: (i) so primerno finančno premoženje za zavarovanje posojil denarne politike; (ii) so denominirane v evrih; (iii) so izdane in poravnane v evrskem območju; (iv) so bodisi krite obveznice, izdane v skladu s členom 52(4) Direktive UCITS, bodisi strukturirane krite obveznice s podobnimi varovali; (v) je njihova velikost izdaje najmanj 300 mio EUR; (vi) imajo bonitetno oceno najmanj BBB-/Baa3; (vii) pravo, ki jih ureja, je pravo države evrskega območja; (viii) njihova ročnost do dospelja ne presega 10,5 leta.

Do 31. decembra 2011 je Evrosistem skupaj odkupil za 3,1 mrd EUR nominalne vrednosti kritih obveznic. Za razliko od najave prvega programa odkupov kritih obveznic maja 2009 ob najavi programa CBPP2 večji učinki niso bili zaznani (glej sliko 1), saj so izdaje kritih obveznic na primarnem trgu konec leta tradicionalno manjše, medtem ko je na trgovanje na sekundarnem trgu v tem času negativno vplivala tudi zaostritev razmer na trgih državnega dolga, ki je bila v novembru izrazita. Zmanjšanje pribitkov kritih obveznic nad nemškimi državnimi obveznicami je bilo zaznati v januarju 2012, ko je nekoliko oživel tudi trg primarnih izdaj, ki pa ni dosegel rekordnih vrednosti iz januarja 2011.

Za razliko od programa nakupa vrednostnih papirjev (program SMP) Evrosistem likvidnosti, nastale z nakupi kritih obveznic, ne sterilizira.

Slika 1: Gibanje pribitkov petletnih kritih obveznic nad nemškimi državnimi obveznicami

Vir: Bloomberg

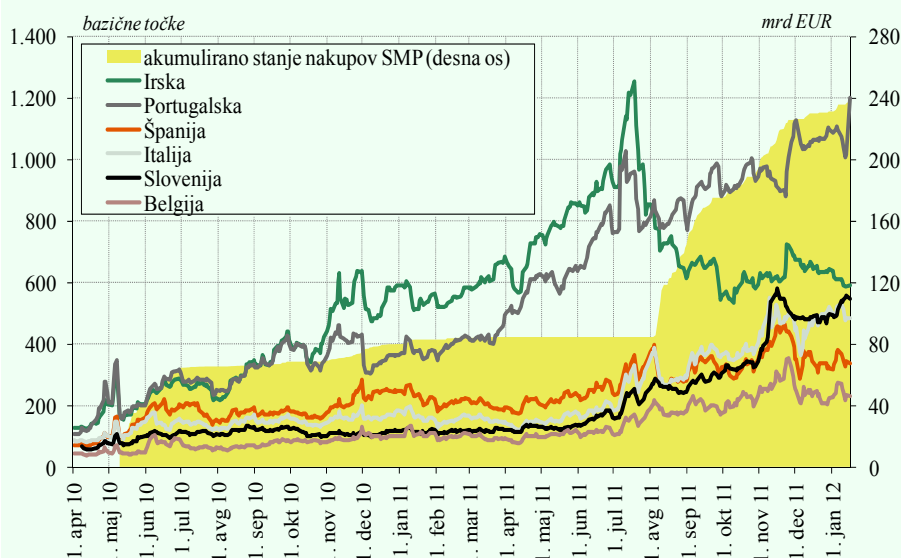
Ključni ukrep, s katerim se je Evrosistem v letu 2010 spoprijel s posledicami zaostrovanja dolžniške krize držav evrskega območja, je bil program nakupa vrednostnih papirjev (Securities Markets Programme, SMP), ki ga je nadaljeval tudi v letu 2011. Program je opisan v okviru 2.

Okvir 2: Program nakupa vrednostnih papirjev (SMP) in sterilizacija likvidnosti

Evrosistem od 10. maja 2010 naprej izvaja posege v obliki nakupov na trgih državnih in zasebnih dolžniških vrednostnih papirjev evrskega območja. Po tem programu lahko Evrosistem posega na trgih javnih in zasebnih dolžniških vrednostnih papirjev v evrskem območju, zato da bi zagotovil globino in likvidnost nedelujočih segmentov trga ter ponovno vzpostavil ustrezno delovanje transmisijskega mehanizma denarne politike. Program se osredotoča na tiste trge obveznic, ki so še posebej prizadeti zaradi razmer, ki so jih povzročile fiskalne težave posameznih držav evrskega območja.

Evrosistem je bil v prvi polovici leta 2011 v okviru programa SMP praktično neaktiven. Konec julija in na začetku avgusta so se zaradi zaostritve dolžniške krize in skrbi glede ohlajanja svetovnega gospodarstva močno povečale donosnosti večine perifernih držav evrskega območja, izraziteje Španije in Italije, likvidnost na trgu obveznic teh držav pa se je močno poslabšala. Evrosistem je zato v avgustu 2011 ponovno okrepil interveniranje z nakupi obveznic. Slika 1 prikazuje dnevne nakupe obveznic od začetka izvajanja programa in vrednost akumuliranih nakupov.

Slika 1: Akumulirani nakupi obveznic v okviru programa SMP in gibanje pribitkov desetletnih obveznic nekaterih držav evrskega območja nad nemškimi državnimi obveznicami primerljive ročnosti

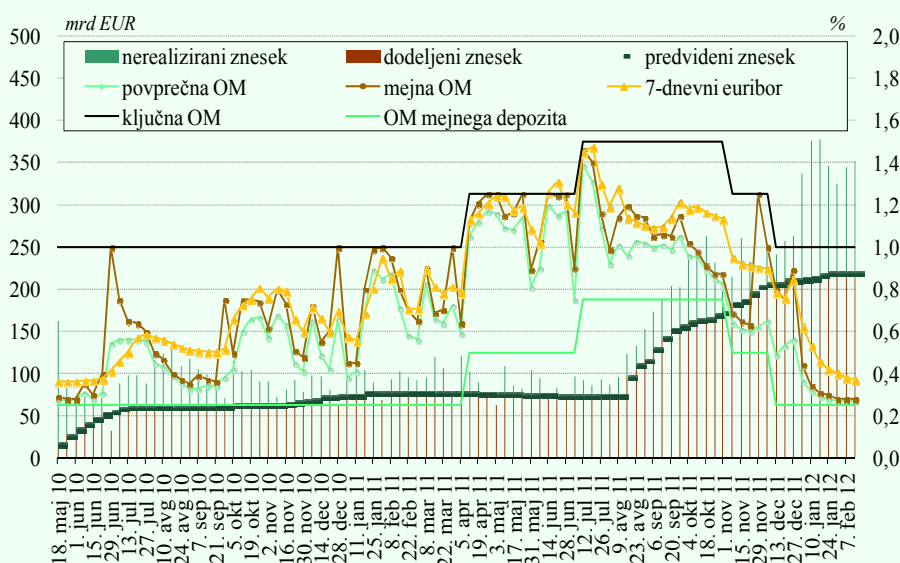

Vir: Bloomberg

Podobno kot CBPP2 je tudi program SMP začasen instrument denarne politike. Za razliko od programa CBPP1 in CBPP2 Evrosistem pri programu SMP ni določil zneska in časa konca programa. Povečanje likvidnosti zaradi nakupov Evrosistem sterilizira s posebnimi tedenskimi operacijami finega uravnavanja za absorbiranje likvidnosti. S tem zagotavlja, da intervencije ne vplivajo na raven likvidnosti v sistemu in na obrestne mere denarnega trga. Po sterilizaciji se SMP loči od programov nakupov drugih centralnih bank, na primer angleške in ameriške.

Ker veljajo vezana sredstva pri ECB za manj tvegana od posojanja na medbančnem trgu, so povprečne sprejete obrestne mere na teh operacijah nižje od tržnih obrestnih mer. Višina razmika med tržnimi obrestnimi merami in obrestnimi merami na operacijah je odvisna od količine presežne likvidnosti v sistemu in pripravljenosti bank za sodelovanje na operacijah. Večja presežna likvidnost tudi povečuje verjetnost, da bo Evrosistem v celoti steriliziral likvidnost. V prvi polovici leta 2011, ko se je presežna likvidnost postopoma zmanjševala, se je manjšalo tudi presežno povpraševanje na operacijah. V treh primerih likvidnost ni bila v celoti vzeta iz obtoka, kar je bilo večinoma povezano z uravnavanjem likvidnosti bank med prazniki. Z zmanjševanjem presežne likvidnosti je naraščala tudi obrestna mera operacij (glej sliko 2): mejna obrestna mera se je v obdobju od aprila do julija približala izključni obrestni meri. Razmere so se ponovno obrnile po drugem valu odkupov programa SMP, ki se je začel v avgustu 2011 in je sovpadal z drugimi nestandardnimi ukrepi denarne politike, ki so povečevali presežno likvidnost. Sodelovanje bank na operacijah se je močno povečalo, kar je potisnilo mejno in povprečno obrestno mero operacij navzdol proti obrestni meri mejnega depozita, kjer sta se na začetku leta 2012 ustalili na ravni nekaj bazičnih točk nad njo.

Slika 2: Rezultati na tedenskih operacijah finega uravnavanja za absorbiranje likvidnosti

Vir: Bloomberg

Evrosistem je v letu 2011 nadaljeval operacije za zagotavljanje dolarske likvidnosti evropskim bankam, saj je v sodelovanju z ameriško centralno banko (ter kanadsko, angleško, japonsko in švicarsko centralno banko) podaljšal dogovor med centralnim bankami, po katerem te izvajajo operacije dolarskega refinanciranja. Evrosistem izvaja operacije dolarskega refinanciranja, zavarovanega s primernim finančnim premoženjem, po vnaprej znani fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo. V letu 2011 je bilo izvedenih 51 avkcij dolarskega refinanciranja z ročnostjo sedem dni, na katerih sta v povprečju sodelovali le dve banki Evrosistema. Povprečni dodeljeni znesek je znašal 918 mio EUR. Zaradi zaostrovanja napetosti na trgu dolarskega refinanciranja so centralne banke v koordinirani akciji z ameriško centralno banko najavile izvedbo treh dodatnih mesečnih operacij dolarskega refinanciranja z ročnostjo treh mesecev v zadnjem četrtletju leta 2011. Povprečni dodeljeni znesek na dolgoročnejsih operacijah je znašal 17 mrd EUR, na operacijah pa je v povprečju sodelovalo 15 bank. Proti koncu leta so se centralne banke dogovorile tudi za znižanje cene teh posojil in znižanje zahtevanega kritja pri trimesečnih operacijah. Namen zahtevanega kritja je zavarovanje Evrosistema pred tveganjem spremembe deviznega tečaja v času trajanja operacije, znižanje kritja pa je bilo kompenzirano z aktivnejšim tedenskim vrednotenjem izpostavljenosti po tržnem tečaju. Slovenske banke in hranilnice tako kot v letu 2010 tudi v letu 2011 niso sodelovale pri operacijah dolarskega refinanciranja.

Poleg tega so se centralne banke konec novembra dogovorile za vzpostavitev začetnih likvidnostnih linij v drugih tujih valutah (japonskih jenih, britanskih funtih, švicarskih frankih in kanadskih dolarjih), prek katerih bo lahko vsaka centralna banka svojim nasprotnim strankam zagotavljala posojila v teh valutah. Možnost bo aktivirana po potrebi, v letu 2011 do aktivacije ni prišlo.

Odprti ponudbi in obvezne rezerve

Povprečno stanje mejnega depozita pri Evrosistemu je v letu 2011 znašalo 102,0 mrd EUR (v letu 2010 145,9 mrd EUR). Kot je razvidno iz slike 21, se je z dospetjem dodatnih ODR z ročnostjo enega leta, ki so zapadle v letu 2010, v prvi polovici leta 2011 raven mejnega depozita precej znižala. V drugi polovici leta 2011 je ponovna zaostritev dolžniške krize in razmer na denarnih trgih z dodatnimi nestandardnimi ukrepi centralnih bank ponovno pripeljala do povečanja presežne likvidnosti in povečane uporabe mejnega depozita bank, ki je proti koncu leta dosegla rekordne ravni pri približno 450 mrd EUR. Uporaba mejnega depozita slovenskih

Povečanje posojanja ameriških dolarjev.

Rekordne ravni mejnega depozita v decembru 2011.

bank in hranilnic je bila podobna kot pri drugih bankah evrskega območja in je v povprečju znašala 160,8 mio EUR (v letu 2010 368,7 mio EUR).

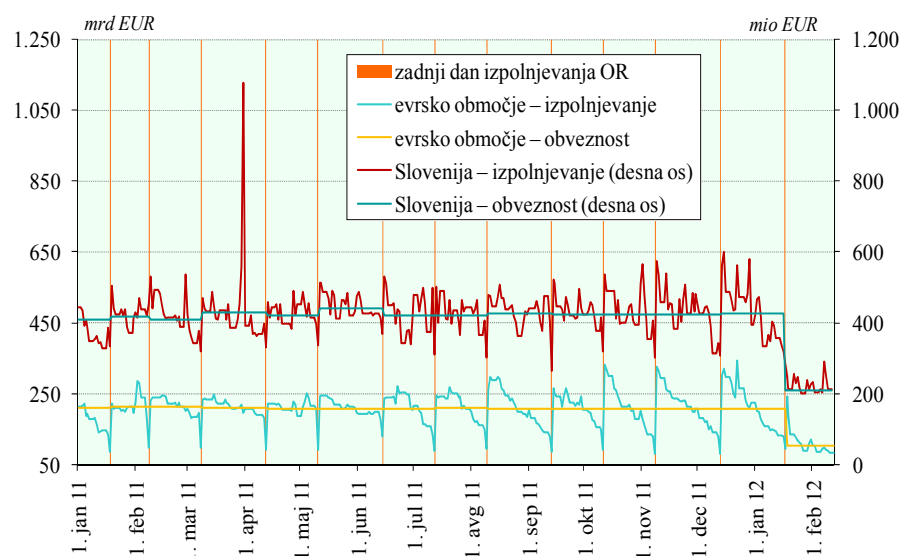
V letu 2011 se je nekoliko povečala uporaba mejnega posojila. Banke evrskega območja so v povprečju dnevno črpale 1,9 mrd EUR (leta 2010 0,6 mrd EUR), z najvišjim dnevnim črpanjem v višini 17,3 mrd EUR (leta 2010 5,2 mrd EUR). Slovenske banke in hranilnice leta 2011 niso črpale mejnega posojila.

Kreditne institucije evrskega območja so morale v letu 2011 izpolnjevati obvezne rezerve v višini dveh odstotkov določenih pasivnih postavk bilanc stanja bank. Povprečna obveznost obveznih rezerv je v letu 2011 v Evrosistemu znašala 208,3 mrd EUR (211,9 mrd EUR v letu 2010), v Sloveniji pa 423,3 mio EUR (v letu 2010 423,7 mio EUR). Znesek stanj na računih, s katerimi banke izpolnjujejo obveznost, je v letu 2011 v Evrosistemu znašal 211,3 mrd EUR, v Sloveniji pa 429,7 mio EUR. Tako kot je značilno že od začetka finančne krize, so banke tudi v letu 2011 obvezne rezerve, razen januarskega obdobja, izpolnjevale razmeroma zgodaj v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, tj. na začetku posameznega obdobja so imele pri centralnih bankah na računih bistveno več rezerv od obveznosti in so nato skozi obdobje stanje zniževale.

Znižanje stopnje obveznih rezerv.

V decembru je Evrosistem znižal stopnjo obveznih rezerv z 2 % na 1 %. Ukrep je začel veljati v letu 2012 z januarskim obdobjem izpolnjevanja obveznih rezerv in je dodatno povečal presežno likvidnost Evrosistema (za okoli 100 mrd EUR; glej sliko 21). Namen ukrepa je zmanjšanje likvidnostnih potreb bank in s tem sprostitev dela primerne finančne premoženja za zavarovanje terjatev Evrosistema. Poleg tega je namen ukrepa spodbuditev aktivnosti na evrskem denarnem trgu prek spodbuditve posojanja bank s presežkom likvidnosti drugim bankam, saj se presežki imetij na poravnalnih računih bank pri centralni banki ne obrestujejo.

Slika 23: Obveznost in izpolnjevanje obveznih rezerv

Vir: Banka Slovenije, ECB

Zavarovanje posojil Banke Slovenije

Skladno s statutom ESCB in ECB morajo biti vse posojilne operacije denarne politike Evrosistema in posojila čez dan zavarovani s primernim finančnim premoženjem. To mora izpolnjevati merila primernosti, ki so enaka v celotnem evrskem območju. Primerno finančno premoženje se deli na tržno finančno premoženje (dolžniški vrednostni papirji) in netržno finančno premoženje (predvsem bančna posojila in vezane vloge pri Evrosistemu).¹⁰

¹⁰ Primerno finančno premoženje je opisano v šestem poglavju smernice o instrumentih in postopkih denarne politike Evrosistema (http://www.ecb.int/ecb/legal/1002/1014/html/act_11559_amend.sl.html).

**Spremembe zlasti pri
kriteriju bonitetne
ocene primernega
finančnega
premoženja.**

Zaradi povečanega izposojanja bank pri Evrosistemu, ki traja že vse od jeseni 2008, ko je uvedel polno dodelitev na operacijah refinanciranja, je od takrat večkrat spremenil merila primernosti finančnega premoženja. Tako so od oktobra 2008 dodatno k obstoječemu primernemu premoženju postali med drugim primerni tudi vrednostni papirji (razen listinjenih) ter netržno finančno premoženje z bonitetno oceno med BBB+/Baa1 in BBB-/Baa3. Da bi Evrosistem zmanjšal kreditno tveganje tako razširjenega premoženja, od 1. januarja 2011 naprej pri določanju odbitkov, za katere zmanjša vrednost finančnega premoženja, danega v zavarovanje, upošteva tudi bonitetno oceno finančnega premoženja.¹¹ Za finančno premoženje z bonitetno oceno med AAA/Aaa in A-/A3 so določeni nižji odbitki kot za finančno premoženje z bonitetno oceno med BBB+/Baa1 in BBB-/Baa3.

Poleg navedenega je Evrosistem do nadaljnjega – zaradi sprejetja programov zmanjšanja fiskalnega primanjkljaja in strukturnih reform, koordiniranih z EU in MDS, katerih izvajanje spremlja tudi ECB – umaknil zahtevo po bonitetni oceni najmanj BBB-/Baa3 za vrednostne papirje, izdane ali garantirane s strani nekaterih držav, in sicer s 3. majem 2010 za grško, z 31. marcem 2011 za irsko in s 7. julijem 2011 za portugalsko državo.

Po izteku prehodnega obdobja je bila s 1. marcem 2011 uveljavljena zahteva, da morajo imeti vsi listinjeni vrednostni papirji drugo najboljšo bonitetno oceno vsaj A-/A3 (do tedaj se je pri tovrstnih vrednostnih papirjih, izdanih do vključno 28. februarja 2010, zahtevala le ena bonitetna ocena v tej višini), njihova druga najboljša bonitetna ocena ob izdaji pa mora biti AAA/Aaa, razen za vrednostne papirje, izdane pred 1. marcem 2010. S temi zahtevami želi Evrosistem med drugim prispevati k večji privlačnosti listinjenih papirjev za investitorje, potem ko so ti vrednostni papirji ob izbruhu finančne krize leta 2007 izgubili zaupanje širokega kroga investitorjev.

Z istim ciljem je Evrosistem konec leta 2010 napovedal, da bo zahteval razkritje podatkov o posameznih enotah kritnega premoženja (npr. posojilih) listinjenih vrednostnih papirjev kot merilo primernosti listinjenih vrednostnih papirjev. Zahteva se navezuje na iniciativo, podprto s strani tržnih udeležencev, ki ima namen investitorjem, bonitetnim agencijam in drugim zainteresiranim omogočiti dostop do podatkov, ki so ključni za ocenitev kakovosti listinjenih vrednostnih papirjev. Aprila 2011 je Svet ECB najavil, da bo navedeno zahtevo najprej uvedel za listinjene vrednostne papirje, ki imajo v kritnem skladu posojila, zavarovana s hipoteko na poslovni nepremičnini, ali pa posojila majhnim in srednje velikim podjetjem. Zahteva bo uvedena, ko bo na voljo tehnična infrastruktura za redno zbiranje in distribucijo teh podatkov.

V sklopu ukrepov, ki podpirajo posojanje bank nebančnemu sektorju in aktivnost na denarnem trgu, je Evrosistem 8. decembra 2011 najavil povečanje razpoložljivosti primernega finančnega premoženja, in sicer (i) od 19. decembra 2011 z znižanjem bonitetnega praga listinjenih vrednostnih papirjev, ki imajo v kritnem skladu stanovanjska hipotekarna posojila ter posojila malim in srednje velikim podjetjem (druga najboljša bonitetna ocena ob izdaji je lahko A-/A3, namesto prejšnje AAA/Aaa), in (ii) z začasno uvedbo možnosti uporabe dodatnih bančnih posojil, ki izpolnjujejo merila, določena s strani pristojne nacionalne centralne banke in odobrena s strani Sveta ECB. Implementacija drugega ukrepa je vezana na sprejetje pravnih aktov v zadevnih državah.

Z veljavnostjo 1. januarja 2012 je Evrosistem umaknil zahtevo, da so dolžniški vrednostni papirji, ki so jih izdale kreditne institucije, primerni le, če se z njimi trguje na organiziranih trgih.

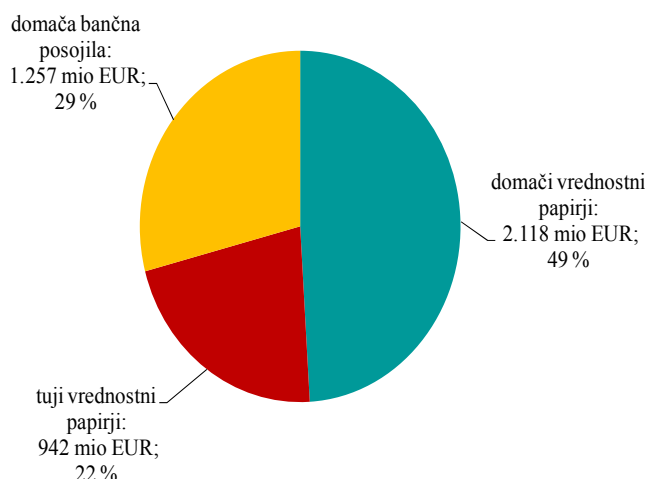
Slovenske banke so izposojanje denarja pri Banki Slovenije zavarovale z vrednostnimi papirji, izdanimi v KDD, vrednostnimi papirji, izdanimi v tujini, vezanimi vlogami pri Banki Slovenije ali bančnimi posojili, odobrenimi domačim dolžnikom, ki so jih imele v skladu primernega finančnega premoženja pri Banki Slovenije. Premoženje v skladu je zastavljeno v korist ali drugače dano v zavarovanje Banki Slovenije.

**Sklad finančnega
premoženja pri Banki
Slovenije se je proti
koncu leta začel
povečevati.**

¹¹ Dotlej so bili odbitki neodvisni od bonitetne ocene premoženja.

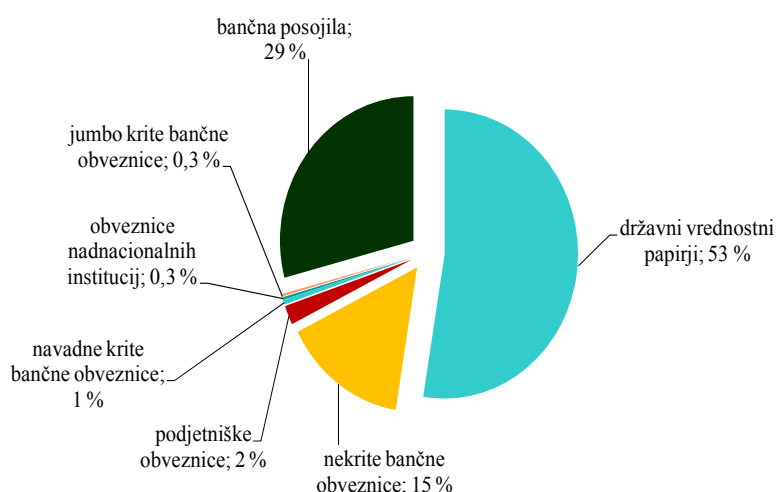
Potem ko je bila višina finančnega premoženja vseh slovenskih bank in hranilnic v skladu pri Banki Slovenije v letu 2010 razmeroma stabilna – gibala se je med 3,8 mrd EUR in 4,1 mrd EUR – se je v letu 2011 z začetnih 3,9 mrd EUR najprej znižala do 3,5 mrd EUR v aprilu, ko je dosegla najnižjo vrednost v letu, pozneje, predvsem v zadnjih mesecih leta, pa se je začela povečevati in proti koncu decembra dosegla 4,5 mrd EUR. Potreba bank po zavarovanju se je v prvem delu leta zmanjšala zaradi zapadlosti še zadnje med tremi dodatnimi enoletnimi ODR decembra 2010; teh so se slovenske banke udeležile v velikem obsegu. Povečanje sklada je sovpadalo z oktobrsko enoletno in decembrsko triletno ODR.

Slika 24: **Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2011 – struktura glede na geografski izvor premoženja**

Vir: Banka Slovenije

Slika 25: **Sklad finančnega premoženja pri Banki Slovenije na dan 31. 12. 2011 – struktura vrednostnih papirjev glede na tip in bančna posojila**

Vir: Banka Slovenije

Vseeno je bil presežek zavarovanja v skladu nad posojili Banke Slovenije bankam vseskozi precejšen: povprečen odstotek uporabe sklada je znašal le 16 % brez posojila čez dan in 22 % ob upoštevanju tudi tega. Povprečna višina sklada je v letu 2011 znašala 3,7 mrd EUR, kar je bilo 0,3 mrd EUR manj od povprečja enega leta prej. Na zadnji dan leta 2011 je znašala 4,3 mrd EUR, od tega je bilo v skladu za 2,1 mrd EUR vrednostnih papirjev, izdanih v Sloveniji (enako kot konec leta

2010), 0,9 mrd EUR vrednostnih papirjev, izdanih v tujini (0,3 mrd EUR več kot konec leta 2010), in 1,3 mrd EUR domačih bančnih posojil (0,1 mrd EUR več kot konec leta 2010). Banke so v sklad občasno prenesle tudi vezane vloge pri Banki Slovenije.

2.1.3 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Zakon o Banki Slovenije v 4. členu kot enega izmed ciljev Banke Slovenije navaja tudi prizadevanje za finančno stabilnost. Zato lahko Banka Slovenije na podlagi 14. točke 12. člena tega zakona deluje kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za primerno zavarovanje posoja sicer solventni banki oziroma hranilnici, ki bi se znašla v likvidnostnih težavah. Banka Slovenije v letu 2011 ni odobrila nobene takega posojila.

2.1.4 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so pomemben del finančne infrastrukture tržnih gospodarstev, saj s svojim učinkovitim in varnim delovanjem omogočajo pravočasno, zanesljivo in stroškovno učinkovito poravnavo finančnih transakcij, med katerimi so zlasti pomembne transakcije z naslova izvajanja denarne politike centralne banke. Ker plačilni in poravnalni sistemi na ta način prispevajo k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva, veljajo za vitalni del finančne in gospodarske infrastrukture. Banka Slovenije kot centralna banka na področju plačilnih in poravnalnih sistemov nastopa v več vlogah, in sicer skrbi za stabilnost posameznih udeležencev v plačilnih sistemih, izvaja pregled nad učinkovitostjo in varnostjo plačilnih in poravnalnih sistemov ter upravlja plačilni sistem, ki omogoča poravnavo v centralnobančnem denarju. Pomembna je tudi njena vloga katalizatorja oziroma spodbujevalca aktivnosti tržnih udeležencev za izboljšanje konkurence in pospeševanje razvoja. Ne glede na to, v kateri vlogi Banka Slovenije nastopa, je njen cilj zagotoviti transparentnost delovanja in jasnost njenih temeljnih usmeritev vsem deležnikom v plačilnih in poravnalnih sistemih.

TARGET2

TARGET2 je vseevropski plačilni sistem, ki omogoča sprotno poravnavo posameznih plačil. Kot celoto ga upravlja Evrosistem, deluje na enotni skupni tehnološki platformi, pravno-formalno pa vsaka centralna banka, vključena v TARGET2, upravlja svojo nacionalno komponento. Slovenska se imenuje TARGET2-Slovenija.

V okviru aktivnosti Evrosistema se je tudi v letu 2011 nadaljeval razvoj funkcionalnosti plačilnega sistema TARGET2. V novembru je bila tako izvedena nadgradnja, v okviru katere so bile uvedene prilagoditve tehnološke platforme TARGET2 z naslova izboljšanja uporabniškega vmesnika, ki ga udeleženci TARGET2 uporabljajo za nadzor nad svojim poslovanjem v tem plačilnem sistemu. V povezavi z nadgradnjo je Banka Slovenije za vse udeležence plačilnega sistema TARGET2-Slovenija organizirala testiranja, katerih namen je bil omogočiti jim preizkus ustreznosti prilagoditev njihove tehnološke podpore, potrebnih zaradi nadgradnje.

V letu 2011 so bila na ravni Evrosistema v plačilnem sistemu TARGET2 dopolnjena pravila za dodeljevanje posojila čez dan. Uvedeni so bili tudi postopki, ki jih morajo centralne banke, vključene v TARGET2, in udeleženci tega plačilnega sistema izvajati v zvezi z izvrševanjem plačil v breme oziroma dobro iranskih subjektov. Izvajanje teh postopkov izhaja iz Uredbe Sveta EU št. 961/2010. Skladno s tem je Banka Slovenije v novembru prenovila *Splošne pogoje za udeležbo v sistemu TARGET2-Slovenija* in za udeležence plačilnega sistema pripravila podrobna navodila v zvezi z izvajanjem določb teh splošnih pogojev v zvezi z izvrševanjem plačil v breme oziroma dobro iranskih subjektov.

**Nadgradnja
TARGET2 v
novembru 2011.**

**Prenova Splošnih
pogojev za udeležbo v
TARGET2-Slovenija.**

Evrosistem je zaradi načrtovane vzpostavitve sistema TARGET2-Securities (T2S) v letu 2011 pripravil predlog nadgradnje plačilnega sistema TARGET2 in ga dal v obravnavo vsem udeležencem. Obravnava predloga je v Sloveniji potekala v okviru Nacionalne skupine uporabnikov sistema TARGET2, ki deluje pod okriljem Banke Slovenije. Na podlagi odziva udeležencev bo predlog dopolnjen v letu 2012, tehnološka platforma plačilnega sistema TARGET2 pa bo skladno z njim nadgrajena v letu 2013. V okviru te nadgradnje se bodo upoštevale tudi zahteve udeležencev TARGET2 glede nadaljnjega razvoja samega plačilnega sistema, ki so jih izrazili v okviru posveta, ki je potekal v letu 2011. Tudi ta posvet je bil v Sloveniji izveden v okviru Nacionalne skupine uporabnikov sistema TARGET2.

TARGET2-Securities

TARGET2-Securities je projekt Evrosistema, katerega cilj je vzpostaviti enotno tehnično rešitev za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji, na katero bodo centralne depotne družbe prenesle izvajanje funkcije poravnave poslov z vrednostnimi papirji, centralne banke pa izvajanje funkcije poravnave denarnega dela poslov z vrednostnimi papirji. Glavni namen T2S je zagotoviti integracijo razdrobljene in lokalno usmerjene infrastrukture za poravnavo vrednostnih papirjev v EU ter s tem povečati učinkovitost in varnost poravnave vrednostnih papirjev, kar bo zagotovilo večjo globalno konkurenčnost evropskih trgov vrednostnih papirjev. Odločitev o izgradnji T2S je bila sprejeta julija 2008, za izgradnjo in upravljanje sistema pa so zadolžene centralne banke Francije, Italije, Nemčije in Španije.

Preložitev roka za zagon T2S in potrditev Pogodbenega okvira T2S.

Na ravni ESCB sta se v letu 2011 nadaljevala priprava ključne tehnične dokumentacije in oblikovanje pogodbe o uporabi T2S, ki bo urejala odnose med Evrosistemom na eni ter centralnimi depotnimi družbami in centralnimi bankami zunaj Evrosistema na drugi strani (t. i. Pogodbeni okvir T2S). Ključni odločitvi Sveta ECB sta se v letu 2011 nanašali na devetmesečni zamik dokončanja izgradnje T2S (po novem junij 2015) in potrditev Pogodbenega okvira T2S, ki je rezultat dolgotrajnih pogajanj Evrosistema s centralnimi depotnimi družbami in pomeni osnovo za formalizacijo sodelovanja obeh strani.

Vzdrževanje aktivnega dialoga znotraj Nacionalne uporabniške skupine za T2S.

Aktivnosti Banke Slovenije na področju T2S so v letu 2011 obsegale sodelovanje z relevantnimi entitetami na ravni Evrosistema in v nacionalnem okolju. Banka Slovenije je tudi v letu 2011 vodila Nacionalno uporabniško skupino T2S, katere osnovne naloge so preučiti možnosti za vključitev slovenskega okolja v T2S, izmenjati informacije in mnenja o projektu T2S ter pripraviti komentarje in stališča v posvetovanjih ESCB z vidika potreb slovenskega okolja.

Sodelovanje pri harmonizaciji slovenskega okolja.

Vključitev v T2S predvideva tehnične prilagoditve obstoječih sistemov poravnave vrednostnih papirjev in plačilnih sistemov ter tudi harmonizacijo tržnih praks, tehničnih standardov in pravnih ureditev. V tem okviru je Banka Slovenije sodelovala pri prilagoditvah ustrezne zakonodaje (Zakona o trgu finančnih instrumentov in Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih), in sicer v okviru medinstitucionalne skupine, v kateri so sodelovali predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance RS, Centralne klirinško depotne družbe (KDD) in Agencije za trg vrednostnih papirjev. Cilj skupine je (bil) pripraviti usklajen predlog zakonskih sprememb, ki bodo KDD v letu 2012 omogočile zadostno stopnjo pravne varnosti za podpis Pogodbenega okvira T2S. Spremembe in dopolnitve področne zakonodaje so bile v septembru 2011 potrjene v Državnem zboru RS. Poleg tega je Banka Slovenije v letu 2011 nadaljevala tudi harmonizacijo tržnih praks in tehničnih standardov ter intenzivno sodelovala z ECB v okviru različnih posvetovanj, ki so vključevala identifikacijo ovir za implementacijo predvidenih skupnih standardov v slovensko okolje.

Prilagoditve v Banki Slovenije.

Koncept T2S predvideva prenos izvajanja funkcije poravnave denarnega dela poslov z vrednostnimi papirji iz okolja plačilnega sistema TARGET2 v okolje T2S. V zvezi s tem so se v Banki Slovenije v letu 2011 začele aktivnosti za vzpostavitev slovenske denarne komponente T2S, kar bo domačim udeležencem trga vrednost-

nih papirjev omogočilo mednarodno primerljivo upravljanje denarnega dela poravnave poslov z vrednostnimi papirji.

Sistem upravljanja zavarovanja terjatev centralnih bank – CCBM2

Sistem upravljanja zavarovanja terjatev centralnih bank (Collateral Central Bank Management, CCBM2) je bil predviden kot projekt Evrosistema za izgradnjo enotne platforme za upravljanje zavarovanja vseh kreditnih operacij centralnih bank Evrosistema.

V letu 2011 se je projekt preoblikoval. Pripravlja se ožji, a bolj harmoniziran izbor storitev za nasprotno stranke Evrosistema, in sicer v zvezi z zavarovanjem centralnobančnih kreditnih operacij. Te storitve bodo nasprotnim strankam ponujene predvidoma pred začetkom delovanja T2S. Tako dopolnjen sistem ne bo obsegal harmonizirane uporabe netržnega finančnega premoženja (bančna posojila). V vsakem primeru bo Evrosistem do leta 2014 odpravil obstoječe omejitve pri repatriaciji vrednostnih papirjev, ki preprečujejo učinkovito čezmejno uporabo vrednostnih papirjev z uporabo korespondenčnega centralnobančnega modela. Hkrati bo podprta uporaba tristranskih storitev centralnih depotnih družb, ki Evrosistemu in nasprotnim strankam omogočajo učinkovitejše upravljanje finančnega premoženja.

Prestrukturiranje projekta.

Enotno območje plačil v evrih – SEPA

Cilj vzpostavitve enotnega območja plačil v evrih (angl. Single Euro Payments Area, SEPA) je z uveljavitvijo harmoniziranih osnovnih plačilnih instrumentov (kreditnih plačil, direktnih obremenitev in plačilnih kartic) in z uvedbo enotnih standardov omogočiti (za vsa negotovinska plačila v evrih) plačevanje in prejemanje plačil pod enakimi osnovnimi pogoji, z enakimi pravicami in obveznostmi znotraj celotnega območja. V okviru integriranega evropskega trga plačilnih storitev v evrih bo izginilo ločevanje med plačili znotraj države in čezmejnimi plačili, uveljavljena bo učinkovita konkurenca med ponudniki plačilnih storitev ter pri plačevanju zagotovljena možnost za razvoj in uveljavitev inovacij vseevropskega značaja. Vzpostavitev SEPA v Sloveniji vodi Združenje bank Slovenije (ZBS), ki je tudi član Evropskega sveta za plačila (European Payments Council, EPC).

Banka Slovenije kot del Evrosistema podpira projekt SEPA tudi na nacionalni ravni. V tem projektu nastopa kot katalizator. V tej vlogi usklajuje in usmerja aktivnosti bančnega sektorja na področju uresničevanja SEPA, pri čemer sledi ciljem varnosti in učinkovitosti pri plačevanju.

Predstavniki Banke Slovenije so v vlogi opazovalcev tudi v letu 2011 aktivno sodelovali v delovnih in podpornih skupinah projekta SEPA, ustanovljenih pod okriljem ZBS. Banka Slovenije sodeluje tudi v delu Nacionalnega odbora za implementacijo SEPA, ki predstavlja višjo raven odločanja v strukturi projekta SEPA v Sloveniji. V okviru tega odbora ima možnost predstaviti svoja stališča in vplivati na sprejetje ključnih odločitev o uvedbi SEPA v domače okolje.

Banka Slovenije je tudi v letu 2011 redno spremljala napredek pri uvedbi rešitev SEPA v domačem okolju, in sicer pri kreditnih plačilih SEPA, direktnih obremenitvah SEPA in kartičnih plačilih SEPA.

V letu 2011 je – po zgledu poročil ECB – potekala tudi priprava drugega poročila o napredku SEPA v Sloveniji (*Projekt SEPA v Sloveniji – Drugo poročilo o napredku*), ki opisuje stanje in ključne aktivnosti slovenskega bančnega sektorja na področju vzpostavitve SEPA v letih 2010 in 2011. Poročilo, objavljeno na začetku leta 2012, vsebuje tudi priporočila ključnim sodelavcem projekta pri aktivnostih, povezanih z vzpostavitvijo SEPA v domačem okolju. To je hkrati izhodišče za nadaljnje delo opazovalcev Banke Slovenije v delovnih in odločitvenih telesih projekta pri ZBS.

Sodelovanje Banke Slovenije v projektu SEPA v vlogi usklajevalca in usmerjevalca aktivnosti bančnega sektorja.

Spremljanje napredka pri uvajanju rešitev SEPA v domačem okolju.

Upravljanje infrastrukture SEPA in poravnalna funkcija

Zagotavljanje čezmejne dosegljivosti v shemah kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA.

Banka Slovenije zagotavlja povezavo sistemov za izvrševanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA, ki jih upravlja družba Bankart d.o.o., z vseevropskimi plačilnimi sistemi za plačila s tema plačilnima instrumentoma, ki jih upravlja družba EBA Clearing. Kot neposredni udeleženec vseevropskih plačilnih sistemov je Banka Slovenije v letu 2011 bankam in hranilnicam (kot posrednim udeležencem) zagotavljala čezmejno dosegljivost bančnih računov v Sloveniji za kreditna plačila SEPA in direktne obremenitve SEPA ter jim tako omogočala izmenjavo kreditnih plačil SEPA z več kot 4.500 ponudniki plačilnih storitev in izmenjavo direktnih obremenitev SEPA z več kot 3.900 ponudniki plačilnih storitev v Evropi.

Zagotavljanje poravnave v netveganem centralnobančnem denarju.

Banka Slovenije je tudi v letu 2011 za slovenske plačilne sisteme SEPA IKP, Poravnava bankomatov in Poravnava kartic (v upravljanju družbe Bankart d.o.o.) ter Multilateralni kliring Activa (v upravljanju Banke Koper d.d.) in Multilateralni kliring Mastercard (v upravljanju družbe Mastercard International) imela vlogo poravnalnega agenta, kar pomeni, da na računih udeležencev teh plačilnih sistemov pri sebi v netveganem centralnobančnem denarju zagotavlja poravnavo terjatev in obveznosti iz naslova udeležbe v teh plačilnih sistemih. To funkcijo od 19. novembra 2011, tj. od vzpostavitve plačilnih sistemov SEPA IDD Core in SEPA IDD B2B (v upravljanju družbe Bankart d.o.o.), opravlja tudi za ta dva plačilna sistema.

Pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov

Pregled nad delovanjem plačilnih in poravnalnih sistemov je centralnobančna funkcija. Njen cilj je s spremljanjem, analiziranjem in usmerjanjem sprememb (z ukrepanjem v tistih primerih, ko plačilni in poravnalni sistemi ne izpolnjujejo predpisanih zahtev in standardov) zagotavljati varnost in učinkovitost v plačilnih in poravnalnih sistemih ter tako prispevati k zagotavljanju systemske stabilnosti oziroma k zmanjševanju systemskega tveganja in ohranjanju zaupanja javnosti v te sisteme.

Izvajanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov.

Na podlagi *Zakona o Banki Slovenije* in *Zakona o plačilnih storitvah in sistemih* je Banka Slovenije pristojna in odgovorna za pregled nad delovanjem plačilnih sistemov. Podlaga za pregled je tudi *Sklep o plačilnih sistemih*, sprejet na podlagi *Zakona o plačilnih storitvah in sistemih*. Sklep določa podrobnejša pravila glede meril za opredelitev pomembnega plačilnega sistema, zahteve za obvladovanje finančnih, operativnih in drugih tveganj v plačilnih sistemih ter poročanje o delovanju plačilnih sistemov. Pri pregledu Banka Slovenije sledi tudi usmeritvam Evrosistema ter mednarodnim standardom, načelom in pričakovanjem.

V letu 2011 je Banka Slovenije, skladno s svojimi odgovornostmi, pregledovala delovanje plačilnih sistemov na podlagi analiz rednih in izrednih poročil upravljavcev plačilnih sistemov, ki so jih ti dolžni pošiljati Banki Slovenije. Poročila upravljavcev se nanašajo na redno delovanje plačilnih sistemov in poslovanje upravljavcev plačilnih sistemov ter na vsa načrtovana oziroma nenačrtovana odstopanja od rednega delovanja in na spremembe v konceptu delovanja plačilnih sistemov.

Izdaja dovoljenj in neposredni pregledi.

Skladno z zakonskimi pristojnostmi je Banka Slovenije v letu 2011 obravnavala številne zahteve v postopkih izdaje dovoljenj ter izdala dovoljenja udeležencem treh plačilnih sistemov za spremembo pravil plačilnega sistema, tri dovoljenja za oblikovanje plačilnega sistema in tri dovoljenja za opravljanje storitev upravljanja plačilnega sistema. V sklopu izdaje dovoljenj sta bila izvedena tudi neposredna pregleda poslovanja na sedežu dveh upravljavcev plačilnih sistemov, ob tem tudi en redni neposredni pregled delovanja in upravljanja plačilnega sistema.

Banka Slovenije je sodelovala tudi pri aktivnostih pregleda plačilnih sistemov in drugih ureditev na tem področju (plačilni instrumenti/scheme, korespondenčno bančništvo, zunanji ponudniki storitev), ki se izvajajo na ravni Evrosistema.

Pomembna funkcija centralnih bank je tudi izvajanje pregleda nad oblikovanjem in delovanjem sistemov poravnave vrednostnih papirjev kot infrastrukture trga vrednostnih papirjev, ki omogoča izpolnitev obveznosti prenosa vrednostnih papirjev in plačila zanje. V zvezi s tem centralna banka – kot skrbnik za zagotavljanje splošne stabilnosti finančnih trgov in preprečevanje nastanka sistemskega tveganja na poravnalnem segmentu trga vrednostnih papirjev – spremlja in po potrebi usmerja spremembe v sistemih poravnave vrednostnih papirjev, da bi tako zagotovila varno, učinkovito in zanesljivo delovanje trga vrednostnih papirjev.

Banka Slovenije je na podlagi *Zakona o Banki Slovenije* pristojna in odgovorna za pregled delovanja sistemov poravnave vrednostnih papirjev. Njena odgovornost je dodatno določena v *Zakonu o trgu finančnih instrumentov*, ki Banki Slovenije nala-ga pristojnost in odgovornost za nadzor centralne klirinško depotne družbe z vidika sistemskega tveganja sistema poravnave vrednostnih papirjev. Pri tem Banka Slo-venije sodeluje z Agencijo za trg vrednostnih papirjev. Skladno s tem je Banka Slovenije dejavna pri identifikaciji sprememb v delovanju sistemov poravnave vrednostnih papirjev in zakonskih sprememb, pri ugotavljanju vpliva teh spre-memb na potek poravnave poslov z vrednostnimi papirji ter posledično na nastanek in način obvladovanja (operativnih in finančnih) tveganj v sistemih poravnave vre-dnostnih papirjev.

V okvir funkcije pregleda spada tudi aktivnost priprave uporabniške ocene ustreznosti ureditve sistema poravnave vrednostnih papirjev v upravljanju KDD do zah-tev Evrosistema, ki uporablja storitve KDD pri svojih kreditnih operacijah. V ta namen je v letu 2011 potekala priprava ocene sistema poravnave vrednostnih papir-jev v upravljanju KDD in njegovih čezmejnih povezav s tujima sistemoma porav-nave vrednostnih papirjev v upravljanju centralnih depotnih družb Clearstream Banking Luxembourg in Clearstream Banking Frankfurt.

**Ocena Evrosistema
glede ustreznosti
sistema poravnave
vrednostnih papirjev v
upravljanju KDD in
čezmejnih povezav s
tujima sistemoma
poravnave vrednostnih
papirjev.**

Nadzor plačilnih institucij, institucij za izdajo elektronskega denarja in menjalnic

Plačilne institucije so v evropskem prostoru nebančni pravni subjekti, ki lahko opravljajo plačilne storitve na podlagi dovoljenja pristojnega nacionalnega organa. Banka Slovenije je na podlagi *Zakona o plačilnih storitvah in sistemih* pristojna in odgovorna za nadzor nad plačilnimi institucijami glede opravljanja plačilnih in pomožnih storitev, ki jih opravljajo na območju Republike Slovenije, na območju druge države ali na območju tretje države. Prav tako je Banka Slovenije na podlagi istega zakona pristojna za izdajo dovoljenj poslovnim subjektom za opravljanje plačilnih storitev kot (hibridne) plačilne institucije.

V prvi polovici leta 2011 je Banka Slovenije intenzivno obravnavala zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev, ki jih je prejela konec leta 2010 in na začetku leta 2011. Postopki so bili uspešno končani in tako je Banka Sloveni-je v letu 2011 izdala dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev štirim hibridnim plačilnim institucijam, in sicer trem za storitve mobilnega plačevanja ter eni za storitve, povezane z izdajo in uporabo plačilnih kartic.

**Izdana prva
dovoljenja plačilnim
institucijam.**

Skladno z zakonskimi zahtevami Banka Slovenije na svoji spletni strani objavlja in posodablja register plačilnih institucij, ki je centralizirana baza podatkov o plačil-nih institucijah in plačilnih institucijah z opustitvijo, o njihovih zastopnikih v Republiki Sloveniji in državah gostiteljicah ter o njihovih podružnicah v državah gostiteljicah in tretjih državah. Na tej spletni strani Banka Slovenije vodi in sproti posodablja tudi seznam plačilnih institucij iz držav Evropskega gospodarskega prostora, ki lahko opravljajo plačilne storitve v Republiki Sloveniji prek podružni-ce, zastopnika ali neposredno, in sicer na podlagi obvestila pristojnega nadzornega organa države sedeža take plačilne institucije Banki Slovenije (notifikacije plačil-nih institucij). Takih notifikacij je bilo konec leta 2011 45.

Potem ko je Banka Slovenije že ob izdaji dovoljenj prvim štirim hibridnim plačil-nim institucijam preverila stanje na kraju samem, je konec leta 2011 opravila tudi

Pregled poslovanja plačilnih institucij.

prvi samostojni neposredni pregled poslovanja hibridne plačilne institucije, da bi preverila, ali subjekt nadzora ves čas poslovanja izpolnjuje zakonske in podzakonske zahteve. Če gre za kršitev predpisov, je Banka Slovenije pristojna tudi za izrekanje ustreznih ukrepov nadzora.

Banka Slovenije je skladno z *Zakonom o plačilnih storitvah in sistemih* pristojna in odgovorna tudi za izdajanje dovoljenj za izdajo elektronskega denarja in za nadzor nad družbami za izdajo elektronskega denarja. Takega dovoljenja v Sloveniji ni pridobila še nobena gospodarska družba, kljub temu pa Banka Slovenije pozorno spremlja dogajanje na trgu in poslovne modele, ki bi lahko imeli lastnosti izdajanja elektronskega denarja.

Skladno z *Zakonom o deviznem poslovanju* je Banka Slovenije pristojna za izvajanje aktivnosti opravljanja pregleda poslovanja nebančnih subjektov, ki opravljajo dejavnost menjalniškega poslovanja (menjalci). Te aktivnosti obsegajo neposredne preglede poslovanja menjalcev na menjalnih mestih in posredni nadzor s kontrolo poročil o poslovanju, ki jih posamezni menjalci pošiljajo Banki Slovenije.

Izvedeni pregledi poslovanja vseh menjalcev.

Banka Slovenije je v letu 2011 opravila neposredne preglede poslovanja na vseh menjalnih mestih vseh menjalcev. Namen pregledov je bil preveriti, ali menjalci opravljajo menjalniške posle po predpisih, ki urejajo zadevno področje.

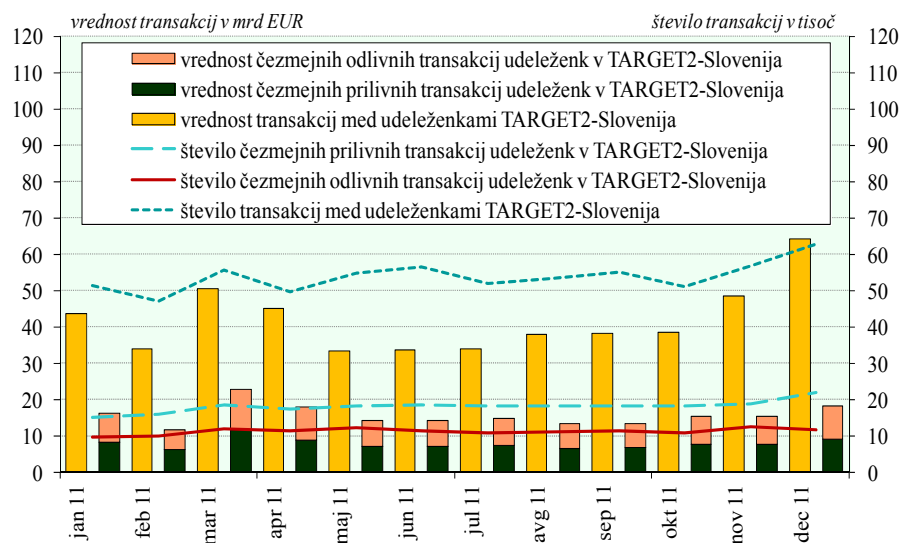
Statistika delovanja plačilnih sistemov v upravljanju Banke Slovenije

Banka Slovenije upravlja plačilni sistem TARGET2-Slovenija, namenjen poravnavi plačil velikih vrednosti in nujnih plačil v evrih.

Število transakcij med udeleženci TARGET2-Slovenija v primerjavi z letom 2010 manjše za 0,17 %, vrednost pa za 5,49 %. Več čezmejnih transakcij.

V letu 2011 je bilo v plačilnem sistemu TARGET2-Slovenija med udeleženci sistema poravnanih 646.138 transakcij v skupni vrednosti 500.980,19 mio EUR, kar je 0,17-odstotno zmanjšanje števila in 5,49-odstotno zmanjšanje vrednosti transakcij v primerjavi z letom 2010. Med udeleženci TARGET2-Slovenija in udeleženci drugih nacionalnih komponent sistema TARGET2 je bilo poravnanih 217.880 čezmejnih prilivnih transakcij v skupni vrednosti 92.887,30 mio EUR, kar je 13,94 % oziroma 43,58 % več kot leta 2010, medtem ko je bilo čezmejnih odlivnih transakcij 134.820, njihova skupna vrednost pa je znašala 93.521,25 mio EUR, kar je 5,93 % oziroma 47,42 % več kot leta 2010.

Slika 26: Število in vrednost transakcij prek sistema TARGET2-Slovenija po mesecih v letu 2011

Vir: Banka Slovenije

2.1.5 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

Ob prevzemu evra 1. januarja 2007 je Banka Slovenije na ECB prenesla svoj delež deviznih rezerv v USD in zlatu. Glavni namen mednarodnih denarnih rezerv je zagotoviti zadostno likvidnost pri posegih ECB na deviznem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse centralne banke območja evra in z njo skupaj z ECB tudi upravljajo. Banka Slovenije in luksemburška centralna banka od 1. januarja 2007 skupaj upravljata svoj delež mednarodnih denarnih rezerv ECB. Poleg mednarodnih denarnih rezerv, prenesenih na ECB, ima Banka Slovenije tudi del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda dodatno vpoklicala denarne rezerve, kar je skladno z določbami 30. člena Protokola o statutu ESCB in ECB (glej tudi poglavje 2.2.3).

2.1.6 Gotovinsko poslovanje

Banka Slovenije je do konca leta 2011 dala v obtok neto 1,42 mrd EUR gotovine, od tega 1,37 mrd EUR bankovcev (124,35 mio kosov) in 49,24 mio EUR kovancev (186,08 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (140,11 mio kosov), sledita pa mu apoeni za 10 EUR (21,29 mio kosov) in 500 EUR (0,78 mio kosov). Pri vseh drugih apoenih (200 EUR, 100 EUR, 50 EUR in 5 EUR) je bila realizirana negativna neto izdaja (število izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vrnjenih v Banko Slovenije). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje pomenita kovanca za 1 evrski cent (49,20 mio kosov) in 2 evrska centa (37,00 mio kosov). Najmanj je bilo neto izdanih kovancev za en EUR (6,76 mio kosov).

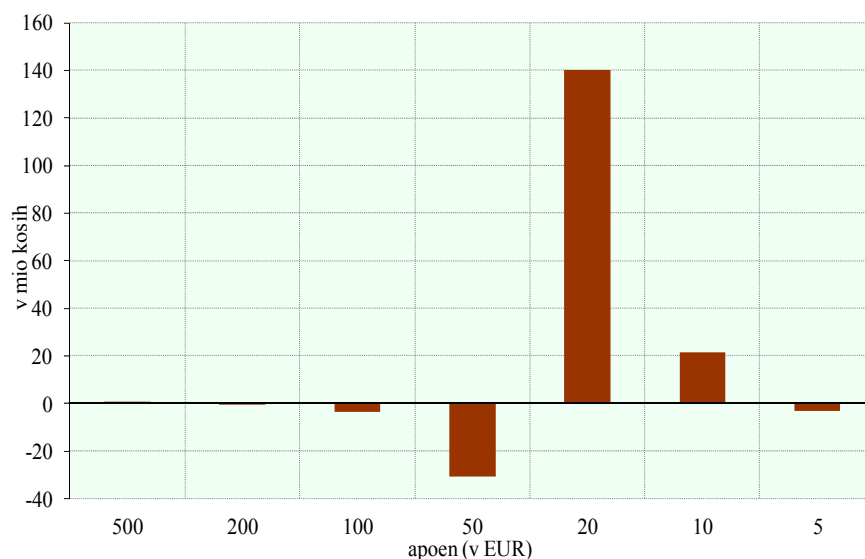
Od uvedbe evra leta 2007 je BS neto izdala 1,42 mrd EUR gotovine.

Banka Slovenije je za Republiko Slovenijo opravljala posle priprave izdaje, distribucije in hrambe tečajnih ter priložnostnih kovancev.

Banka Slovenije je marca 2011 izročila v obtok 1 mio spominskih priložnostnih kovancev za 2 EUR ob stoletnici rojstva narodnega heroja Franca Rozmana - Staneta. Zbirateljske kovance, ki jih izdaja Republika Slovenije, je dala Banka Slovenije v prodajo in obtok ob svetovnem prvenstvu v veslanju na Bledu (2.500 zlatnikov in 3.500 srebrnikov) in ob dvajseti obletnici samostojnosti Republike Slovenije (2.500 zlatnikov, 3.500 srebrnikov in 300.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR).

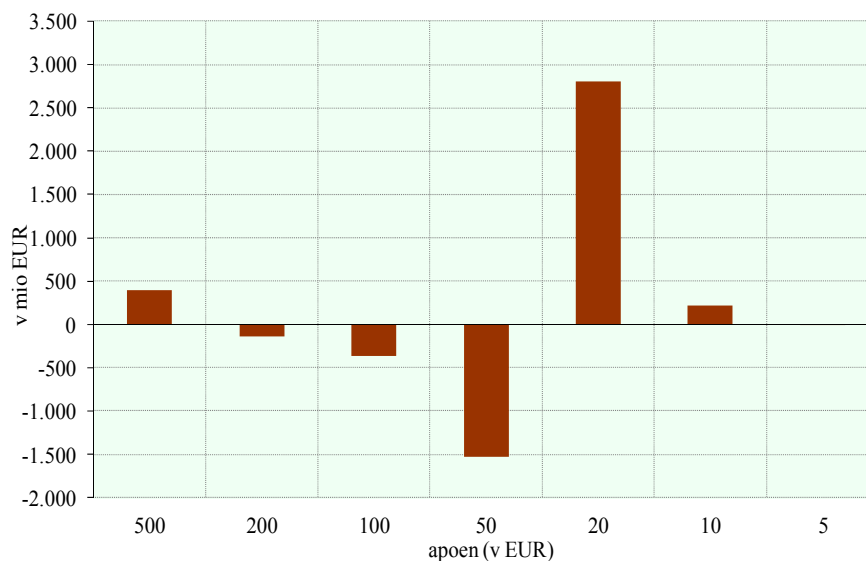
Izdani priložnostni kovanci RS v letu 2011.

Slika 27: Količinska struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku

Vir: Banka Slovenije

Slika 28: Vrednostna struktura neto izdanih evrskih bankovcev v obtoku

Vir: Eurostat, preračuni Banka Slovenije

Banka Slovenije je za numizmatične namene izdelala zbirko evrskih kovancev z letnico 2011, kartico s spominskim kovancem za 2 EUR in kartico z zbirateljskim kovancem za 3 EUR.

Skupna vrednost tolarških bankovcev in kovancev ter bonov, ki so še v obtoku, znaša 43,48 mio EUR.

Do dne 31. 12. 2011 je ostalo v obtoku še 46,81 mio kosov tolarških bankovcev (vrednih 7,85 mrd SIT), 445,23 mio kosov tolarških kovancev (vrednih 2,17 mrd SIT) in 20,92 mio kosov bonov (vrednih 404,14 mio SIT). Glede na obtok konec leta 2005 se je iz obtoka vrnilo skupno 58,65 % kosov oziroma 96,33 % vrednosti tolarških bankovcev in 13,58 % kosov oziroma 37,57 % vrednosti tolarških kovancev.

Vrednostni boni ter tolarški bankovci in kovanci so zamenljivi v Banki Slovenije.

Vrednostni boni in tolarški bankovci so zamenljivi na blagajniškem okencu Banke Slovenije brez časovne omejitve, tolarški kovanci pa do 31. 12. 2016.

Opravljenih je bilo 5.301 blagajniški prejemek in izdatek evrske gotovine (leta 2010 5.452), 3.967 vplačil in izplačil gotovine za potrebe državnih organov (leta 2010 3.949) ter 3.863 menjave tolarških bankovcev in kovancev.

V števnicah BS je bilo prešteti 37,19 mio kosov bankovcev in kovancev.

V števnicah Banke Slovenije je bilo prešteti 37,19 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2010 79,00 mio kosov bankovcev in kovancev), od tega 36,77 mio kosov bankovcev in 0,42 mio kosov kovancev (leta 2010 38,64 mio kosov bankovcev in 40,36 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 11,09 mio kosov bankovcev (leta 2010 10,77 mio kosov bankovcev).

Oskrba države z evrsko gotovino je potekala prek depojev pri bankah.

Oskrbo države z evrsko gotovino je Banka Slovenije zagotavljala prek depojev bankovcev Banke Slovenije pri petih poslovnih bankah, njihovo poslovanje pa je dnevno preverjala.

Strokovna komisija za preverjanje, testiranje in nastavitev naprav za obdelavo bankovcev in kovancev, sestavljena iz delavcev Banke Slovenije in MNZ, je v letu 2011 skladno s pooblastili izvedla 46 t. i. monitoring testov, s katerimi je preverjala ustreznost in pravilnost delovanja naprav za obdelavo bankovcev pri obdelovalcih gotovine. Na podlagi podatkov (število in vrsta sortirnih sistemov), pridobljenih od obdelovalcev gotovine, je Banka Slovenije izdelala terminski plan testiranja. Upoštevano se je dejstvo, da v Sloveniji večina aktivnosti v zvezi s preverjanjem pristnosti in primernosti evrskih bankovcev poteka v petih depojih bankovcev Banke Slovenije (NLB, NKBM, Banka Celje, Gorenjska banka in Banka Koper), kjer se je izvedlo tudi največ testiranja. V letu 2011 so bili vsi testi uspešni.

V letu 2011 je Banka Slovenije skupaj s strokovnimi službami Ministrstva za finance RS in Ministrstva za notranje zadeve pripravila Uredbo o izvajanju Uredbe Sveta 1338/2001, s katero je Vlada RS zakonsko določila prekrške zaradi kršitve Uredbe Sveta 1338/2001 in pristojni organ za nadzor izvajanja te uredbe.

Uredba o izvajanju Uredbe 1338/2001.

Banka Slovenije je na podlagi Uredbe EU 1210/2010 izdala Sklep o pravilih poročanja v skladu z Uredbo 1210/2010/EU in nadomestilu za stroške postopka povračil in nadomestitev evrskih kovancev, neprimernih za obtok, s katerim je določila podrobnejša pravila poročanja in ter višino nadomestila, ki so ga zavezanci dolžni plačati za storitve v zvezi s postopkom povračil in nadomestitev evrskih kovancev, neprimernih za obtok. Poleg tega je Banka Slovenije v sodelovanju z Vlado RS pripravila še Uredbo o izvajanju Uredbe EU 1210/2010, s katero je določila prekrške zaradi kršitve Uredbe EU 1210/2010 ter pristojna organa za nadzor izvajanja te uredbe.

Sklep o pravilih poročanja in nadomestilu za stroške postopka povračil in nadomestitev evrskih kovancev, neprimernih za obtok.

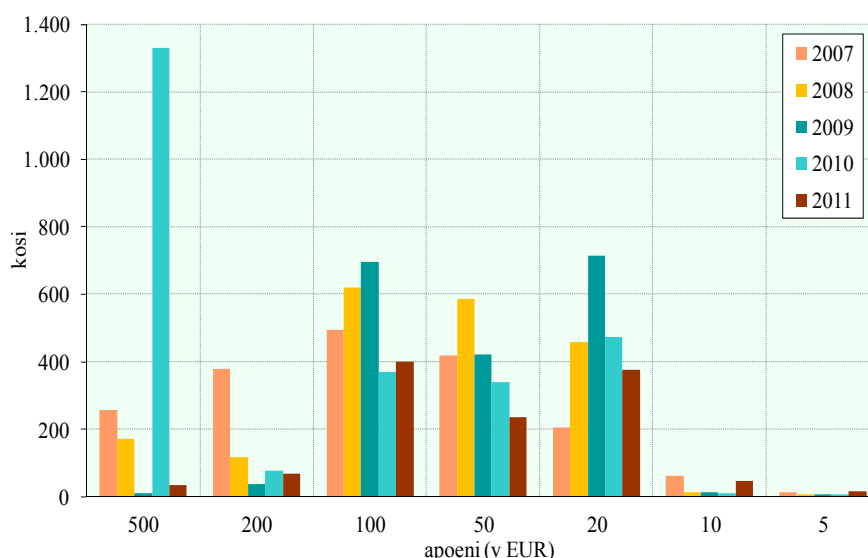
V letu 2011 je bilo po podatkih Nacionalnega analitskega centra (v nadaljevanju: NAC) za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance (v nadaljevanju: CNAC) ugotovljenih 1.174 kosov ponarejenih evrskih bankovcev in 1.459 kosov kovancev, v letu 2010 pa 2.603 kosi evrskih bankovcev in 1.518 kosov evrskih kovancev. V letu 2011 se je v Republiki Sloveniji zmanjšalo število odkritih kosov ponaredkov evrskih bankovcev in število ponaredkov evrskih kovancev (pri bankovcih zmanjšanje za kar 54,9 %, pri kovancih pa za 3,9 %). Vrednost ugotovljenih evrskih ponaredkov je v letu 2011 znašala 92.543,00 EUR, leta 2010 pa 746.323,00 EUR. Zmanjšanje za 87,6 % je posledica dveh v letu 2010 izvedenih goljufij s ponaredki za 500 EUR (1.320 kosov). Največji del ponarejenih evrskih bankovcev v količinski strukturi obsegajo bankovci za 100 EUR (34,0 %), pri ponarejenih evrskih kovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR (61,1 %). Število odkritih ponaredkov evrske gotovine v Sloveniji za zdaj ni problematično. Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča RS z 0,6 kosa ponaredka na tisoč prebivalcev v zadnjo četrtino držav.

Vrednost evrskih ponaredkov se je zmanjšala.

V letu 2011 je bilo odkritih tudi 639 kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji, bosanske konvertibilne marke, hrvaške kune), v letu 2010 pa 138 kosov. Kakovost ponarejene tuje gotovine se z leti izboljšuje, zato uporabniki ponaredke težje prepoznajo (zlasti ponaredke ameriških dolarjev).

Odkriti so bili tudi ponaredki tuje gotovine.

Slika 29: Odkriti ponaredki evrskih bankovcev v Sloveniji

Vir: Banka Slovenije

Skladno z Uredbo Sveta 1338/2001 sta za izdelavo ekspertnega mnenja o pristnosti evrske gotovine pristojna NAC in CNAC, ki delujeta v sklopu Nacionalnega forenzičnega laboratorija pri Ministrstvu za notranje zadeve RS. Nadzor nad aktivnostmi navedenih centrov v povezavi z delovanjem v Centralni bazi o ponarejeni evrski gotovini pri ECB opravlja Nacionalni center za ponaredke (v nadaljevanju: NCC) v

Organiziran je nadzor pristnosti evrske gotovine.

Banki Slovenije. NCC je aktivno vključen v sistem izmenjave podatkov in informacij na področju ponarejanja gotovine s Centrom za analizo ponaredkov evrskih bankovcev (CAC) pri ECB, z drugimi nacionalnimi centri za ponaredke ter Evropskim tehničnim in znanstvenim centrom za analizo evrskih kovancev.

2.1.7 Statistični sistem

Skrb za denarne in finančne statistike ter statistike finančnih računov in mednarodnih ekonomskih odnosov.

Banka Slovenije je odgovorna za izvajanje celotnega statističnega procesa na področjih denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino in statistike nacionalnih finančnih računov. To vključuje zbiranje podatkov, njihovo obdelavo, posredovanje uporabnikom in/ali javno objavljane agregirane podatkov. Nekaj nalog pa ima Banka Slovenije tudi pri drugih splošnih ekonomskih in javno finančnih statistikah.

Izvajanje statističnih funkcij temelji na članstvu v ESCB skladno s Statutom ESCB in ECB, na nalogah programa statističnih raziskovanj po Zakonu o državni statistiki in na drugih pooblastilih.

Statistične dejavnosti Banke Slovenije se uporabljajo za obveščanje domače in tuje javnosti o finančnih in makroekonomskih gibanjih v Sloveniji, nudijo pa tudi podatkovno podporo uresničevanju ciljev stabilnosti cen, ekonomske politike ter finančne stabilnosti slovenskega gospodarstva v okviru Ekonomske in monetarne unije.

Obsežno mednarodno statistično sodelovanje v ESCB ter z drugimi mednarodnimi organizacijami in institucijami.

V razvoju statističnih zahtev, metodologij in standardov Banka Slovenije sodeluje z mednarodnimi organizacijami in institucijami, zlasti z ECB, MDS, Eurostatom (Evropskim statističnim uradom v okviru Evropske komisije), Svetovno banko, OECD in BIS. Predstavniki Banke Slovenije so člani Statističnega odbora ESCB in stalnih delovnih skupin za statistike mednarodnih odnosov s tujino, splošne ekonomske statistike, statistike državnih financ, monetarne in finančne statistike, (nacionalne) račune evrskega območja, statistike vrednostnih papirjev in za statistične informacijske sisteme, ter tudi občasnih tematskih skupin. Potreban sodelovanja v okviru ESCB je prilagojena tudi organizacija oddelka Finančna statistika.

Predstavniki Banke Slovenije se udeležujejo tudi srečanj v ustreznih delovnih skupinah Eurostata in plenarnih zasedanj Odbora za denarno, finančno in plačilnobilančno statistiko (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB). Ta usklajuje strateška vprašanja evropskih makroekonomskih statistik med predstavniki evropskih (vključno z državami zunaj EU) centralnih bank, statističnih uradov, Eurostata in ECB.

Dogovor z MF in SURS pomembna podlaga za usklajeno izpolnjevanje obveznosti na področju makroekonomskih in finančnih statistik.

V sodelovanju z domačimi statističnimi institucijami izstopa sodelovanje z Ministrstvom za finance RS in Statističnim uradom RS (SURS) na podlagi v letu 2004 sklenjenega in nazadnje v letu 2009 osveženega Dogovora o sodelovanju na področju makroekonomskih in finančnih statistik. Ta je bil sklenjen po vzoru sporazuma o razumevanju in sodelovanju med ECB in Eurostatom. Dogovor se uporablja za uskladitev pristojnosti in odgovornosti zaradi naraščanja bremena statističnih zahtev in soodvisnosti posameznih statistik ter s tem olajšuje izpolnjevanje mednarodnih statističnih zahtev.

S tem dogovorom so opredeljene odgovornosti podpisnikov dogovora in način njihovega sodelovanja v zagotavljanju slovenskih makroekonomskih in finančnih statistik do Evropske komisije – Eurostata in ECFIN, ECB in OECD. Med drugim je v tem dogovoru opredeljeno tudi sodelovanje pri vzdrževanju registra standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev kot posebno pomembne statistične infrastrukture za zagotavljanje skladnih makroekonomskih in finančnih statistik. Enotno sektorsko razvrstitev kot del Poslovnega registra Slovenije vodi Agencija za javno-pravne evidence in storitve (AJPEs).

Osnovni podatkovni viri za obsežne in zahtevne statistične sklope finančnih računov, denarnih in finančnih ter statistik mednarodnih odnosov s tujino Banke Slovenije so podatki iz neposrednih in posrednih poročil finančnih institucij in nefinančnih

nih podjetij ter podatki o blagovni menjavi, ki jih pripravlja SURS v sodelovanju s Carinsko upravo RS. Banka Slovenije zbira, pripravlja in/ali objavlja tudi podatke statistik plačilnih instrumentov, finančnih trgov, splošnih ekonomskih in javnofinančnih statistik.

Banka Slovenije sestavlja letne in četrletne finančne račune. Osnovni vir za sestavo finančnih računov Slovenije so četrletna poročila institucionalnih poslovnih enot (nefinančnih družb, finančnih družb in enot države) za potrebe statistike finančnih računov, ki jih za Banko Slovenije zbira AJPES.

Podatki četrletnih finančnih računov so bili v letu 2011 posredovani ECB v skladu s Smernico ECB/2005/13, podatki četrletnih finančnih računov za sektor države ECB ter Eurostatu v skladu z Uredbo (ES) št. 501/2004 in podatki letnih finančnih računov Eurostatu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 2223/96.

V novembru 2011 je izšla publikacija Finančni računi Slovenije 2005–2010, ki poleg tabel finančnih računov in metodologije sestave vsebuje tudi analizo podatkov finančnih računov po posameznih sektorjih ter primerjavo z evrskim območjem.

Tudi v letu 2011 je potekala obsežna produkcija podatkov denarne in finančne statistike na mesečni, četrletni in letni ravni skladno z metodološkimi zahtevami ECB, OECD in MDS ter lastnimi potrebami BS. Podatki na podlagi uredb ECB/2001/18 ter ECB/2008/32 in Smernice ECB/2007/9 vsebujejo poleg podatkov bilanc stanja in obrestnih mer monetarnih finančnih institucij (MFI) še podatke o nedenarnih finančnih posrednikih in vrednostnih papirjih, plačilnih sistemih ter strukturne podatke bančnega sistema.

V juniju 2011 so bile v osrednje večnamensko poročilo kreditnih institucij vključene še nadzorniške zahteve o izkazu vseobsegajočega donosa. S tem je bila uspešno končana velika integracija statističnih in nadzornih podatkovnih zahtev v skladu z načelom poročanja za več namenov hkrati in s tem zmanjšanja bremena poročanja kreditnih institucij skladno s sprejetimi priporočili Sveta ECB.

Banka Slovenije je v letu 2011 nadaljevala z aktivnostmi, katerih namen je uvedba večnamenskega poročanja podatkov v podsektorju zavarovalniških družb in pokojninskih skladov (S.125) v sodelovanju z Agencijo za zavarovalni nadzor (AZN) in Slovenskim zavarovalnim združenjem (SZZ).

V letu 2011 je redno potekala tudi obsežna produkcija podatkov plačilne bilance in bilance stanja mednarodnih naložb, vključno z zunanjim dolgom in neposrednimi tujimi naložbami ter mednarodnimi denarnimi rezervami.

Hkrati so na področju statistike ekonomskih odnosov s tujino že potekale aktivnosti za uveljavitev metodologije šeste izdaje priročnika plačilnobilančne statistike MDS (BPM6) in druge manjše prilagoditve podatkovnih virov. Te aktivnosti vključujejo spremembe v agregiranju podatkov o vrednostnih papirjih, razširitev podatkovnih virov centralne banke, dopolnitve v poročilu o kreditiranju z nerezidenti (s kratkoročno zapadlostjo dolgoročnih instrumentov) in razčlenjevanje podatkov o blagu za predelavo za preteklo obdobje.

Banka Slovenije je jeseni 2011 prvič izvedla anketo o dostopu podjetij do financiranja, primerljivo z anketo, ki jo izvaja ECB na vzorcu majhnih in srednje velikih podjetij večjih držav evrskega območja vsakega pol leta že od leta 2009 (podatki so dosegljivi v podatkovni bazi ECB – Statistical Data Warehouse, SDW). Tovrstne ankete sta sicer začeli izvajati ECB in Evropska komisija v vseh evropskih državah vsaki dve leti od leta 2009, pri čemer je število slovenskih anketirancev majhno, zgolj 100.

Vir za statistike finančnih računov so četrletna poročila, ki jih zbira AJPES.

Uspešno zaključena velika integracija statističnih in nadzornih podatkovnih zahtev do kreditnih institucij.

Prvič izvedena anketa o dostopu podjetij do financiranja.

Banka Slovenije je v letu 2011 obdelovala podatke nove ankete o finančnih sredstvih in porabi gospodinjstev, ki jo v harmonizirani obliki ob koordinaciji ECB izvajajo vse države evrskega območja. Terenski del te obsežne ankete je bil izveden v jeseni 2010.

Banka Slovenije pošilja v ECB tudi nekatere podatke s področij javnofinančne in splošnoekonomske statistike, kar vključuje podatke »maastrichtskih« ekonomskih kriterijev o dolgoročnih obrestnih merah, saldu državnega proračuna, državnem dolgu in harmoniziranem indeksu rasti cen življenjskih stroškov, druge podatke iz statistike nacionalnih računov, statistike dela, podatke po postopku o presežnem primanjkljaju ipd. Te podatke skladno z navedenim dogovorom pripravljata Statistični urad RS in/ali Ministrstvo za finance RS.

Banka Slovenije na svojih spletnih straneh tekoče objavlja ključne slovenske makroekonomske podatke v skladu s Posebnimi standardi objavljanja statističnih podatkov MDS. Zadnji zahtevajo redno objavljanje določenih metodološko ustreznih makroekonomskih podatkov po vnaprej objavljenem koledarju. Ustrezne podatke za objavo po tem standardu prispevata tudi MF in SURS.

Glavni finančni in makroekonomski podatki za Slovenijo izhajajo v mesečnem Biltenu ter v letnih publikacijah o neposrednih naložbah in finančnih računih. Bilten Banke Slovenije od pomladi 2011 ne izhaja več v tiskani obliki, še vedno pa je dosegljiv na spletnih straneh Banke Slovenije. Vse publikacije so skupaj z daljšimi časovnimi serijami podatkov iz Biltena in še nekaterimi pomembnimi podatki objavljene tudi na spletnih straneh Banke Slovenije. Med pomembnejšimi neposrednimi prejemniki statističnih podatkov so poleg domačih naslovnikov ECB, Eurostat, MDS in BIS.

**Strokovna pomoč
statistikom centralnih
bank Srbije in
Črne gore.**

V letu 2011 je Banka Slovenije zagotovila strokovno pomoč na statističnem področju centralni banki Srbije in centralni banki Črne gore. Pri tem so bila strokovnim delegacijam, ki so obiskale Banko Slovenije, predstavljena področja monetarnih in finančnih statistik, statistike plačilne bilance in statističnega informacijskega sistema.

2.1.8 Informacijski sistem

**Banka Slovenije je
povezana v
informacijski sistem
ESCB.**

Zakon o Banki Slovenije (uradno prečiščeno besedilo, UL RS, št 72/06) v 55. členu določa, da Banka Slovenije od dneva članstva Republike Slovenije v EU pri evidentiranju, zbiranju, obdelavi in izkazovanju podatkov in informacij za izvajanje svojih funkcij sodeluje z ECB v skladu s Statutom ESCB in ECB.

**Infrastruktura
informacijskega
sistema ESCB.**

Tehnično je Banka Slovenije v informacijski sistem ECB/ESCB povezana prek fizične omrežne infrastrukture ESCB sistema,¹² aplikativne omrežne infrastrukture ESCB sistema,¹³ sistema za varno izmenjavo elektronske pošte v ESCB¹⁴ in prek telekonferenčnega sistema. Infrastruktura oprema je na primarni lokaciji in tudi na rezervni lokaciji Banke Slovenije.

Povezava do ECB je zagotovljena s pomočjo omrežne infrastrukture ESCB sistema. Gre za visoko razpoložljivo in varno privatno omrežje, ki povezuje posamezne nacionalne centralne banke (NCB) z ECB. Sistemsko administracijo tega omrežja, tudi za opremo, ki je nameščena na lokacijah NCB, izvaja ECB.

Aplikativna omrežna infrastruktura ESCB sistema je sistemski del infrastrukture, ki se uporablja za povezovanje NCB z ECB. Gre za več namenskih strežnikov, požarnih pregrad, mrežnih stikal itd. Vsa oprema je podvojena, torej zagotavlja visoko razpoložljivost. Prav tako je del opreme v Rezervnem računalniškem centru Banke Slovenije, kar nam omogoča neovirano povezavo do ECB tudi v primeru popolnega izpada primarnega računalniškega centra Banke Slovenije. Vsa oprema

¹² Core Network.

¹³ ESCB-Net.

¹⁴ ESCBMail.

tega omrežja, ki je locirana na lokacijah Banke Slovenije, je v njeni administrativni domeni.

Navedeno infrastrukturno opremo je treba redno nadgrajevati glede na tehnološki razvoj, povečevanje količine podatkov in povečane zahteve poslovnih uporabnikov. V letu 2011 smo izvajali redne letne nadgradnje sistema ESCB-Net. ECB-jev pogodbeni vzdrževalec Core Network je nadgradil šifrirne naprave na primarni in rezervni lokaciji Banke Slovenije. Uvedli smo TLS-šifriranje elektronske pošte.

Na navedeni infrastrukturni opremi tečejo številne aplikacije, prek katerih poteka izmenjava podatkov med NCB in ECB/ESCB. V letu 2011 je bilo v sistemu ESCB veliko aktivnosti namenjenih zagotavljanju aplikativne podpore za izvajanje kriznih ukrepov. Tako smo tudi v Banki Slovenije morali prilagoditi oziroma zagotoviti aplikativno podporo predvsem na področju podpore sprejemu dezagregiranih podatkov o uporabi premoženja, s katerim se zavarujejo terjatve, za ves Eurosistem (podatki tržnega finančnega premoženja in podatki črpanja kreditnih operacij). Zagotovili smo tudi podporo spremembam pri tedenskem poročanju podatkov na področju zavarovanja posojil pri Banki Slovenije. Priprava oziroma prilagoditve so bile potrebne tudi pri izmenjavi statističnih podatkov, in sicer pri njihovi vsebini in tudi pri tehnoloških rešitvah.

**Aplikacije
informacijskega
sistema ESCB.**

Varnost informacijskega sistema ESCB je velikega pomena. V letu 2011 so potekale aktivnosti za vzpostavitev organizacijskega okvira centraliziranega upravljanja identitet in dostopnih pravic v informacijskem sistemu ESCB.

**Varnost
informacijskega
sistema ESCB.**

2.2 Druge naloge

2.2.1 Nadzor bank in skrb za finančno stabilnost

Licenciranje

Banka Slovenije je v vlogi nadzornika bančnega sistema pristojna za izvajanje celovitega nadzora v bankah, katerega del je tudi izdajanje dovoljenj za poslovanje banke. Pri vsaki kreditni instituciji oziroma banki se nadzor začne z izdajo zakonsko predpisanih potrebnih dovoljenj za opravljanje dejavnosti, za imetnike pomembnih (kvalificiranih) lastniških deležev in za člane uprav. Odločitve o izdaji ali zavrnitvi dovoljenja sprejemajo člani Sveta Banke Slovenije.

V letu 2011 je Banka Slovenije izdajala dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža v banki, za opravljanje dodatnih finančnih storitev in pripojitev pravne osebe k banki ter dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke. Skupno je v letu 2011 Banka Slovenije izdala 14 dovoljenj, za dve zahtevi pa je bil postopek za izdajo dovoljenja ustavljen. Največ dovoljenj (9) je bilo v letu 2011 izdanih za opravljanje funkcije člana uprave banke, štiri za opravljanje dodatnih finančnih storitev, eno dovoljenje pa za pripojitev pravne osebe k banki. Število izdanih dovoljenj je bilo v letu 2011 na isti ravni kot v letu 2010, ko je bilo izdanih 14 dovoljenj, od tega 8 za opravljanje funkcije člana uprave. Banka Slovenije je v preteklem letu odvzela eno dovoljenje imetniku kvalificiranega deleža banke, ker ta ni več izpolnjeval pogojev, določenih s predpisi, ki jih mora lastnik pomembnega lastniškega deleža trajno izpolnjevati.

**Po številu izdanih
dovoljenj prevladujejo
dovoljenja za
opravljanje funkcije
člana uprave.**

Na podlagi Direktive 2006/48/ES (pred njo: Direktive 2000/12/ES) in Priloge I (Seznam dejavnosti, za katere velja vzajemno priznavanje) lahko banka države članice, ki je v državi sedeža banke upravičena opravljati bančne in druge finančne (oziroma vzajemno priznane) storitve, te opravlja tudi na ozemlju Republike Slovenije. Opravlja jih lahko prek podružnice (*v primeru trajnega opravljanja dejavnosti*) ali neposredno (*v primeru občasnega opravljanja storitev brez elementov trajne prisotnosti na območju Republike Slovenije*) brez dovoljenja Banke Slovenije, o čemer pa jo mora s pisnim obvestilom (t. i. notifikacijo) pristojni nadzorni organ države članice obvestiti (notificirati). V letu 2011 je Banka Slovenije prejela

V letu 2011 je Banka Slovenije prejela 22 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic v Sloveniji.

22 notifikacij za neposredno opravljanje bančnih oziroma drugih vzajemno priznanih finančnih storitev (v predhodnem letu prav tako 22). Seznam bank držav članic EU, ki so prek svojih matičnih bančnih nadzornikov do zdaj izpeljale postopek notifikacije za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev tudi v Republiki Sloveniji, je na voljo na spletni strani Banke Slovenije. Za banke tretjih držav velja drugačna ureditev. Banke tretjih držav lahko na ozemlju Republike Slovenije opravljajo bančne in druge finančne (vzajemno priznane) storitve samo prek podružnice, za ustanovitev katere morajo pridobiti dovoljenje Banke Slovenije. Ob tem lahko Banka Slovenije od banke tretje države zahteva, da na ozemlju Republike Slovenije deponira določen denarni znesek oziroma drugo ustrezno finančno premoženje oziroma predloži drugo ustrezno zavarovanje kot jamstvo za poravnavo obveznosti iz poslov, sklenjenih na območju Republike Slovenije.

Pregledi v bankah in hranilnicah

Glede na zaostrene razmere poslovanja podjetij in nezaupanje, ki vlada na finančnih trgih sta v bankah kreditno tveganje in tveganje refinanciranja najbolj pereči.

Nadzor bančnega poslovanja je v letu 2011 opravljal *redne bonitetne preglede bank in hranilnic*, ki temeljijo na ocenjevanju tveganj in kakovosti kontrolnega okolja za njihovo obvladovanje. Med opravljenimi pregledi v bankah in hranilnicah so prevladovali pregledi posameznih področij tveganja, saj je praksa pokazala, da so krajši, zato pa pogostejši in poglobljeni pregledi nekaterih področij pomembnejši in bolj potrebni kot celoviti pregledi vseh področij poslovanja hkrati. Skladno z razvojem makroekonomskih razmer je bil največji poudarek na kreditnem, likvidnostnem in kapitalskem tveganju. Nadzor bančnega poslovanja skladno s temeljnimi načeli učinkovitega bančnega nadzora dosledno preverja izvajanje vseh izdanih ukrepov s posebnimi ponovnimi pregledi. Prav tako vzdržuje stalne stike z bankami in hranilnicami na več hierarhičnih ravneh, predvsem s krajšimi obiski in/ali rednimi letnimi sestanki v okviru zaključka pregleda ali posebej. Ti sestanki so namenjeni oceni kapitalske ustreznosti, rezultatov poslovanja in trenutnega položaja banke ali hranilnice ter seznanitvi s strategijo nadaljnjega razvoja. Redna izmenjava mnenj in informacij med nadzorniki in vodstvi bank ali hranilnic je tudi pogoj za pravočasno ustrezno ravnanje ob morebitnih težavah pri poslovanju banke ali hranilnice.

Na podlagi pooblastil guvernerja Banke Slovenije bilo v letu 2011 *odprtih 32 postopkov za pregled poslovanja*. Glede na obseg in vsebino pregledov, ki se opredeli predvsem v odvisnosti od pomembnosti posameznega tveganja za banko, ter velikost oziroma pomembnost banke v celotnem bančnem sistemu se določi tudi čas, potreben za pregled. Nadzor bančnega poslovanja je v okviru postopkov, odprtih v tekočem letu, in postopkov, ki so bili odprti v preteklih letih, opravil:

- 10 bonitetnih pregledov s 27 posameznimi pregledanimi področji tveganja in kontrolnega okolja,
- 26 ponovnih pregledov za preverjanje izvršitve ukrepov.

Nadzor bančnega poslovanja je poleg navedenih opravljal tudi *tematske preglede* usklajenosti z zakonodajo na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, usposobljenosti bank za zagotavljanje podatkov o zajamčenih vlogah, pripravljenosti bank za uporabo bančnih posojil za zavarovanje terjatev Evrosistema in na drugih ožjih področjih poslovanja bank. Tovrstnih pregledov je bilo 23.

Banka Slovenije lahko na podlagi ugotovitev pregledov bankam in hranilnicam izda priporočilo, opozorilo, odredbo ali drug ukrep skladno z Zakonom o bančništvu. Konec leta 2011 je bilo izdanih 14 odredb za odpravo kršitev v 52 točkah, 100 opozoril in 121 dodatnih zahtev po poročanju, priporočil za izboljšanje poslovanja oziroma pogojev za izdajo dovoljenj. Največ ukrepov je bilo izdanih na področju kreditnega tveganja, sledijo področja likvidnostnega, kapitalskega in obrestnega tveganja. Številni ukrepi so bili izdani tudi zaradi kršitev zakonodaje na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Vse ukrepe do bank je obravnaval in potrdil Svet Banke Slovenije.

Z vidika nadzornih aktivnosti je zelo pomembno tudi redno letno pregledovanje izračuna kapitalskih zahtev, ki ga banke pripravljajo med ocenjevanjem potrebnega notranjega kapitala (ICAAP) v skladu s pravili in postopki, predpisanimi z evropsko direktivo in ZBan-1. Nadzorniški postopek *pregledovanja in ovrednotenja (SREP)* izračuna kapitalskih zahtev banke temelji na aktivnem dialogu Banke Slovenije z vsako banko z namenom pravočasnega ugotavljanja morebitnih pomanjkljivosti v samem postopku ICAAP in tudi pravilnem obsegu izračunanih kapitalskih zahtev in zadostnega kapitala za njihovo pokrivanje ter s ciljem hitrega ukrepanja za zmanjševanje tveganj v banki in zagotavljanje ustrezne ravni kapitala. V ta namen je z nekaterimi bankami potekala intenzivna komunikacija, opravljeni so bili tudi posebni pregledi. Glavni rezultat procesa SREP je, da nadzornik za vsako banko določi *minimalno raven kapitalске ustreznosti* glede na obseg in višino tveganj, ki jim je banka izpostavljena. Banka Slovenije pričakuje, da banke ves čas svojega poslovanja dosežajo tako določeno raven kapitalске ustreznosti.

Pri bankah, ki so v večinski tuji lasti, poteka pogosto in ustaljeno sodelovanje s tujimi nadzorniki v okviru nadzorniških kolegijev, ki v zadnjem obdobju prevzemajo vedno pomembnejšo vlogo pri izmenjavi informacij, pomembnih za nadzornike posamezne bančne skupine, in pri usklajevanju nadzorniških aktivnosti. Skrbniki/inšpektorji za posamezne banke se redno udeležujejo nadzorniških kolegijev posameznih mednarodno delujočih bančnih skupin. Osnovni namen nadzorniških kolegijev je dosegati celovitejši in bolj koordiniran nadzor nad mednarodnimi bančnimi skupinami. Banka Slovenije tako sodeluje v šestih kolegijih za bančne skupine, ki delujejo tudi v Sloveniji. Za operativno delovanje teh kolegijev je Banka Slovenije podpisala ustrezne multilateralne sporazume z vsem drugimi nadzorniki, ki sodelujejo pri nadzoru skupine. V okviru nadzorniških kolegijev so v letu 2011 v skladu z določili evropske kapitalске direktive prvič potekali postopki ocenjevanja skupne kapitalске ustreznosti bančne skupine, ki jih vodijo nadzorniki matične banke v bančni skupini. Banka Slovenije v teh primerih sodeluje kot nadzornik gostitelj, pristojen za podrejeno banko. Pri vseh šestih tujih bančnih skupinah je bila dosežena skupna odločitev vseh pristojnih nadzornikov o višini kapitalске ustreznosti.

Nadzorniška kolegija za slovenski bančni skupini Nove Ljubljanske banke in Nove kreditne banke Maribor sta v pristojnosti organizacije in vodenja Banke Slovenije kot konsolidacijskega nadzornika. Zadnja sestanka kolegijev sta bila v novembru 2011 z udeležbo predstavnikov vseh nadzornih institucij iz držav, kjer imata banki podrejene družbe. Banka Slovenije je tudi za obe navedeni bančni skupini izvedla postopek ocenjevanja kapitalске ustreznosti. *Skupna odločitev o višini kapitalске ustreznosti* je bila dosežena, podpisali so jo vsi pristojni nadzorniki. Nadzor bančnega poslovanja je poleg sodelovanja z nadzorniki drugih držav v okviru nadzorniških kolegijev vzdrževal tudi bilateralne stike z nekaterimi nadzorniki na temelju dvostranskih sporazumov o medsebojnem sodelovanju (Banka Slovenije ima s tujimi nadzornimi institucijami sklenjenih 12 sporazumov) s ciljem neposredno izmenjavati informacije o posamezni podrejeni družbi ter sodeloval pri dveh pregledih poslovanja podrejene banke.

Banka Slovenije je v letu 2011 odobrila sedem zahtev za izdajo dovoljenja v zvezi z lastnostmi sestavin pri izračunu kapitala, natančneje za vrnitev podrejenega dolga, ki je del dodatnega kapitala I, za vključitev podrejenega dolga v dodatni kapital I, za odpoklic hibridnega instrumenta in za vključitev hibridnega instrumenta v temeljni kapital.

Sodelovanje z drugima dvema nadzornima institucijama na področju finančne dejavnosti v Sloveniji (Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor) je potekalo na podlagi Pravilnika o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov v obliki rednih sestankov, izmenjave podatkov in informacij med navedenimi institucijami ter tematsko in terminsko usklajenih skupnih pregledov v bankah in z njimi povezanih oseb. Nadzor bančnega poslovanja je v letu 2011 sodeloval v treh skupnih pregledih. Skladno z določili pravilnika se nadzorne institucije medsebojno obveščajo o ugotovljenih nepravilnostih, ki zadevajo področje dela druge nadzorne institucije.

Postopek stalnega ocenjevanja tveganj in določanja ustreznega obsega kapitala ter njegovo preverjanje vsaj na letni ravni je del rednih aktivnosti v bankah in pri nadzorniku ter prispeva k boljšemu obvladovanju tveganj v bankah.

Z nadzorniškimi kolegiji, ki postajajo centralna točka skupnega delovanja nadzornikov posamezne bančne skupine, se je medsebojno sodelovanje zelo okrepilo.

V delovanju Nadzora bančnega poslovanja so bile v letu 2011 izvedene nekatere spremembe s ciljem zagotoviti čim bolj proaktiven in učinkovit proces nadzora v spremenjenih gospodarskih okoliščinah in okoliščinah poslovanja bank. Spremembe zagotavljajo bolj poglobljeno in sistematično pripravo pregledov, ki temelji na spremljanju in upoštevanju učinkov makroekonomskih in sistemskih gibanj na izpostavljenosti tveganjem posamične banke, ob upoštevanju raznolikosti individualnih poslovnih modelov bank. Tako sta zagotovljena hitrejše in učinkovitejše zaznavanje sprememb izpostavljenosti tveganjem bančnega sistema ter krepitev preventivnega in proticikličnega delovanja nadzornika. Jasnejše so tudi razmejitve odgovornosti na vseh ravneh delovanja nadzora ter okrepljeno medoddelčno in medsektorsko sodelovanje s ciljem boljše horizontalne preglednosti, objektivnosti in učinkovitosti.

Spremembe pri bančni regulativi v letu 2011

**Večina sprememb
bančne regulative v
letu 2011 je povezana s
prenosom direktive
CRD III v slovenski
pravni red.**

Večina sprememb bančne regulative v letu 2011 je povezana s prenosom Direktive 2010/76/EU z dne 24. novembra 2010 o spremembi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES v zvezi s kapitalskimi zahtevami za trgovalno knjigo in za relistinjenja ter v zvezi z nadzorniškimi pregledom politik prejemkov (t. i. direktiva CRD III). Del določb te direktive je bil v slovenski pravni red prenesen z novelo Zakona o bančništvu ZBan-1G (UL RS, št. 59/11), preostali del pa z novelo ZBan-1H (UL RS, št. 85/11). Na podlagi teh novel je bila sprejeta tudi večina v nadaljevanju navedenih sklepov Banke Slovenije. Nekateri sklepi, sprejeti lani, so nastali zaradi novele ZBan-1F (UL RS, št. 35/11), ki posega na področje etičnih standardov upravljanja, in zaradi drugih sprememb v zakonodaji oziroma spoznanj iz nadzorniške prakse.

Februarja je bil spremenjen *Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana uprave banke in hranilnice*. S spremembo sklepa se zahtevata predložitev fotokopije dokazila o pridobljeni strokovni izobrazbi kandidata in seznanitev Banke Slovenije o morebitnem postopku za gospodarski prestop ali prekršek, ki bi potekal zoper njega, zahteva se tudi širši obseg opisa strategije vodenja poslovanja banke.

Aprila je bila sprejeta novela *Sklepa o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj*. Iz sklepa so bile črtane vse določbe, ki so se nanašale na družbe za izdajo elektronskega denarja, saj od konca aprila 2011 naprej teh družb zaradi njihove spremenjene opredelitve (te družbe namreč ne spadajo več med kreditne institucije) ne ureja več Zakon o bančništvu.

Maja je bil dopolnjen *Sklep o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic*, s čimer je bila bankam za ugotavljanje največje dopustne izpostavljenosti omogočena ugodnejša obravnava njihovih izpostavljenosti do drugih bank s sedežem v EU, ki so članice iste bančne skupine kot banka in so vključene v nadzor na konsolidirani podlagi. Banke EU so namreč v primerjavi z drugimi družbami predmet strožjih regulatornih zahtev in nadzora, ki se izvaja na posamični in tudi na konsolidirani podlagi. Tovrstne izpostavljenosti so še vedno predmet omejitev, saj jih banke lahko izvzamejo iz izračuna izpostavljenosti največ v višini 50 % njihove vrednosti.

Novela ZBan-1F, objavljena maja 2011, je naložila Banki Slovenije, naj predpiše podrobnejša pravila o ravnanjih članov uprave in članov nadzornega sveta pri opravljanju njihove funkcije skladno s standardi ustrezne profesionalne skrbnosti in najvišjimi etičnimi standardi upravljanja, ob upoštevanju nasprotja interesov, ter merila za opredelitev pomembnega poslovnega stika. Navedena pravila oziroma merila so bila predmet avgusta sprejetega prenovljenega *Sklepa o skrbnosti članov uprave in članov nadzornega sveta bank in hranilnic*. Novela ZBan-1F razširja tudi nabor razkritij bank, in sicer morajo banke po novem razkrivati informacije o vseh pomembnih poslovnih stikih članov uprave in nadzornega sveta ter njihovih ožjih družinskih članov, ki so jih ti imeli z banko ali banki podrejeno družbo. Poleg tega mora biti razkrito tudi, kako banke upoštevajo predpise, druga pravila in interne akte,

ki urejajo nasprotja interesov članov organov vodenja in nadzora podrejenih finančnih družb s sedežem zunaj Republike Slovenije. Zaradi podrobnejše opredelitve navedenih razkritij je bilo treba dopolniti *Sklep o razkritjih s strani bank in hranilnic*.

Navedena sklepa je bilo treba dodatno spremeniti oziroma dopolniti tudi zaradi novele ZBan-1G, objavljene julija. Med pomembnimi novostmi, ki jih prinaša novela ZBan-1G, so nove pristojnosti in dolžnosti članov nadzornega sveta banke v zvezi s politikami prejemkov, obveznost imenovanja komisije za prejemke pri bankah, pomembnih za bančni sistem RS, ter dodatna razkritja o sistemu prejemkov in prejemkih zaposlenih s posebno naravo dela (to je zaposlenih, ki lahko v okviru svojih delovnih nalog in aktivnosti pomembno vplivajo na profil tveganosti banke).

Novela ZBan-1G skladno z direktivo CRD III uvaja sistem prejemkov kot obvezen sestavni element sistema upravljanja vsake banke. Sistem prejemkov, ki mora spodbujati ustrezno in učinkovito upravljanje tveganj, vključuje politike in prakse prejemkov, glede katerih mora Banka Slovenije predpisati podrobnejša pravila. Ta pravila so urejena v noveli *Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice*, objavljeni avgusta. V noveli so na novo opredeljeni tudi pojmi s področja prejemkov, obveznosti službe notranje revizije glede sistema prejemkov, uporaba načela sorazmernosti in pogoji za opustitev nekaterih pravil ter splošne in posebne zahteve glede prilagajanja prejemkov tveganjem. Na podlagi novele ZBan-1G je bilo treba dopolniti tudi *Sklep o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic*, in sicer zaradi podrobnejše opredelitve informacij, ki jih morajo banke Banki Slovenije poročati v zvezi s prejemki zaposlenih.

Sistem prejemkov, ki mora spodbujati ustrezno in učinkovito upravljanje tveganj, vključuje politike in prakse prejemkov, glede katerih Banka Slovenije predpisuje podrobnejša pravila.

Avgusta sta bila izdana še dva sklepa, in sicer *Sklep o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice* ter *Sklep o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po pristopu na podlagi notranjih bonitetnih sistemov za banke in hranilnice*, ki sta za naše banke prinesla manj pomembne spremembe, ki izhajajo iz direktive CRD III.

Septembra je bil spremenjen *Sklep o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic*. Sprememba je prinesla ugodnejšo obravnavo vpoglednih vlog gospodinjstev in nefinančnih družb pri izračunu količnikov likvidnosti (KL) skladno z njihovo predvideno obravnavo v okviru likvidnostnega standarda LCR (*liquidity coverage ratio*). Rezultati kvantitativne študije učinkov so namreč pokazali, da banke z močno depozitno bazo dosegajo zelo visoke vrednosti količnika LCR, saj gre v tem primeru za razmeroma stabilen vir likvidnosti. Delež stabilnih vpoglednih vlog gospodinjstev in nefinančnih družb je tako v prvem razredu 60 %, v drugem razredu pa 65 % (prej 50 % in 55 %).

Novembra je sledila novela *Sklepa o dokumentaciji za izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih in finančnih storitev ter za statusna preoblikovanja*. Novela ZBan-1G je uvedla sistem prejemkov kot obvezen sestavni element sistema upravljanja vsake banke, zato je bilo treba dopolniti ta sklep, ki v sklopu dokumentacije, ki jo je treba priložiti zahtevi za izdajo dovoljenja za opravljanje bančnih storitev, predvideva tudi dokumentacijo o sistemu upravljanja.

Decembra je bil sprejet obsežen paket sklepov, s katerimi smo v slovenski pravni red prenesli preostale določbe direktive CRD III. Gre za novele *Sklepa o izračunu kapitala bank in hranilnic*, *Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje pri listinjenju in pravilih glede izpostavljenosti bank in hranilnic* prenesenemu kreditnemu tveganju, *Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja za banke in hranilnice* ter *Sklepa o razkritjih s strani bank in hranilnic*. V nadaljevanju opisujemo glavne spremembe navedenih sklepov.

Sklep o izračunu kapitala bank in hranilnic se je spremenil predvsem v delu odbitnih postavk pri izračunu kapitala. Glavna sprememba je povezana z zahtevo po preudarnem vrednotenju vseh finančnih sredstev, merjenih po pošteni vrednosti, ne glede na to, ali so v bančni ali trgovaški knjigi. Če je rezultat takega vrednotenja vrednost, ki je nižja od knjigovodske vrednosti teh finančnih sredstev, je treba razliko odbiti od temeljnega kapitala banke.

Najpomembnejša sprememba, ki jo skladno z direktivo CRD III prinaša novela *Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje pri listinjenju in pravilih glede izpostavljenosti bank in hranilnic prenesenemu kreditnemu tveganju*, je strožja obravnava pozicij v relistinjenju glede na pozicije v "navadnem" listinjenju z uporabo višjih uteži tveganj za namen izračuna kapitalnih zahtev. CRD III nalaga izračunavanje kapitalnih zahtev po novem tudi za pozicije v listinjenju v trgovalni knjigi, kar izenačuje obravnavo pozicij glede na bančno knjigo.

Sklep o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja za banke in hranilnice se je spremenil predvsem v delu izračuna kapitalne zahteve za pozicijsko tveganje, valutno tveganje in tveganje spremembe cen blaga po notranjem modelu. Banke bodo tako morale zagotoviti strožje kvantitativne in kvalitativne standarde pri izračunu tvegane vrednosti ter izračunavati dodatno kapitalno zahtevo, ki temelji na izračunu tvegane vrednosti za izjemne situacije. Banke, ki z notranjim modelom izračunavajo tudi posebno pozicijsko tveganje, bodo morale izračunavati dodatno kapitalno zahtevo za presežno tveganje neplačila in migracije, z modelom pa bodo lahko zajele tudi cenovna tveganja v trgovalnem portfelju s korelacijo.

Glavne spremembe *Sklepa o razkritjih s strani bank in hranilnic* se nanašajo na razširitev razkritij na področju listinjenja in uporabe notranjih modelov za izračun kapitalnih zahtev za pozicijsko tveganje, valutna tveganja oziroma tveganje spremembe cen blaga.

Zaradi sprememb sklepov, ki urejajo način izračuna kapitala in kapitalnih zahtev, je bilo treba do konca leta spremeniti tudi *Sklep o poročanju o kapitalu in kapitalnih zahtevah bank in hranilnic* ter *Navodilo za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalnih zahtevah*, ki ureja obliko in način elektronskega posredovanja obrazcev.

Uredba o bonitetnih agencijah (1060/2009/ES) primarno ureja opravljanje dejavnosti bonitetnih agencij na območju EU, posega pa tudi na področje uporabe bonitetnih ocen s strani kreditnih institucij in na področje priznavanja primernosti zunanjih bonitetnih institucij s strani bančnih nadzornikov. Zaradi spremembe uredbe, ki je vse obveznosti in pristojnosti v zvezi z odločitvami o registraciji in izvajanju nadzora nad bonitetnimi agencijami ter tudi v zvezi z odločitvami o uporabi njihovih bonitetnih ocen prenesla na Evropski organ za vrednostne papirje in trge (ESMA), je bilo treba spremeniti *Sklep o priznavanju zunanjih bonitetnih institucij* in *Sklep o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice*. Oba sklepa sta bila objavljena decembra.

Banka Slovenije je predpisala poročanje o izpostavljenosti bank in hranilnic do članov njihovih uprav oziroma nadzornih svetov in njihovih bližnjih družinskih članov in do drugih oseb v posebnem razmerju z banko.

Decembra je bila sprejeta še novela *Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic*, s katero je Banka Slovenije predpisala poročanje o izpostavljenosti bank in hranilnic do članov njihovih uprav oziroma nadzornih svetov in njihovih bližnjih družinskih članov ter tudi o izpostavljenostih do drugih oseb v posebnem razmerju z banko. Namen novega polletnega poročila, v katerega so zajete le izpostavljenosti, ki presegajo 20.000 EUR, je enovito zbiranje podatkov o dejanskem stanju tistih izpostavljenosti, ki jim je poleg velikih izpostavljenosti bank treba posvetiti posebno pozornost.

Finančna stabilnost

Banka Slovenije je v letu 2011 nadaljevala redno spremljanje in analiziranje finančne stabilnosti slovenskega finančnega sistema. V majski publikaciji Poročilo o finančni stabilnosti je celovito analizirala slovenski finančni sistem s poudarkom na izpostavljenosti tveganjem. Z analizo Makro stres testi za slovenski bančni sistem je jeseni s pomočjo simulacij preverjala stabilnost slovenskega finančnega sistema v primeru morebitnih šokov. V zadnjih mesecih leta 2011 je sledila še decembra objavljena publikacija Stabilnost slovenskega bančnega sistema. Poleg naštetih analiz, ki jih oddelek Finančna stabilnost običajno opravi enkrat letno, je Banka Slovenije v letu 2011 nadaljevala ustaljeno redno mesečno analiziranje poslovanja bančnega sistema in delovala v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja (angl. European Systemic Risk Board).

V publikaciji *Poročilo o finančni stabilnosti* so bile analizirane predvsem spremembe v finančnem sistemu v letu 2010 in na začetku leta 2011 s poudarkom na sistemskih tveganjih. Ključne ugotovitve so bile, da je odvisnost slovenskega gospodarstva od tujega dolžniškega financiranja ostala njegova pomembna strukturna značilnost, slabe razmere v gospodarstvu pa so se odražale v bančnem sistemu. Njegova bilančna vsota se je po dolgoletnem naraščanju leta 2010 prvič zmanjšala. Bančni sistem je leta 2010 nadaljeval zmanjševanje zadolženosti do tujine. Banke so zmanjšale izpostavljenost do Evrosistema in obveznosti do tujih bank. Hkrati so se zmanjšale tudi vloge države. Tveganje refinanciranja bank je bilo veliko predvsem v skupini bank v večinski domači lasti, kljub relativno uspešnim izdajam vrednostnih papirjev. Kreditno tveganje je naraščalo. Ob poslabševanju gospodarskih razmer in kreditne sposobnosti podjetij se je slabšala kakovost kreditnega portfelja bank, stroški oslabitev in rezervacij pa so naraščali. Ostrejši kreditni standardi in pogoji zavarovanja posojil ter relativno visoke posojilne obrestne mere so vplivali na zmanjševanje kreditiranja nebančnega sektorja. To je skupaj z naraščajočim stroškom financiranja negativno vplivalo tudi na pogoje in kreditno aktivnost bank. Ob večjem kreditnem in dohodkovnem tveganju ter tveganju refinanciranja se je povečalo tudi obrestno tveganje. Kapitalska ustreznost slovenskih bank se je leta 2010 zmanjšala, v povprečju držav EU pa je ostala nespremenjena. V publikaciji je bilo analizirano poslovanje zavarovalnic, predstavljena so bila gibanja na kapitalskih trgih in poslovanje lizijskih podjetij. Z vidika obvladovanja tveganj je bilo predstavljeno tudi delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov.

V analizi *Makro stres testi za slovenski bančni sistem* so bile predstavljene napovedi bilanc bank do konca leta 2013. Na podlagi integriranega pristopa je bila analizirana občutljivost bančnega sistema na zunanje šoke dviga obrestne mere in zmanjšanja rasti BDP. Pri analizi kreditnega tveganja je bil analiziran učinek šokov znižane gospodarske rasti, dviga obrestnih mer, povečane zadolženosti in zmanjšane likvidnosti podjetij, pri likvidnostnem tveganju pa šok zaustavitve financiranja na grosističnih trgih.

Publikacija *Stabilnost slovenskega bančnega sistema* je bila namenjena analizi poslovanja bančnega sistema v prvih treh četrtletjih leta 2011 z vidika prepletanja tveganj med bančnim sistemom in realnim sektorjem. Glavne ugotovitve analize so temeljile na poslabšanih razmerah na mednarodnih finančnih trgih, povečani odvisnosti od financiranja iz tujine in na težjih pogojih financiranja, deloma povezanih z zniževanjem bonitetnih ocen države in nekaterih bank. Hkrati so bile za gospodarske razmere v Sloveniji izpostavljene naslednje značilnosti: prezadolženost sektorja nefinančnih podjetij, nizka kapitalska ustreznost bančnega sistema v primerjavi z evrskim območjem, slabšanje kakovosti naložb bank in zmanjševanje kreditiranja, nekonkurenčnost poslovnega okolja, prepletenost lastniških struktur realnega sektorja in finančnih holdingov ter prepočasno izvajanje strukturnih reform. V prvih treh četrtletjih leta 2011 so se nadaljevala že ugotovljena negativna gibanja kreditnega in dohodkovnega tveganja, tveganja refinanciranja in obrestnega tveganja. Opazno naraščanje kreditnega tveganja je odražalo več kazalnikov, med drugim povečanje deleža terjatev do sektorja nefinančnih podjetij z zamudami nad 90 dni, ki se je od začetka leta do septembra 2011 povečal za 6,3 odstotne točke na 18,6 %. Negativni vpliv slabšanja kakovosti kreditnega portfelja se je izrazil v povečanem dohodkovnem tveganju, na katerega je vplivalo tudi zmanjševanje kreditno sposobnega povpraševanja in obsega kreditiranja; banke so poslovale z izgubo. Naraščajoče tveganje refinanciranja so banke v drugi polovici leta 2011 delno uspevale zmanjševati s pridobivanjem posojil pri Evrosistemu. Likvidnostno tveganje bančnega sistema je ostalo zmerno.

Kapitalska ustreznost slovenskega bančnega sistema se je do septembra 2011 povečala, kakovost strukture kapitala pa izboljšala, vendar ostaja nižja od povprečja primerljivih bank v EU.

Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2011:
krčenje bilančne vsote bančnega sistema, zmanjševanje kreditiranja in naraščanje tveganj.

Stabilnost slovenskega bančnega sistema, december 2011:
nadaljevanje naraščanja kreditnega, dohodkovnega in obrestnega tveganja ter tveganja refinanciranja bank.

2.2.2 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

Vodenje računov proračunskih uporabnikov

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 197 enotnih zakladniških računov občin, ki so odprti v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kot ga določa Zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila, ki ji neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov predlagajo plačilne naloge in od nje tudi prejemajo vse povratne informacije iz naslova opravljenih plačilnih transakcij.

V letu 2011 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 51,844 mrd EUR pritokov in za 51,841 mrd EUR odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 35,506 mrd EUR pritokov in za 35,503 mrd EUR odtokov.

Poleg enotnih zakladniških računov Banka Slovenije vodi 36 namenskih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Vodenje računov Centralne klirinško depotne družbe d. d. in njenih članov

Banka Slovenije vodi denarni račun jamstvenega sklada in fiduciarni račun za skrbniške storitve Centralno klirinške depotne družbe d.d. Poleg tega Banka Slovenije vodi tudi račune članov Centralno klirinške depotne družbe (v nadaljevanju: člani KDD), prek katerih se opravlja denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Konec leta 2011 je imelo 22 članov KDD, med njimi 14 poslovnih bank ter osem borzno posredniških družb, odprte transakcijske račune za sredstva strank in obračunske račune pri Banki Slovenije.

V letu 2011 je bilo prek računov Centralno klirinške depotne družbe in članov KDD opravljenih za 5,984 mrd EUR pritokov in 5,984 mrd EUR odtokov.

Vodenje računov tujih finančnih institucij in institucij Evropske unije

Banka Slovenije vodi tudi račune tujih finančnih institucij in institucij EU, prek katerih je bilo v letu 2011 opravljenih za 887,0 mio EUR pritokov in za 900,0 mio EUR odtokov.

2.2.3 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

Finančne naložbe Banke Slovenije so vse finančno premoženje Banke Slovenije, ki ni povezano z izvajanjem denarne politike. Sestavljajo jih finančne naložbe v domači in tujih valutah. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije je 31. decembra 2011 znašala 5.591,5 mio EUR, od tega je bilo 4.824,7 mio EUR naložb v finančne instrumente izdajateljev iz evrskega območja in v instrumente izdajateljev zunaj evrskega območja, nominirane v evrih. Mednje spada 3.914,2 mio EUR naložb v instrumente kapitalskega trga, 359,1 mio EUR naložb v instrumente denarnega trga ter 551,4 mio EUR gotovine in vlog. Poleg tega je bilo 766,7 mio EUR naloženih v finančne instrumente izdajateljev iz drugih valutnih območij, nominiranih v valutah, ki imajo status mednarodnih denarnih rezerv.

Po definiciji MDS se štejejo k mednarodnim denarnim rezervam tuja gotovina in devizna imetja v tujini, prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev, monetarno zlato, imetja SDR in rezervna tranša pri MDS. Slovenija po 1. januarju 2007 pri statistični obravnavi mednarodnih denarnih rezerv upošteva določilo, ki velja v

Tabela 5: Stanje finančnih naložb Banke Slovenije

v mio EUR		Finančne naložbe Banke Slovenije	
Stanje na dan	Naložbe v evrih in vse naložbe v instrumente izdajateljev iz evrskega območja	Mednarodne denarne rezerve	Skupaj
31. 12. 2008	4.667,7	687,2	5.354,9
31. 12. 2009	4.118,7	749,1	4.867,7
31. 12. 2010	4.242,5	803,2	5.045,7
31. 12. 2011	4.824,7	766,8	5.591,5

Vir: Banka Slovenije

vseh drugih državah članicah evrskega območja. K mednarodnim denarnim rezervam se šteje poleg monetarnega zlata, rezervne tranše in SDR tisti del deviznih rezerv, ki ni nominiran v evrih in je naložen v države zunaj evrskega območja. Metodologija je podrobno razložena v članku *Statistična obravnava mednarodnih denarnih rezerv ob vstopu Slovenije v evrsko območje* (Prikazi in analize, maj 2007).

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije temelji na tristopenjskem procesu. Svet Banke Slovenije določa Smernice za upravljanje finančnih naložb, ki predpisujejo dolgoročne usmeritve upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije in določajo cilj upravljanja. Drugo stopnjo v upravljalškem procesu predstavlja Investicijski odbor, ki predpisuje Kriterije za upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije. Z njimi se omeji izpostavljenost banke različnim vrstam tveganj. Investicijski odbor prav tako predpisuje metodologijo merjenja doseganja cilja in kvantifikacije tveganj. V okviru dovoljenih odstopanj na tretji stopnji upravljalški proces operativno izvajajo upravljalci premoženja.

Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije temelji na tristopenjskem procesu.

Trenutno veljavna merila za upravljanje kreditnega tveganja dovoljujejo naložbe v finančne instrumente z državnim in bančnim tveganjem, ki jih izdajajo izdajatelji z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Prav tako je predpisano razmerje med velikostjo naložb državnega in bančnega tveganja. Naložbe v državni in bančni sektor so omejene s seznamom dovoljenih izdajateljev, kjer je določena tudi zgornja meja izpostavljenosti posamezni entiteti z državnim tveganjem oziroma posamezni bančni skupini. Velikost zgornje meje izpostavljenosti je odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije.

Merilo upravljanja valutnih tveganj predpisuje dovoljeno valutno izpostavljenost naložb Banke Slovenije in meje odstopanja. Z merilom je predpisana tudi ciljna valutna struktura naložb. V letu 2007 je bil na seznam dovoljenih instrumentov dodan instrument valutna zamenjava, ki omogoča izpostavljenost posameznim vrstam tveganj na tujem valutnem območju ob hkratni zaščiti pred spremembo samega valutnega tečaja. V januarju 2008 je Banka Slovenije tako zaščitila vso valutno izpostavljenost, razen dela naložb, ki je enak višini zneska morebitnega vpoklica deviznih rezerv s strani ECB. Merilo za upravljanje tveganja spremembe obrestnih mer določa modificirano trajanje finančnih naložb in predpisuje največje dovoljeno odstopanje od ciljnega modificiranega trajanja. Merilo upravljanja likvidnostnega tveganja predpisuje minimalno višino likvidnih sredstev. Merila upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije določajo tudi pogoje za posojanje obveznic in druge aktivnosti. Banka Slovenije mora pri naložbeni politiki upoštevati določbe 123. člena Pogodbe o delovanju EU, ki prepovedujejo monetarno financiranje institucij javnega sektorja. Med prepovedane oblike financiranja javnih institucij spadajo depoziti in nakupi primarnih izdaj dolžniških vrednostnih papirjev, komercialnih zapisov in potrdil o depozitu, če je izdajatelj javna institucija. Nakupi finančnih instrumentov javnega sektorja EU so na primarnem trgu prepovedani, medtem ko so naložbe na sekundarnem trgu dovoljene v okviru določenega limita za posamezno državo. Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije je v letu 2011 potekalo skladno z merili. Natančnejši podatki o strukturi mednarodnih denarnih rezerv na dan 31. 12. 2011 so prikazani v poglavju o računovodskih izkazih.

2.2.4 Mednarodno sodelovanje

Evropska unija

Guverner Banke Slovenije se je v letu 2011 udeležil zasedanj neformalnega Ecofi-na (srečanj finančnih ministrov, ki se jim pridružijo tudi guvernerji centralnih bank držav članic EU).

Strokovnjaki Banke Slovenije so se tudi v letu 2011 udeleževali zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij EU ter zadevajo področje finančnih in monetarnih zadev: sestankov Ekonomsko-finančnega odbora (EFC) in njegovih pododborov, sestankov Odbora nadzornikov (EBA) in njegovih delovnih skupin, sestankov Odbora za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko ter drugih delovnih skupin z ustreznega področja, ki delujejo v okviru Evropske komisije in Sveta EU.

ESRB je odgovoren za makrobonitetni nadzor in spremljanje ter oceno tveganj stabilnosti finančnega sistema Evropske unije kot celote.

Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) je nov organ EU, ki je bil ustanovljen 16. decembra 2010 v sklopu reforme sistema nadzora finančnega sektorja v EU. ESRB je odgovoren za makrobonitetni nadzor in spremljanje ter oceno tveganj stabilnosti finančnega sistema EU kot celote. Guverner in viceguvernerka, pristojna za nadzor bančnega poslovanja in finančno stabilnost, sta člana splošnega odbora ESRB, ki sprejema odločitve, potrebne za izvajanje nalog, poverjenih ESRB. ESRB predseduje predsednik ECB.

Mednarodni denarni sklad

Skladno z našo zakonodajo je Banka Slovenije pristojna za sodelovanje Republike Slovenije v MDS, guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.

Zaradi zagotavljanja dodatnih sredstev MDS v luči svetovne finančne in gospodarske krize je bil tudi v letu 2011 povečan obseg sodelovanja Slovenije v finančnih aranžmajih MDS.

Banka Slovenije je marca 2011 vplačala povečanje kvote, ki za Slovenijo zdaj znaša 275 mio SDR.

Kvota Slovenije v MDS je do marca 2011 znašala 237,7 mio SDR. Nato je začela veljati aprila 2008 sprejeta Resolucija 63-2 o reformi kvot in glasovalnih deležev, ki je prejela potrebno ratifikacijo 3/5 držav članic, ki imajo vsaj 85 % glasovalne moči. Na tej podlagi je Banka Slovenije marca 2011 vplačala povečanje kvote, ki od tedaj za Slovenijo znaša 275 mio SDR, kar je 0,12 % glasov vseh članic MDS.

Slovenija od leta 1998 sodeluje pri financiranju posojil MDS v okviru Financial Transaction Plan (FTP). V letu 2011 je v okviru FTP prispevala sredstva za kreditiranje Irske, Grčije in Portugalske v skupni višini 46,8 mio SDR. Prav tako je iz tega naslova prejela delež vrnjenih posojil MDS iz preteklih let od Turčije v skupnem znesku 12,4 mio SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2010 povečala in je konec decembra 2011 znašala 85,5 mio SDR.

Skladno s septembra 2010 podpisanim sporazumom o dvostranskem posojilu med Banko Slovenije in MDS je bilo v letu 2011 črpanih 9,7 mio SDR. Tovrstne sporazume je že v letu 2009 podpisala večina evropskih držav, zato da bi povečale sredstva MDS. Znesek dvostranskega posojila Slovenije znaša 280 mio EUR, predvideno obdobje njegovega črpanja pa ne presega štirih let. Decembra 2011 je bilo na ravni finančnih ministrov EU sklenjeno, da se bo še dodatno okrepila posojilna zmožnost MDS s povečanjem prispevkov držav evrskega območja v okviru dvostranskih posojil.

Predstavniki MDS so marca 2011 opravili redno letno posvetovanje s Slovenijo po IV. členu Statuta MDS. Člani misije so se sestali s predstavniki Banke Slovenije in Ministrstva za finance RS, ki so jim predstavili aktualni makroekonomski in javno-finančni položaj Slovenije ter sprejete in predvidene ukrepe, ki jih Vlada RS pripravlja za konsolidacijo javnih financ. Razgovore so opravili tudi z resornimi ministrstvi, vladnimi službami in predstavniki večjih institucij bančno finančnega

sektorja. Poročilo misije MDS je obravnaval Odbor izvršnih direktorjev MDS v sredini maja, 31. maja pa je bilo poročilo objavljeno.

Banka za mednarodne poravnave

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic Banke za mednarodne poravnave (BIS), ki so organizirani vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, v letu 2011 predvsem o spremembah na globalnih finančnih trgih.

Banka Slovenije je delničar BIS; njena predstavnika sta se udeležila letne skupščine BIS v Baslu.

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

Julija 2010 je Slovenija postala članica OECD. Tudi v letu 2011 so dejavno sodelovali predstavniki Banke Slovenije kot člana Medresorske delovne skupine ter predstavniki Banke Slovenije na odborih in delovnih skupinah Odbora za ekonomsko politiko, Odbora za finančne trge in Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko.

Tehnična pomoč

Banka Slovenije v okviru centralnobančnega sodelovanja oziroma tehnične pomoči sodeluje z drugimi centralnimi bankami.

V letu 2011 je Banka Slovenije prejela tehnično pomoč na področju nadzora bančnega poslovanja na temo "Nadzorniška praksa ovrednotenja lastnih ocen LGD (*loss given default*) in CF (*conversion factor*)". Tehnično pomoč nam je nudila avstrijska centralna banka.

Banka Slovenije je v letu 2011 sodelovala v programih tehnične pomoči Evrosistema, in sicer v programu tehnične pomoči centralni banki Federacije Bosne in Hercegovine in centralni banki Srbije ter v regionalnem programu Evrosistema "Krepitev makro- in mikrobonitetnega nadzora v državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah".

Banka Slovenije je v letu 2011 nudila tehnično pomoč centralnim bankam držav Jugovzhodne Evrope, in sicer iz štirih držav (Srbije, Črne gore, Kosova in Makedonije), ki so se odzvale na predlog za sodelovanje. Izvedeni so bili študijski obiski na področjih denarne politike, pravnih zadev, finančne statistike, informacijske tehnologije, nadzora bančnega poslovanja, plačilnih in poravnalnih sistemov, javnih naročil, računovodstva, gotovinskega poslovanja, mednarodnih odnosov in notranje revizije. V letu 2011 je omogočila tudi enomesečno študijsko prakso predstavniku iz centralne banke Srbije. Junija 2011 je bil za predstavnike centralnih bank Srbije in Črne gore organiziran seminar na temo vključevanja v EU.

3 ORGANIZACIJA BANKE SLOVENIJE

Svet Banke Slovenije

Organa odločanja Banke Slovenije sta guverner Banke Slovenije in Svet Banke Slovenije.

Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov: guverner in štirje viceguvernerji. Predsednik Sveta Banke Slovenije je guverner. Guverner lahko pooblasti enega od viceguvernerjev za svojega namestnika. Na dan 31. 12. 2011 so Svet Banke Slovenije sestavljali:

- dr. Marko Kranjec, guverner
- Darko Bohnec, viceguverner
- mag. Janez Fabijan, viceguverner – namestnik guvernerja
- dr. Mejra Festić, viceguvernerka
- mag. Stanislava Zadravec Capriolo, viceguvernerka

V letu 2011 je prišlo do naslednje spremembe v sestavi Sveta Banke Slovenije:

- Državni zbor je na seji dne 11. 1. 2011 sprejel sklep o imenovanju dr. Mejre Festić za viceguvernerko in članico Sveta Banke Slovenije za dobo šestih let. Mandat je nastopila dne 1. 3. 2011.

Organiziranost banke

Vsa dela Banke Slovenije opravljajo zaposleni v naslednjih organizacijskih enotah: sektor, oddelek, odsek in referat (glej organizacijsko shemo).

V okviru sektorja se zagotavlja koordinacija dela med oddelki. Sektorje praviloma koordinirajo guverner, viceguvernerji in direktor – koordinator.

V oddelkih se izvršujejo operativna in druga dela podobne vsebine. V Banki Slovenije je 14 oddelkov, ki se lahko delijo na manjše organizacijske enote, odseke in referate.

Komisije, odbori in delovna telesa banke

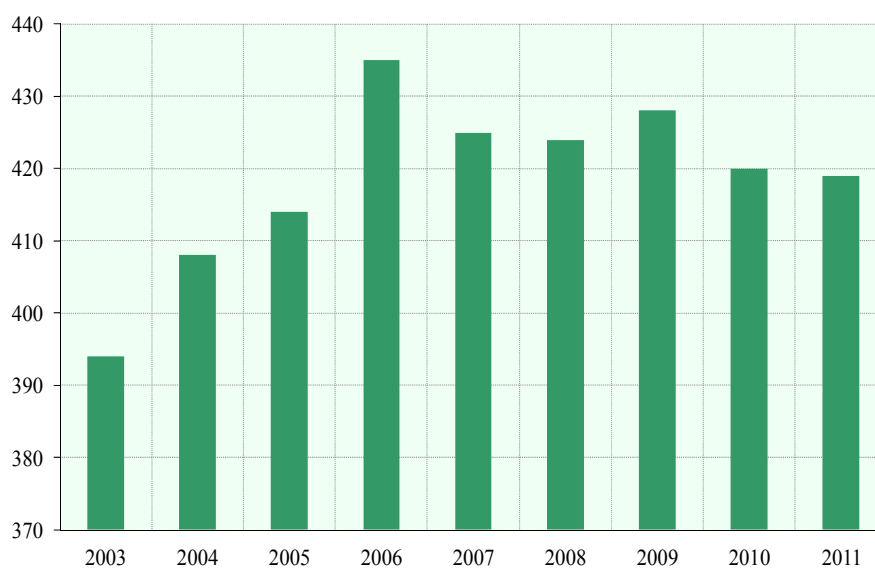
V Banki Slovenije deluje 17 komisij, 5 odborov in 7 delovnih skupin na različnih področjih poslovanja. Pomembnejša delovna telesa so:

- Odbor za operativna tveganja (predsednik Darko Bohnec)
- Revizijski odbor Banke Slovenije (predsednik dr. Dušan Zbašnik)
- Investicijski odbor (predsednik Ernest Ermenč)
- Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o izdaji dovoljenja za upravljanje funkcije člana uprave banke (predsednik Darko Bohnec)
- Komisija za licenciranje (predsednica mag. Stanislava Zadravec Capriolo)
- Komisija Sveta Banke Slovenije za raziskovalno delo (predsednica dr. Mejra Festić od 2. 8. 2011)
- Likvidnostna komisija (predsednik mag. Tomaž Košak)
- Komisija za prekrške (predsednica Jasna Iskra)
- Skupina za krizno upravljanje (predsednica mag. Stanislava Zadravec Capriolo)

Zaposleni

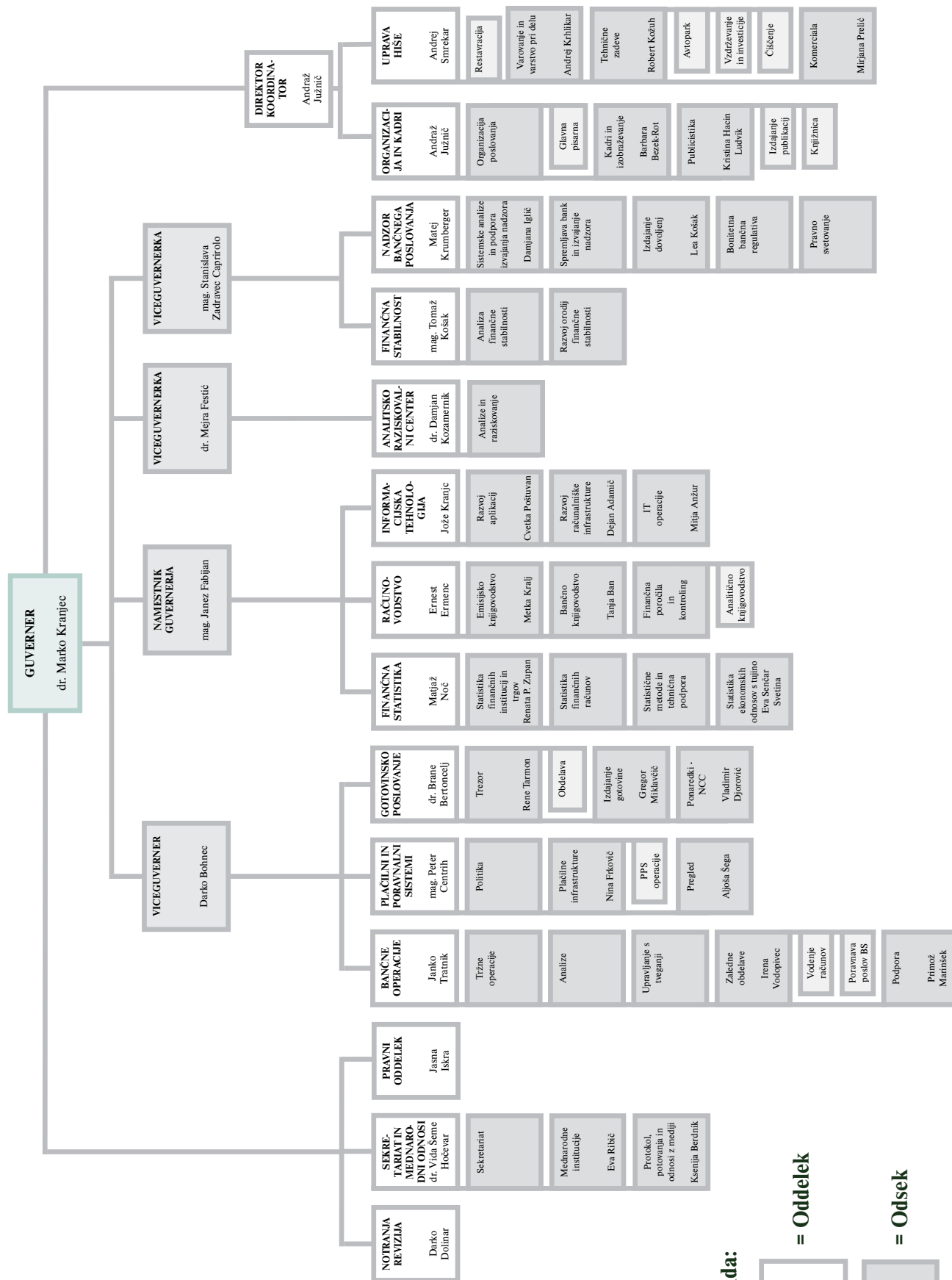
Na dan 31. 12. 2011 je bilo v Banki Slovenije zaposlenih 419 delavcev.

Slika 30: Število zaposlenih v Banki Slovenije na zadnji dan v letu

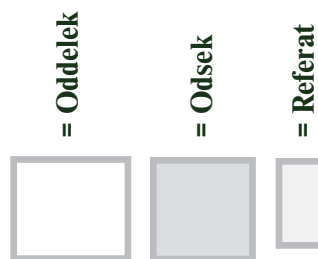

Vir: Banka Slovenije

Organizacijska shema na dan 31. 12. 2011

Legenda:

4 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Računovodski izkazi Banke Slovenije za leto 2011

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije in njen statut nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- . izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- . jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- . ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- . pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Svetu Banke Slovenije

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Banke Slovenije (v nadaljevanju "Banka"), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2011 in izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost za računovodske izkaze

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje. Ta odgovornost vključuje: vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pripravo in pošteno predstavitvijo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, izbiro in uporabo ustreznih računovodskih usmeritev ter pripravo računovodskih ocen, ki so utemeljene v danih okoliščinah.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanjem in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov banke, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja banke. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih poštena predstavitev finančnega stanja Banke Slovenije na dan 31. decembra 2011 ter njenega poslovnega izida in za tedaj končano leto v skladu s Smernico Evropske centralne banke z dne 11. novembra 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2010/20) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Katarina Kadunc
Pooblaščenka revizorka

Ljubljana, 16. marec 2012

Deloitte.

DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija

Yuri Sidorovich
Predsednik uprave

Ustanovitev

Banka Slovenije (Banka) je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Banka skrbi predvsem za stabilnost domačih cen in splošno likvidnost bančnega sistema. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije (Uradni list Republike Slovenije št. 58/02, št. 72/06 in št. 59/11) se z dnem uvedbe evra kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB¹.

Računovodske politike

Prevzem evra

Republika Slovenija je prevzela evro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za denarno politiko in izvajanje skupnih strateških ciljev Evropskega sistema centralnih bank (ESCB)².

Računovodska načela in standardi

Banka uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 11. november 2010 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2010/20)³ (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 343. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in transparentnost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost in morajo biti transparentni;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti kot tudi prepoznavanje prihodka mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se prenesejo neposredno na račune vrednotenja;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se pojavijo med koncem poslovnega leta in dnevom, ko Svet Banke potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja;

¹ Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

² Izraz 'Evropski sistem centralnih bank (ESCB)' se nanaša na sedemindvajset nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2011 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na sedemnajst NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

³ Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 31-68, dopolnjen s Smernico Evropske centralne banke z dne 21. december 2011 (ECB/2011/27), Uradni list EU, L 19, 24.01.2012, str. 37-50.

- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil niso dovoljena, razen če je mogoče upravičeno oceniti, da so nepomembna v celotnem kontekstu in predstavitvi računovodskih izkazov;
- neprekinjeno poslovanje: pri ocenjevanju sredstev in obveznosti je potrebno predpostavljati, da se poslovanje nadaljuje;
- načelo razmejevanja: prihodki in odhodki se prepoznajo v obdobju, v katerem so bili pridobljeni ali povzročeni, ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti;
- konsistentnost in primerljivost: kriteriji za vrednotenje bilance stanja in prepoznavanje prihodka morajo biti uporabljeni konsistentno, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se prepozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na evro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v evrih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo vrednostnih papirjev, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') se vrednotijo po tržnih cenah, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Naložbe v vrednostne papirje so vključene v bilančne postavke 'Terjatve do nerezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do rezidentov evro območja v tuji valuti', 'Terjatve do nerezidentov evro območja v evrih' in 'Vrednostni papirji rezidentov evro območja v evrih'.

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti, netržni vrednostni papirji in nelikvidni lastniški deleži se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja lastnih sredstev Banke. Posojeni vrednostni papirji

so varovani z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek avtomatiziranega posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

zgradbe	1,3 – 1,8 %
računalniška oprema	20 – 33 %
druga oprema	10 – 25 %

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka izkazuje nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane po pošteni vrednosti in se ne amortizirajo. Kot poštena vrednost je izkazana polovica ocenjene vrednosti, ki je bila izvedena s strani pooblaščenega zunanega cenilca (Banka vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2009). Omenjeni način vrednotenja odstopa od splošno sprejetih računovodskih načel. S svojim konceptom previdnosti zmanjšuje volatilnost računovodskih izkazov.

ESCB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB prilagoditi vsakih pet let oziroma vsakokrat, ko v EU vstopi nova članica.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, bankovcev v obtoku, prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in sedemnajst NCB⁴ članic evro območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo evro bankovce⁵. Skupna vrednost evro bankovcev v obtoku se razporedi na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁶.

ECB je dodeljen delež v višini 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen Banki, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo evro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti⁷ so prikazane v bilančni postavki 'Neto terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB' v pojasnilih računovodske politike).

⁴ Centralna banka Estonije je članica Evrosistema šele od 1. januarja 2011 dalje.

⁵ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju evrobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30.

⁶ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih evro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je evro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

V obdobju petih let po letu uvedbe evra⁸ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve evro bankovcev, ustrezno prilagajajo (mehanizem prilagajanja) z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁹ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se sorazmerno znižuje letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe evra, ko se prihodki iz naslova bankovcev dodelijo v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. Za Banko se to prilagoditveno obdobje konča 31. decembra 2012. V obravnavanem letu so prilagoditve tudi posledica vstopa Centralne banke Cipra in Centralne banke Malte (v letu 2008), Narodne banke Slovaške (v letu 2009) ter Banke Estonije (v letu 2011) v Evrosistem; prilagoditve iz tega naslova se iztečejo konec leta 2013, 2014 oziroma 2016.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki (odhodki)' v izkazu poslovnega izida.

Začasna razdelitev dobička

Svet ECB je odločil, da prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini evro bankovcev, ter (neto) prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v celoti pripadajo NCB v istem poslovnem letu, kot so nastali. ECB razdeli ta prihodek v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹⁰. Prihodek ECB od evro bankovcev v obtoku se lahko zmanjša v skladu z morebitnim sklepom Sveta ECB, ki vpliva na zmanjšanje finančnega rezultata zaradi odhodkov ECB v povezavi z izdajo in distribucijo evro bankovcev. Pred koncem poslovnega leta Svet ECB odloči, da se del ali celoten znesek prihodkov ECB od vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter, v kolikor je potrebno, del ali celoten znesek prihodkov ECB od izdajanja bankovcev zadrži v višini, ki zagotavlja, da razdeljeni znesek prihodka ne presega neto finančnega rezultata ECB za to poslovno leto.

Prav tako lahko Svet ECB odloči, da se celoten znesek ali del prihodkov ECB od vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, ter, v kolikor je potrebno, celoten znesek ali del prihodkov od izdajanja bankovcev prenese v rezervacijo za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49a. členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi evra kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitve o oblikovanju rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Ustrezen znesek rezervacije za ta tveganja se ugotavlja letno z uporabo Value-at-Risk (VaR) metode. VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (95%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja. Rezervacija je namenjena pokrivanju prihodnjih nerealiziranih odhodkov, ki jih ne bo mogoče pokriti s sredstvi na računih vrednotenja.

⁸ Leto uvedbe evra se nanaša na leto, v katerem pričnejo evro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁹ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko evro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

¹⁰ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. november 2010 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke iz naslova evro bankovcev v obtoku in iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/24), Uradni list EU, L 6, 11.01.2011, str. 35-36.

Saldi znotraj ESCB

Transakcije znotraj ESCB so čezmejne transakcije, ki nastajajo med dvema centralnima bankama ESCB. Te transakcije se praviloma izvajajo preko sistema TARGET2¹¹ in imajo za posledico dnevno neto bilateralno pozicijo. Ta pozicija v poslovnih knjigah Banke predstavlja neto terjatev ali obveznost Banke nasproti ostalim članicam ESCB, ki so vključene v TARGET2.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve evro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev 'Neto terjatve iz naslova razdelitve bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani prihodki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom evra, so ločeni od nerealiziranih prihodkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom evra' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani prihodki ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani odhodki se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane prihodke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane prihodke v naslednjih letih. Nerealizirani prihodki in odhodki od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani prihodki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo

¹¹ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2)

na račune vrednotenja. Nerealizirani odhodki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene prihodke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani prihodki/odhodki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v evro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih odhodkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje Deloitte revizija d.o.o., Ljubljana, ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke za poslovna leta 2009 do 2011.

Bilanca stanja na dan 31. december 2011

AKTIVA (v tisoč evrih)	31.12. 2011	31.12.2010
1 Zlato in terjatve v zlatu	124.527	108.005
2 Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	641.012	691.714
2.1 Terjatve do MDS	388.161	315.306
2.2 Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine	252.852	376.408
3 Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	245.901	259.369
4 Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih	785.954	767.535
4.1 Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila	785.954	767.535
4.2 Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
5 Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih	1.740.000	602.000
5.1 Operacije glavnega refinanciranja	53.000	53.000
5.2 Operacije dolgoročnega refinanciranja	1.687.000	539.000
5.3 Povratne operacije finega uravnavanja	-	10.000
5.4 Strukturne povratne operacije	-	-
5.5 Odprta ponudba mejnega posojanja	-	-
5.6 Posojila povezana s pozivi h kritju	-	-
6 Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih	289.450	94.954
7 Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih	3.444.066	3.096.428
7.1 Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike	1.165.377	668.500
7.2 Drugi vrednostni papirji	2.278.689	2.427.928
8 Javni dolg v evrih	-	-
9 Terjatve znotraj Evrosistema	2.735.650	2.727.519
9.1 Udeležba v ECB	69.300	63.820
9.2 Prenesene devizne rezerve	189.410	189.410
9.3 Terjatve v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB*	-	-
9.4 Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	2.476.940	2.474.289
9.5 Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)	-	-
10 Neporavnane postavke	-	-
11 Druga sredstva	211.213	213.728
11.1 Kovanci evroobmočja	1.557	2.149
11.2 Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva	22.285	22.336
11.3 Ostala finančna sredstva	50.921	56.396
11.4 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	42	242
11.5 Aktivne časovne razmejitve	73.939	73.141
11.6 Razno	62.469	59.463
12 Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta	-	-
Skupaj aktiva	10.217.773	8.561.253

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč evrih)	31.12. 2011	31.12.2010
1 Bankovci v obtoku	3.843.316	3.640.108
2 Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih	1.125.711	882.037
2.1 Vpogledne vloge	393.225	442.137
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja	602.486	304.900
2.3 Operacije za vezane vloge	130.000	135.000
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja	-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju	-	-
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	15.158	14.191
4 Izdani dolžniški certifikati	-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih	890.334	288.298
5.1 Obveznosti do države	872.041	269.821
5.2 Ostale obveznosti	18.293	18.476
6 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih	20.807	33.368
7 Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti	71.410	75.639
8 Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti	-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge	-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II	-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	256.187	249.818
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	2.727.622	2.092.831
10.1 Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*	-	-
10.2 Obveznosti v povezavi z zadolžnicami za kritje izdaje dolžniških certifikatov ECB	-	-
10.3 Neto obveznosti iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema	-	-
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)	2.727.622	2.092.831
11 Neporavnane postavke	-	-
12 Druge obveznosti	107.703	112.779
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov	17.754	23.999
12.2 Pasivne časovne razmejitve	8.176	5.385
12.3 Razno	81.773	83.395
13 Rezervacije	149.029	143.905
14 Računi vrednotenja	162.727	188.068
15 Kapital in rezerve	830.665	802.027
15.1 Kapital	8.346	8.346
15.2 Rezerve	822.319	793.681
16 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	17.105	38.184
Skupaj pasiva	10.217.773	8.561.253

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leto, ki se je končalo 31. decembra 2011

V tisoč evrih	2011	2010
1.1 Obrestni prihodki	153.464	145.458
1.2 Obrestni odhodki	-41.243	-42.864
1 Neto obrestni prihodki (odhodki)	112.221	102.594
2.1 Realizirani prihodki /odhodki iz finančnih sredstev	51.225	31.208
2.2 Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-131.463	-59.087
2.3 Prenos v / sprostitve rezervacije za tečajna, cenovna in druga operativna tveganja	-10.928	-33.635
2 Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	-91.167	-61.514
3.1 Prihodki od provizij	8.039	7.434
3.2 Odhodki od provizij	-1.939	-1.698
3 Neto prihodki od provizij	6.101	5.736
4 Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	4.327	7.844
5 Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	8.572	8.071
6 Drugi prihodki	4.202	4.140
Skupaj neto prihodki	44.256	66.871
7.1 Stroški dela	-17.911	-18.644
7.2 Drugi splošni stroški	-5.491	-5.890
7.3 Amortizacija	-1.736	-1.946
7.4 Stroški tiskanja bankovcev	-1.393	-1.679
7.5 Drugi stroški	-620	-528
7 Skupaj stroški poslovanja	-27.151	-28.687
8 Presežek (Primanjkljaj) prihodkov nad odhodki tekočega leta	17.105	38.184

Pojasnila na straneh 14 do 33 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 28. februarja 2012 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, revidirani računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 17. aprila 2012 in podpisani s strani Guvernerja Banke Slovenije:

Dr. Marko Kranjec
predsednik Sveta Banke in
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

Sredstva

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki, imetje Banke v zlatu predstavljajo depoziti pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v evrih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2011. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 1.216,864 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.055,418 EUR na 31. december 2010. Nerealizirani prihodki vrednotenja v višini 75,1 mio EUR (od tega 8,8 mio EUR iz leta 2007, 5,5 mio EUR iz leta 2008, 14,8 mio EUR iz leta 2009, 29,6 mio EUR iz leta 2010 in 16,5 mio EUR iz leta 2011) so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	v unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2010	108.005	102.334
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2011	16.521	-
Stanje na dan 31. december 2011	124.527	102.334

2. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja posebnih pravic črpanja (SDR), dodeljenih s strani Mednarodnega denarnega sklada (MDS) ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evroobmočja, vključene v devizne rezerve Banke.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do MDS' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne pozicije, posojila MDS in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna pozicija predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v evrih pri Banki. Pozicija se običajno uporablja za financiranje plačilnobilančnega deficita v državah članicah MDS.

Terjatve iz naslova posojil MDS temeljijo na pogodbi o posojanju, ki jo je Banka dne 01.09.2010 sklenila z MDS. Izposojena sredstva dajejo MDS možnost zagotavljanja pravočasne in učinkovite pomoči svojim članicam v primeru plačilnobilančnih težav.

Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev štirih valut (USD, GBP, JPY in EUR).

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,1867 EUR (31. december 2010: 1 SDR = 1,1572 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili prihodki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2011		31.12.2010	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	275.000	326.343	231.700	268.123
manj EUR imetja MDS	-189.450	-224.820	-180.607	-208.998
Rezervna pozicija pri MDS	85.550	101.522	51.093	59.125
Posojilo MDS	32.900	39.042	23.200	26.847
SDR	208.642	247.596	198.180	229.334
Skupaj	327.092	388.161	272.473	315.306

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evroobmočja (vključno z mednarodnimi in nadnacionalnimi organizacijami). Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2011.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.149	1.020
Vezane vloge	-	58.374
Vrednostni papirji	251.703	317.014
Skupaj	252.852	376.408

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
USD	228.545	294.252
AUD	23.803	75.668
GBP	96	5.889
Druge valute	407	599
Skupaj	252.852	376.408

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	116.806	133.045
Od 1 do 5 let	130.919	176.163
Več kot 5 let	3.978	7.805
Skupaj	251.703	317.014

3. Terjatve do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evroobmočja, so naložena v vpogledne in vezane vloge ter vrednostne papirje v tuji valuti. Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31.12.2011.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	221	179
Vezane vloge	70.794	17.213
Vrednostni papirji	174.886	241.978
Skupaj	245.901	259.369

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
USD	245.827	236.173
AUD	45	11.510
GBP	29	11.684
Skupaj	245.901	259.369

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	92.288	77.953
Od 1 do 5 let	82.598	164.025
Skupaj	174.886	241.978

4. Terjatve do nerezidentov evroobmočja v evrih

Sredstva v evrih, naložena pri nerezidentih evroobmočja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne vloge in vrednostne papirje.

Sestava sredstev v evrih glede na vrsto naložbe:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	2.425	1.956
Vrednostni papirji	783.529	765.579
Skupaj	785.954	767.535

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	111.156	124.339
Od 1 do 5 let	646.156	559.775
Več kot 5 let	26.217	81.465
Skupaj	783.529	765.579

5. Posojila kreditnim institucijam evroobmočja iz naslova denarne politike v evrih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 863.568 mio EUR, od tega Banka izkazuje 1.740 mio EUR. V skladu s členom 32.4 Statuta naj bi se kakršnakoli tveganja pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirala, v celoti porazdelila med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalnem ključu.

Operacije glavnega refinanciranja so redne operacije zagotavljanja likvidnosti, ki se izvajajo s tedensko frekvenco v obliki povratnih operacij preko standardnih avkcij. V letu 2011 so se operacije glavnega refinanciranja izvajale kot avkcije s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi.

Operacije dolgoročnega refinanciranja so redne povratne transakcije zagotavljanja likvidnosti z dospelostjo enega, treh, šestih ali dvanajstih mesecev, v letu 2011 pa se je prvič izvedla tudi operacija z ročnostjo treh let. V obravnavanem letu so operacije dolgoročnega refinanciranja zagotavljale večji del refinanciranja bančnega sektorja. Izvajale so se v obliki avkcij ob polni dodelitvi s fiksno obrestno mero ali z obrestno mero, ki je določena kot povprečje izklicnih obrestnih mer operacij glavnega refinanciranja, veljavnih v času trajanja operacije. V letu 2011 so bile v redni uporabi eno- in trimesečne operacije, ki se izvajajo z mesečno frekvenco, tekom leta pa se je izvedla še po ena šestmesečna, ena dvanajstmesečna in ena triletna operacija.

Povratne operacije finega uravnavanja za zagotavljanje likvidnosti ECB izvaja občasno. V letu 2011 jih je izvedla štirikrat ob dospelosti šest- in dvanajstmesečnih operacij dolgoročnejšega refinanciranja za premostitev likvidnosti do naslednje operacije glavnega refinanciranja. Ročnost je bila med 6 in 13 dnevi. Izvajale so se v obliki avkcij s fiksno obrestno mero ob polni dodelitvi.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Operacije glavnega refinanciranja	53.000	53.000
Operacije dolgoročnega refinanciranja	1.687.000	539.000
Povratne operacije finega uravnavanja	-	10.000
Skupaj	1.740.000	602.000

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Terjatve se skoraj v celoti nanašajo na vezane vloge v evrih pri kreditnih institucijah evroobmočja.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.412	1.585
Vezane vloge	288.038	93.369
Skupaj	289.450	94.954

7. Vrednostni papirji rezidentov evroobmočja v evrih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evroobmočja, denominirane v evrih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' obsegajo vrednostne papirje, ki jih je Banka pridobila v okviru programa nakupa kritih obveznic (CBPP)¹², ter državne dolžniške vrednostne papirje, pridobljene v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP)¹³. Vrednostni papirji so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v Evrosistemu znaša 211.947 mio EUR, od tega Banka izkazuje 992 mio EUR. V skladu s členom 32.4 Statuta naj bi se kakršnakoli tveganja pri vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v kolikor bi se realizirala, v celoti porazdelila med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v kapitalnem ključu.

Na podlagi testa oslabitve na dan 31.12.2011 je Svet ECB odločil, da se za vse bodoče denarne tokove pričakuje, da bodo prejeti.

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po portfeljih:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
CBPP vrednostni papirji	173.077	266.219
SMP vrednostni papirji	992.299	402.281
Skupaj	1.165.377	668.500

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	100.020	96.012
Od 1 do 5 let	827.657	411.316
Več kot 5 let	237.699	161.173
Skupaj	1.165.377	668.500

¹² Sklep Evropske centralne banke z dne 2. julij 2009 o izvajanju programa nakupa kritih obveznic (ECB/2009/16), Uradni list EU, L 175, 04.07.2009, str. 18-19.

¹³ Sklep Evropske centralne banke z dne 14. maja 2010 o vzpostavitvi programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (ECB/2010/5), Uradni list EU, L 124, 20.05.2010, str. 8-9.

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih in bančnih izdajateljev evroobmočja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	2.261.675	2.427.928
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	17.014	-
Skupaj	2.278.689	2.427.928

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in fiksno dospelostjo, ter jih Banka namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

Delitev drugih vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	846.546	610.523
Od 1 do 5 let	1.215.883	1.695.261
Več kot 5 let	216.259	122.144
Skupaj	2.278.689	2.427.928

9. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke v ECB. V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po ključu, določenem v skladu z 29.3 členom Statuta, ter se prilagaja vsakih pet let. Zadnja taka prilagoditev se je izvedla 1. januarja 2009.

V skladu s pravnimi akti v zvezi s povečanjem vpisanega kapitala ECB in njegovega vplačila v treh obrokih, ki jih je Svet ECB sprejel decembra 2010¹⁴, je Banka konec leta 2011 vplačala dodatnih 5.480.000 EUR, ki predstavlja drugi obrok njenega prispevka v povečanju kapitala ECB.

¹⁴ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. decembra 2010 o povečanju kapitala Evropske centralne banke (ECB/2010/26), Uradni list EU L 11, 15.01.2011, str. 53; Sklep Evropske centralne banke z dne 13. decembra 2010 o vplačilu povečanja kapitala Evropske centralne banke s strani nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (ECB/2010/27), Uradni list EU L 11, 15.01.2011, str. 54-55.

Udeležbe sedemindvajsetih evropskih centralnih bank v kapitalu ECB na dan 31.12.2011 so sledeče:

	Ključ za vpis kapitala (%)	Vpisani kapital v EUR	Vplačani kapital v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4256	261.010.385	220.583.718	3,4666
Deutsche Bundesbank	18,9373	2.037.777.027	1.722.155.361	27,0647
Eesti Pank	0,1790	19.261.568	16.278.234	0,2558
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,1107	119.518.566	101.006.900	1,5874
Bank of Greece	1,9649	211.436.059	178.687.726	2,8082
Banco de España	8,3040	893.564.576	755.164.576	11,8679
Banque de France	14,2212	1.530.293.899	1.293.273.899	20,3246
Banca d'Italia	12,4966	1.344.715.688	1.136.439.021	17,8598
Central Bank of Cyprus	0,1369	14.731.333	12.449.666	0,1956
Banque centrale du Luxembourg	0,1747	18.798.860	15.887.193	0,2497
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0632	6.800.732	5.747.399	0,0903
De Nederlandsche Bank	3,9882	429.156.339	362.686.339	5,6998
Oesterreichische Nationalbank	1,9417	208.939.588	176.577.921	2,7750
Banco de Portugal	1,7504	188.354.460	159.181.126	2,5016
Banka Slovenije	0,3288	35.381.025	29.901.025	0,4699
Národná banka Slovenska	0,6934	74.614.364	63.057.697	0,9910
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,2539	134.927.820	114.029.487	1,7920
Skupaj centralne banke evro območja	69,9705	7.529.282.289	6.363.107.289	100,0000
Bulgarian National Bank	0,8686	93.467.027	3.505.014	
Česká národní banka	1,4472	155.728.162	5.839.806	
Danmarks Nationalbank	1,4835	159.634.278	5.986.285	
Latvijas Banka	0,2837	30.527.971	1.144.799	
Lietuvos bankas	0,4256	45.797.337	1.717.400	
Magyar Nemzeti Bank	1,3856	149.099.600	5.591.235	
Narodowy Bank Polski	4,8954	526.776.978	19.754.137	
Banca Națională a României	2,4645	265.196.278	9.944.860	
Sveriges Riksbank	2,2582	242.997.053	9.112.389	
Bank of England	14,5172	1.562.145.431	58.580.454	
Skupaj centralne banke izven evro območja	30,0295	3.231.370.113	121.176.379	
Skupaj	100,0000	10.760.652.403	6.484.283.669	

V skladu z 49.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za tečajna in obrestna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije ter rezervacije, enakovredne rezervam ECB. Preostali prispevek je Banka vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka je 9. marca 2009 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009.

	31.12.2011
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Skupaj	39.399

Podpostavka 9.2 vsebuje terjatev Banke, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB. Terjatev je denominirana v evrih, višina je določena z uporabo tečajev, veljavnih na dan njihovega prenosa. Obrestuje se po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja, prilagojeno tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlatu.

Podpostavka 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema' izkazuje terjatve in obveznosti Banke do Evrosistema iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz uporabe ključa za razdelitev bankovcev (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB' v Računovodskih politikah)¹⁵. Neto terjatev je ob upoštevanju prilagoditve kot rezultata mehanizma prilagajanja, ki zmanjšuje obrestovano terjatev za kompenzacijski znesek v višini 584,9 mio EUR (2010: 877,7 mio EUR), obrestovana po mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja.

11. Druga sredstva

Banka izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evroobmočja' imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

¹⁵ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti evro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti evro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež evro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo evro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo evro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2010	22.014	20.226	42.240
Nabave	136	1.571	1.707
Prodaje	-	215	215
31. december 2011	22.150	21.582	43.732
Odpisana vrednost			
31. december 2010	3.457	16.447	19.904
Prodaje	-	209	209
Strošek amortizacije	182	1.569	1.751
31. december 2011	3.639	17.807	21.446
Neodpisana vrednost:			
31. december 2010	18.557	3.779	22.336
31. december 2011	18.511	3.775	22.285

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2011 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 8,0 mio EUR (2010: 8,0 mio EUR).

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' vsebuje udeležbo Banke v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema pozitiven učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitev' obsega razmejene prihodke na dan 31.12.2011. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' vključuje skrbniška in druga sredstva.

Obveznosti

1. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke v celotni vrednosti evro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v Računovodskih politikah).

Celotna vrednost evro bankovcev, ki jih izdajajo centralne banke Evrosistema, se porazdeli med banke na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev (glej Računovodske politike). V skladu s ključem za razdelitev bankovcev, veljavnim na 31. december 2011, Banki Slovenije pripada 0,4325% (2010: 0,4335%) delež vrednosti vseh evro bankovcev v obtoku. Tekom leta 2011 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla iz 839.702 mio EUR na 888.628 mio EUR. Po ključu za razdelitev bankovcev Banka izkazuje konec leta 2011 znesek evro bankovcev v obtoku v višini 3.843,3 mio EUR (2010: 3.640,1 mio EUR). Vrednost evro bankovcev, ki jih je Banka dejansko dala v obtok, znaša 1.366,4 mio EUR (2010: 1.165,8 mio EUR). Glede na to, da je ta vrednost manjša kot dodeljeni znesek, se razlika v višini 2.476,9 mio EUR (2010: 2.474,3 mio EUR) izkazuje v podpostavki sredstev bilance stanja 9.4 'Neto terjatve iz naslova razdelitve evro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
EUR 5	-14.793	-9.819
EUR 10	212.946	148.319
EUR 20	2.802.208	2.391.334
EUR 50	-1.529.938	-1.360.001
EUR 100	-360.635	-215.193
EUR 200	-134.061	-103.813
EUR 500	390.650	314.993
Skupaj evro bankovci v obtoku pri BS	1.366.376	1.165.819
Terjatve iz prilagoditev – CSM	2.811.002	2.790.767
Obveznosti iz prilagoditev – ECB izdaja	-334.062	-316.479
Skupaj	3.843.316	3.640.108

2. Obveznosti do kreditnih institucij evroobmočja iz naslova monetarne politike

Te obrestonosne obveznosti se nanašajo na denarno politiko, ki jo izvaja Banka v imenu ESCB.

Podpostavka 2.1 'Vpogledne vloge' zajema vloge kreditnih institucij, s katerimi izpolnjujejo obvezne rezerve ter poravnava plačila. V to podpostavko so vključene le vloge kreditnih institucij, ki sodijo med obveznike za obvezne rezerve Evrosistema. Obvezniki izpolnjujejo obvezne rezerve na podlagi povprečnih stanj vlog ob koncu koledarskega dneva v obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki traja približno en mesec (v skladu z vnaprej objavljenim koledarjem izpolnjevanja obveznih rezerv). Obvezniki prejema nadomestilo za rezervna imetja, največ do višine izračunanih obveznih rezerv, po povprečni mejni obrestni meri Evrosistema za operacije glavnega refinanciranja.

Podpostavka 2.2 'Odprta ponudba mejnega deponiranja' vključuje vloge čez noč, ki jih slovenske nasprotne stranke naložijo pri Banki po vnaprej določeni obrestni meri.

Podpostavka 2.3 'Operacije za vezane vloge' zajemajo operacije, ki jih ECB običajno izvaja na zadnji dan obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv. Ročnost je en delovni dan, operacije se izvajajo v obliki avkcij z variabilno obrestno mero. Izvajanje operacij na zadnji dan obdobja obveznih rezerv se z januarjem 2012 ukinja. Poleg tega se od uvedbe programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev v maju 2010, z namenom sterilizacije izdane likvidnosti preko tega programa, tedensko izvajajo tudi operacije vezanih depozitov z ročnostjo en teden. Operacije se izvajajo v obliki avkcij z variabilno obrestno mero.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	393.225	442.137
Odprta ponudba mejnega deponiranja	602.486	304.900
Operacije za vezane vloge	130.000	135.000
Skupaj	1.125.711	882.037

3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih

Ta bilančna postavka zajema druge račune kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike.

5. Obveznosti do drugih rezidentov evroobmočja v evrih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne in vezane vloge ter posebne vloge države v evrih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin.

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' med drugim vključuje račune strank borznoposredniških družb in vezano vlogo jamstvenega sklada KDD.

6. Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evroobmočja v evrih' vsebuje evrske vloge mednarodnih in nadnacionalnih organizacij ter centralnih bank izven Evrosistema. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

7. Obveznosti do rezidentov evroobmočja v tuji valuti

Ta postavka zajema vpogledne in vezane vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

9. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka predstavlja obveznost Banke do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledici njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2011 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,1867 EUR (31. december 2010: 1 SDR = 1,1572 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Povečanje te obveznosti v letu 2011 je izključno posledica učinka vrednotenja, t.j. deprecije evra nasproti SDR.

10. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.4 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)' izkazuje neto pozicijo 'Drugih terjatev/obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Vključuje neto TARGET2 pozicijo, ki izhaja iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB in ECB preko sistema TARGET2, terjatev iz naslova razdelitve denarnega prihodka nacionalnim centralnim bankam (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov') in terjatev iz naslova razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku (glej postavko 4 izkaza poslovnega izida 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb').

Neto TARGET2 pozicija se obrestuje po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri operacij glavnega refinanciranja. Poravnava obresti se izvaja mesečno na drugi delovni dan po koncu meseca, na katerega se obresti nanašajo. Oblikovanje te obveznosti odraža odlive sredstev od domačih kreditnih institucij v druge države evroobmočja. Ta sredstva izvirajo iz postopnega zmanjševanja vlog kreditnih institucij pri Banki Slovenije po vstopu v EMU 1. januarja 2007.

12. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema negativen učinek vrednotenja, ki se nanaša na terminski del valutnih zamenjav, ki so evidentirani na zabilančnih računih.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' vključuje razmejene odhodke na dan 31.12.2011, ki se v glavnem nanašajo na obrestne odhodke, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu.

Podpostavka 12.3 'Razno' se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarških bankovcev.

13. Rezervacije

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	81.183	80.654
Rezervacije za splošna tveganja	63.497	53.137
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	4.349	10.114
Skupaj	149.029	143.905

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Povračila zaposlencev na osnovi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31.12.2011. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti v višini 4,85%, določeno na podlagi 10-letnih podjetniških obveznic z visoko boniteto v evroobmočju. Glede na to, da se v izračunu upoštevane predpostavke v posameznem letu bistveno ne spreminjajo ter ostajajo znotraj koridorjev, določenih v omenjenem standardu, je bila sprejeta odločitev, da se aktuarski izračun opravi vsakih pet let.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke do varčevalcev več hranilno-kreditnih služb in na potencialne obveznosti iz zabilančnih postavk.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke obrestnim, tečajnim in cenovnim tveganjem se lahko oblikujejo rezervacije za pokrivanje bodočih nerealiziranih odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen (zlata). V letu 2010 je Banka oblikovala dodatne splošne rezervacije v višini 33,1 mio EUR, v letu 2011 pa v višini 10,4 mio EUR.

Rezervacije iz naslova operacij denarne politike

V skladu z 32.4 členom Statuta se rezervacije za tveganja nasprotne stranke pri operacijah denarne politike porazdelijo med nacionalne centralne banke sodelujočih držav članic (NCB) v skladu z njihovimi deleži v vpisanem kapitalu ECB, veljavnimi v letu, ko je prišlo do neizpolnjevanja obveznosti. V skladu s splošno sprejetim računovodskim načelom previdnosti je Svet ECB proučil ustreznost višine teh rezervacij ter se odločil zmanjšati rezervacije iz skupnega zneska 2.207 mio EUR na dan 31. december 2010 na 949 mio EUR na dan 31. december 2011. Delež Banke v teh rezervacijah znaša 4,3 mio EUR (2010: 10,1 mio EUR). Prilagoditev se odraža v izkazu uspeha NCB. V primeru Banke Slovenije ima prilagoditev za posledico prihodek v višini 5,8 mio EUR v letu 2011 (glej postavko 5 izkaza poslovnega izida 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov').

14. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev je prihodek v višini 57,1 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2010: 95,5 mio EUR), 2,9 mio EUR od portfelja v USD (2010: 8,9 mio EUR) ter 2,2 mio EUR od portfelja v AUD (2010: 4,9 mio EUR). Konec leta 2011 Banka ni imela v lasti vrednostnih papirjev, denominiranih v GBP (2010: prihodek vrednotenje 0,4 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij je prihodek v višini 17,2 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD ter 8,1 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR (2010: 11,0 mio EUR od vrednotenja USD pozicije, 5,6 mio EUR od vrednotenja CHF pozicije in 3,2 mio EUR od vrednotenja SDR pozicije).

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2011 znašala 482,688 EUR za unčo (2010: 482,688), medtem ko je bila tržna cena enaka 1.216,864 EUR za unčo (2010: 1.055,418). Tržna cena zlata torej presega njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico prihodke vrednotenja v višini 75,1 mio EUR (2010: 58,6 mio EUR).

	<u>31.12.2011</u>	<u>31.12.2010</u>
	<u>000 EUR</u>	<u>000 EUR</u>
Vrednotenje vrednostnih papirjev	62.255	109.715
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	5.148	14.252
- vrednostni papirji v evrih (postavka aktive 4 in 7)	57.108	95.463
Tečajne razlike	25.340	19.743
Vrednotenje zlata	75.131	58.610
Skupaj	162.727	188.068

15. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Posebne rezerve so enake znesku nerealiziranega prihodka, ki je bil posledica sprememb tečajev in cen do konca leta 2006. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo iz cenične nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Sestava rezerv:		
Osnovni kapital BS	8.346	8.346
Splošne rezerve	390.330	361.692
Posebne rezerve za tečajne razlike	380.714	380.714
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	43.236	43.236
Valorizacijske rezerve	8.039	8.039
Skupaj	830.665	802.027

Pojasnila k zabilančnim postavkam

Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2011 je terminska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 223,2 mio EUR (2010: 365,6 mio EUR).

Terminske terjatve in terminske obveznosti v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2011		31.12.2010	
	000 Tuja valuta	000 EUR	000 Tuja valuta	000 EUR
Valutne zamenjave v AUD	30.100	23.658	114.800	87.393
Valutne zamenjave v GBP	-	-	15.500	18.008
Valutne zamenjave v USD	258.200	199.552	347.700	260.216
Skupaj	-	223.210	-	365.617

Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2011 je bilo po pogodbah o avtomatiziranem posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 371 mio EUR (31. december 2010: 650 mio EUR), ki so bili, v primeru zavarovanja, reinvestirani v obratne povratne transakcije, v prvovrstne, s premoženjem krite obveznice, v bančne obveznice in v potrdila o vlogah.

Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2011 je Banka izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom IMF o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od IMF, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2011 znaša 521,0 mio EUR (31. december 2010: 520,1 mio EUR);
- potencialna obveznost v znesku 164,4 mio EUR, kar ustreza deležu Banke v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 milijard EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s členom 30.1 Statuta (31. december 2010: 164,4 mio EUR);
- bodoča obveznost v znesku 5,5 mio EUR, kar ustreza še neplačanemu prispevku Banke v kapitalu ECB¹⁶ (glej postavko 9 sredstev bilance stanja 'Terjatve znotraj Evrosistema') (31. december 2010: potencialna obveznost 11,0 mio EUR).

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

1. Neto obrestni prihodki (odhodki)

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v evrih ter na obrestne prihodke od terjatev, denominiranih v evrih. Terjatve, denominirane v evrih, zajemajo instrumente denarne politike, terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB ter neto terjatev, ki izhajajo iz razporeditve bankovcev znotraj Evrosistema.

¹⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. decembra 2010 o vplačilu povečanja kapitala Evropske centralne banke s strani nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (ECB/2010/27), Uradni list EU, L 11, 15.01.2011, str. 54-55.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Obrestni prihodki		
Zlato	-	146
Vpogledne vloge	3.828	1.693
- v tuji valuti	421	241
- v evrih	3.407	1.452
Vrednostni papirji	115.382	108.529
- v tuji valuti	10.261	16.741
- v evrih	105.121	91.788
Vloge pri MDS	1.305	786
Operacije denarne politike	6.726	16.248
- Operacije glavnega refinanciranja	282	54
- Operacije dolgoročnega refinanciranja	6.442	16.185
- Ostale operacije refinanciranja	1	9
Terjatve znotraj Evrosistema	24.930	17.744
- Terjatev iz naslova prenesenih deviznih rezerv na ECB	2.039	1.632
- Neto terjatev iz naslova prilagoditve bankovcev v obtoku znotraj Evrosistema	22.891	16.111
Valutne zamenjave	1.259	279
Drugi obrestni prihodki	34	33
Skupaj	153.464	145.458

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog države ter na operacije denarne politike s ciljem odvzema likvidnosti. Slednje zajemajo večinoma obračunane obresti na obvezne rezerve bank in depozite preko noči. Obrestni odhodki vključujejo tudi obresti na TARGET2 pozicijo.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Obrestni odhodki		
Vpogledne in vezane vloge	2.685	2.189
- v tuji valuti	54	180
- v evrih	2.632	2.009
IMF	851	635
Operacije denarne politike	7.449	5.547
- Obvezna rezerva	5.365	4.296
- Odprta ponudba mejnega deponiranja	810	935
- Operacije za vezane vloge	1.274	316
Obveznosti znotraj Evrosistema	28.055	30.000
- TARGET pozicija	28.055	30.000
Valutne zamenjave	2.193	4.488
Drugi obrestni odhodki	10	4
Skupaj	41.243	42.864

2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen bilančnih postavk na dan 31. december 2011 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2011 se, enako kot v letu 2010, nanaša večinoma na vrednostne papirje v evrih.

Prenos v rezervacije za splošna tveganja v višini 10,4 mio EUR predstavlja znesek rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova obrestnega, cenovnega in tečajnega tveganja.

V skladu z odločitvijo Sveta BS so bile zaradi odprtih pravnih postopkov in posledično potencialnih terjatev do Banke, povezanih s odškodninskimi tožbami, oblikovane dodatne rezervacije v višini 0,6 mio EUR.

	31.12.2011	31.12.2010
	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih sredstev		
Valutna pozicija	284	3.038
Vrednostni papirji	50.940	28.169
Skupaj	51.225	31.208
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		
Valutna pozicija	-304	-476
Vrednostni papirji	-131.159	-58.611
Skupaj	-131.463	-59.087
Prenos v rezervacije za splošna, tečajna, cenovna ter druga operativna tveganja		
Rezervacije za posebna tveganja	-568	-535
Rezervacije za splošna tveganja	-10.360	-33.100
Skupaj	-10.928	-33.635
Skupaj	-91.167	-61.514

3. Neto prihodki od provizij

Provizije so večinoma prejete iz naslova opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, nadzorne in regulatorne funkcije in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

4. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka predstavlja dohodke iz dobičkov, ki jih je Banka prejela od deležev v mednarodnih finančnih institucijah in ECB.

V to postavko je vključen tudi znesek iz razdelitve prihodka ECB od evro bankovcev v obtoku v višini 3,1 mio EUR (2010: prihodek je v celoti zadržala ECB) (glej 'Začasna razdelitev dobička' v Računovodskih politikah). V letu 2011 je ECB deloma zadržala svoj prihodek od evro bankovcev v obtoku in v celoti svoj obrestni prihodek od vrednostnih papirjev iz programa v zvezi s trgi vrednostnih papirjev, v skladu s sklepom Sveta ECB z namenom oblikovanja rezervacije za tečajna, obrestna in kreditna tveganja ter cenovna tveganja pri zlatu. Zadržani znesek, ki ni bil dodeljen Banki, znaša 5,7 mio EUR (2010: 5,2 mio EUR).

5. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Denarni prihodek nacionalnih centralnih bank Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB¹⁷. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi dejanskega letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

Denarni prihodek, ki se razporedi nacionalnim centralnim bankam, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjše od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu. Ob koncu vsakega poslovnega leta se denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, razdeli med nacionalne centralne banke v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Razlika med združenim in razporejenim denarnim prihodkom posamezni NCB predstavlja neto rezultat iz naslova izračuna denarnega prihodka ter se evidentira v izkazu poslovnega izida.

V letu 2011 je razporeditev denarnega prihodka za Banko imela za rezultat neto terjatev v višini 2,8 mio EUR (2010: neto obveznost 0,2 mio EUR). Ta neto terjatev je sestavljena iz terjatve za leto 2011, ki predstavlja razliko med zneskom denarnega prihodka Banke, plačanega v skupni sklad, v višini 71,1 mio EUR (2010: 49,1 mio EUR), ter terjatvijo Banke do skupnega sklada v višini 73,7 mio EUR (2010: 49,3 mio EUR), ki je v skladu z deležem Banke v vplačanem kapitalu ECB, ter terjatev iz naknadnih uskladijev za leta 2008, 2009 in 2010.

Ta postavka vključuje tudi neto spremembo rezervacije za tveganje nasprotne stranke v zvezi z izvajanjem operacij denarne politike Evrosistema, ki ima za rezultat prihodek v višini 5,8 mio EUR (2010: prihodek 8,3 mio EUR) (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

6. Drugi prihodki

Drugi prihodki vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, prihodki od izdanih potrdil, numizmatika in druge prihodke.

7. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

¹⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 25. novembra 2010 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2010/23), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 17-25, dopolnjen s Sklepom Evropske centralne banke z dne 3. november 2011 (ECB/2011/18), Uradni list EU, L 319, 02.12.2011, str. 116.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2011 zaposlenih 419 ljudi (31. december 2010: 420 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 0,5 mio EUR (2010: 0,5 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2011 znašali skupaj 670 tisoč EUR (2010: 693 tisoč EUR).

Drugi splošni stroški

Ta postavka vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev ter stroške za drobni inventar, material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primerne obsega zaloga na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po kapitalnem ključu in strukturi apoenov.

Drugi stroški

Drugi stroški zajemajo prispevke Banke, davke in druge stroške poslovanja.

8. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani odhodki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani prihodki pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 17,1 mio EUR (2010: 38,2 mio EUR). V skladu z drugim odstavkom 50. člena Zakona o Banki Slovenije bo 25-odstotni delež finančnega rezultata (4,3 mio EUR) namenjen v Proračun RS. Preostali znesek bo prenesen v splošne rezerve Banke.

5 PRILOGE

5.1 Publikacije in spletna stran

Vsebina

Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Gospodarska in finančna gibanja; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, kalendar objav podatkov.

Poročilo Banke Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in Banke Slovenije ter drugih dejavnosti Banke Slovenije.

Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).

Celovit prikaz nekonsolidiranih in konsolidiranih sektorskih finančnih računov Republike Slovenije na mednarodno primerljiv način.

Analitični in metodološki prikazi z makroekonomskega in drugih področij.

Osrednji del publikacije so projekcije osnovnih makroekonomskih kazalnikov za Slovenijo za prihodnji dve leti s spremljajočimi dejavniki tveganj. Publikacija ocenjuje tudi gibanja makroekonomskih agregatov v domačem in tujem gospodarskem okolju s poudarkom na inflacijskih gibanjih. Prikaže gibanja kazalnikov konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in spremlja fiskalni položaj države. S pregledom glavnih vrst financiranja gospodarstva ocenjuje vpliv pogojev financiranja na realni sektor.

Poročilo oddelka Finančna stabilnost je namenjen predvsem analitičnemu spremljanju dogajanja v bančnem sektorju in strokovnim prispevkom, ki so povezani z ohranjanjem finančne stabilnosti.

Domače strani Banke Slovenije s predstavitev institucije, bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov o delu centralne banke ter drugih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih ter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.

Naslov in osnovni podatki

Bilten

mesečno

- angleški prevod **Monthly Bulletin**

Letno poročilo

• letno

- angleški prevod **Annual Report**

Neposredne naložbe

• letno

- angleški prevod **Direct Investment**

Finančni računi Slovenije

• letno

- angleški prevod **Financial Accounts of Slovenia**

Prikazi in analize

- v slovenščini ali angleščini

Poročilo o cenovni stabilnosti

• polletno

- angleški prevod **Price Stability Report**

Poročilo o finančni stabilnosti

• letno

- angleški prevod **Financial Stability Report**

Spletna stran

- kazalo slovenskih strani

<http://www.bsi.si/> ...

- ... /html/kazalo.html

- kazalo angleških strani

<http://www.bsi.si/> ...

... /eng/index.html

5.2 Podzakonski akti, ki zadevajo nadzor bančnega poslovanja

Februar 2011	• Sklep o spremembi in dopolnitvi Sklepa o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje funkcije člana uprave banke in hranilnice
April 2011	• Sklep o spremembah Sklepa o višini zneskov letnih plačil za opravljanje nadzora in taksah za odločanje o zahtevah za izdajo dovoljenj
Maj 2011	• Sklep o dopolnitvi Sklepa o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic
Avgust 2011	• Sklep o skrbnosti članov uprave in nadzornega sveta bank in hranilnic • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani bank in hranilnic • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o upravljanju s tveganji in izvajanju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala za banke in hranilnice • Sklep o dopolnitvah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic • Sklep o spremembah Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po pristopu na podlagi notranjih bonitetnih sistemov za banke in hranilnice • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice
September 2011	• Sklep o spremembi Sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank in hranilnic
November 2011	• Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o dokumentaciji za izdajo dovoljenj za opravljanje bančnih in finančnih storitev ter za statusna preoblikovanja
December 2011	• Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitala bank in hranilnic • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje pri listinjenju in pravilih glede izpostavljenosti bank in hranilnic prenesenemu kreditnemu tveganju • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja za banke in hranilnice • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani bank in hranilnic • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o priznavanju zunanjih bonitetnih institucij • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic • Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o poročanju o kapitalu in kapitalskih zahtevah bank in hranilnic • Navodilo o spremembah in dopolnitvah Navodila za elektronsko posredovanje poročil o kapitalu in kapitalskih zahtevah

5.3 Pregled manj znanih pojmov

Denarni trg – trgovanje s kratkoročnimi (do enega leta) vrednostnimi papirji in prenos prihrankov s kratkoročnimi posojili.

Eonia (Euro Overnight Index Average – povprečje transakcij čez noč v evrih) – referenčna obrestna mera evrskih nezavarovanih medbančnih posojil čez noč. Dnevno se izračuna kot ponderirano povprečje obrestnih mer posojil, ki jih plačuje banka banki iz vnaprej določene skupine. V njej so pomembnejše banke, ki delujejo na evrskem medbančnem trgu.

ESCB – Evropski sistem centralnih bank. Obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav Evropske unije.

Evrsko območje – območje, ki obsega države članice Evropske unije, ki so sprejele evro za svojo valuto v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije, in v katerih se izvaja enotna denarna politika, za katero je odgovoren Svet ECB.

Evrosistem – obsega Evropsko centralno banko (ECB) in nacionalne centralne banke držav članic evrskega območja.

Ključna obrestna mera ECB – ponujena obrestna mera operacij glavnega refinanciranja. To je obrestna mera, s katero Evrosistem signalizira naravnost denarne politike.

Krita obveznica – obveznica, ki jo izda banka in kjer ta za poplačilo odgovarja z vsem svojim premoženjem, ob stečaju banke pa ima imetnik obveznice prednostno pravico do poplačila s prodajo določenega premoženja izdajatelja (npr. hipotekarnih posojil), ki so bile posebej dane v zavarovanje obveznice.

Mejni depozit – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotni stranke lahko kadar koli uporabijo. Tak depozit čez noč pri nacionalni centralni banki se obrestuje po obrestni meri, ki je nižja od ključne obrestne mere ECB in običajno tudi nižja od tržne obrestne mere (eonie).

Mejno posojilo – odprta ponudba Evrosistema, ki jo nasprotni stranke lahko kadarkoli uporabijo za pridobitev posojila čez noč od nacionalne centralne banke po obrestni meri, ki je višja od ključne obrestne mere ECB in običajno tudi višja od tržne obrestne mere (eonie).

Nacionalna centralna banka – katera koli od centralnih bank evrskega območja. V Sloveniji je to Banka Slovenije.

Obvezne rezerve – zahteva, da imajo kreditne institucije (banke in hranilnice) na računih pri centralni banki v povprečju obdobja izpolnjevanja obveznih rezerv najmanj predpisan znesek denarja. Znesek se izračuna z množenjem osnove (tj. izbranih bilančnih obveznosti kreditnih institucij) s količnikom obveznih rezerv. Količnik obveznih rezerv znaša v evrskem območju 0,02 (od 18. januarja 2012 0,01) za obveznosti s pogodbeno ročnostjo do dveh let in 0,00 za obveznosti z ročnostjo nad dvema letoma in za obveznosti, nastale z repo posli. Obveznosti do Evrosistema in drugih obveznikov sistema obveznih rezerv Evrosistema niso vključene v osnovo. Obdobje izpolnjevanja se praviloma začne v sredo, ki sledi seji Sveta ECB, ko ta odloča o ključni obrestni meri ECB, in konča na torek pred tako sredo naslednjega meseca.

Odprta ponudba – ponudba posojila centralne banke ali vplačila depozita pri njej, ki je nasprotnim strankam kadar koli na razpolago na njihovo lastno pobudo. Evrosistem ponuja mejno posojilo in mejni depozit.

Polna dodelitev – postopek dodelitve pri operacijah odprtega trga Evrosistema, v katerem se na avkciji dodeli banki celoten znesek, po katerem povprašuje, ne glede na skupni znesek povpraševanja vseh bank na tej avkciji. Uporablja se od oktobra 2008.

Povratna operacija – operacija, s katero nacionalna centralna banka hkrati, vendar z različnim rokom poravnave, kupi in proda (ali obratno) finančno premoženje na podlagi repo ali obratne repo pogodbe, tj. finančno premoženje začasno kupi ali začasno proda. Lahko tudi sklene posojilno pogodbo, pri kateri je terjatev zavarovana z ustreznim premoženjem. Nasprotje je dokončna transakcija, ki ima samo en del (nima povratnega dela), tj. nacionalna centralna banka kupi ali proda finančno premoženje (običajno vrednostni papir) na trgu.

Presežna likvidnost – glej razlago pod Strukturni položaj denarnega trga.

Strukturni položaj denarnega trga ali strukturni likvidnostni položaj – je razlika med avtonomnimi postavkami desne (aktivne) in leve (pasivne) strani premoženjske bilance centralne banke. Če je desna stran avtonomnih postavk večja (manjša) od leve, govorimo o primanjkljaju (presežku) strukturnega položaja denarnega trga. Strukturni položaj denarnega trga evrskega območja ima primanjkljaj. Avtonomne postavke v bilanci stanja centralne banke so tiste, ki niso nastale z ukrepi denarne politike. Količina primarnega denarja in s tem likvidnost bank se spreminja avtonomno, tj. tudi ko centralna banka tega ne želi, in z ukrepi denarne politike, kar seveda centralna banka želi. Avtonomne postavke premoženjske bilance centralne banke so na primer bankovci v obtoku, depoziti države pri centralni banki, denar na poti, devizne rezerve in drugo premoženje centralne banke, njen kapital in rezerve. To so vse tiste postavke, ki jih ne moremo neposredno povezati z vodenjem denarne politike. Strukturni likvidnostni položaj nam pove, v kolikšnem obsegu (ravno pravšnjem, premajhnem, prevelikem) se zagotavlja likvidnost bank, tj. njihova preskrbljenost s primarnim denarjem, avtonomno, to je brez ukrepov denarne politike centralne banke. To je hkrati strukturni položaj denarnega trga, in sicer medbančnega, kot se navadno pojmuje, na katerem se uporablja za plačevanje primarni denar.

